JAMHUURIYADDA SOMALILAND

Xafiiska Madaxweynaha

Sum: JSL/XM/WM/222-1222/032024 **Taar: 09/03/2024**

Wareegto Madaxweyne

Dhaqan-galka Wax-ka-bedelka iyo Kaabista Xeerka Guud ee Doorashooyinka iyo Diiwaan-gelinta Cod-bixiyeyaasha; Xeer Lr. 91/2023.

Markaan Arkay: Qodobbada 75[aad], 77[aad] iyo 78[aad] ee Dastuurka Jamhuuriyadda Somaliland;

Markaan Arkay: Qoraalka Golaha Wakiillada ee summaddiisu tahay GW/JSL/10/68/2024, kuna taariikhaysan 19/02/2024, Ujeeddadiisuna tahay Soo-gudbinta Go'aanka Ansixinta Wax-ka-bedelka iyo Kaabista Xeerka Guud ee Doorashooyinka iyo Diiwaan-gelinta Cod-bixiyeyaasha, Xeer Lr: 91/2023; (Go'aan Lr. GW/KF- 7/01/2024);

Markaan Arkay: Qaraarka Maxkamadda Dastuuriga ah ee summaddiisu tahay MSD/DDL/01/2024, kuna taariikhaysan 07/03/2024 ee ay Maxkamaddu ku laashay Faqradaha 5[aad] iyo 6[aad] ee Qodobka 93[aad] ee Wax-ka-bedelka iyo Kaabista Xeerka Guud ee Doorashooyinka iyo Diiwaan-gelinta Cod-bixiyeyaasha, Xeer Lr: 91/2023;

Markaan Arkay: Qaraarka Maxkamadda Dastuuriga ah ee summaddiisu tahay MSD/DDL/02/2024, kuna taariikhaysan 07/03/2024 ee ay Maxkamaddu ku laashay ereyga "Boqollay" ee ku jira Faqradaha 2[aad], 3[aad] iyo 4[aad] ee Qodobka 93[aad] ee Wax-ka-bedelka iyo Kaabista Xeerka Guud ee Doorashooyinka iyo Diiwaan-gelinta Cod-bixiyeyaasha, Xeer Lr: 91/2023;

Waxaan soo-saaray;

Wareegtadan oo lagu baahinayo Dhaqan-galka Wax-ka-Bedelka iyo Kaabista Xeerka Guud ee Doorashooyinka iyo Diiwaan-gelinta Cod-bixiyayaasha ee Xeer Lr. 91/2023 iyo lifaaqyada kala ah:

- Qaraarka Maxkamadda Dastuuriga ah ee summaddiisu tahay MSD/DDL/01/2024, kuna taariikhaysan 07/03/2024, iyo
- Qaraarka Maxkamadda Dastuuriga ah ee summaddiisu tahay MSD/DDL/02/2024, kuna taariikhaysan 07/03/2024.

Allaa Mahad Leh

REPUBLIC OF SOMALILAND President

Muuse Biixi Cabdi
Madaxweynaha Jamhuuriyadda Somaliland

Jamhuuriyadda Somaliland
Golaha Wakiilladda

The Republic of Somaliland
House of Representatives

Xafiiska Guddoomiyaha - Office of the Speaker
(Hargeisa - Somaliland)

Mob: +252-513503
E-mail: Secretaryspeaker@gmail.com

Ref: GW/SSL/10/58/2024

Date: 19/02/2024

Ku: Md. Muuse Biixi Cabdi
Madaxweynaha JSL
= Madaxtooyda=

UJEEDDO: SOO GUDBINTA GO'AANKA ANSIXINTA WAX-KA BEDELKA IYO KAABIST XEERKA GUUD EE DOORASHOOYINKA QARANKA IYO DIWAANGELINTA XEER. Lr. 91/2024 IYO WAX- KA BEDELKA IYO KAABISTA XEERKA NIDAAMKA URURRADA IYO AXSAABTA SIYAASADA XEER Lr. 14/2024.

Mudane Madaxweyne,

Waxaa aan si Sharaf iyo qadarin leh halkan kuugu soo gudbinaynaa Nuqulada Xeerarka iyo Go'aamada hoos ku qoran: -

1. Go'aanka Ansixinta Wax-ka bedelka iyo Kaabista Xeerka Guud ee Doorashooyinka Qaranka iyo Diwaangelinta **Xeer Lr. 91/2024**
   (Go'aan Lr. GW/KF-7/01/2024).

2. Go'aanka Ansixinta Wax-ka bedelka iyo Kaabista Xeerka Nidaamka Ururrada iyo Axsaabta Siyaasada Xeer **Lr. 14/2024.**
   (Go'aan Lr. GW/KF-7/02/2024).

ALLAH MAHAD LEH

Yaasiin Xagi Maxamuud Xiir (Faratoon)
Guddoomiyaha Golaha Wakiillada JSL

GUDDOOMIYAHA GOLAHA WAKIILADA
GOLAHA WAKIILADA SOMALILAND
SPEAKER
JAMHUURIYADDA SOMALILAND

RECEIVED
19 FEB 2024
BY: PRESIDENCY
Reg. No. 775

Ujeeddo: Go'aanka ansixinta wax-ka-beddelka iyo kaabista Xeerka Guud ee Doorashooyinka Qaranka iyo Diwaangelinta

Xeer Lr. 91/2023

GOLAHA WAKIILLADU:

Markuu Arkay: - **Qodobka 4aad faqraddiisa 1aad, Qodobka 9aad faqraddiisa 1aad, Qodobka 22aad faqraddiisa 3aad iyo Qodobbada 40aad, 41aad, 42aad, 82aad, 77aad. 78aad, 83aad 111aad faqraddiisa 2aad** ee Dastuurka Qaranka JSL.

Markuu Arkay:- **Dastuurka Qodobka 78aad Faqradda 1aad xarafkiisa (T)** oo sheegaya in Golaha Wakiilladu xaq u leeyahay inuu ku celiyo Golaha Guurtida kal-fadhiga xiga, haddii uu ku qanci waayo wax ka badelka Golaha Guurtida.

Markuu Arkay: - In ay muhiim tahay in laga faa'iidaysto waayo' aragnimadii laga dhaxlay doorashooyinkii kala duwanaa ee ay soo martay bulshada Somaliland, taas oo muujinaysa in loo baahan yahay in la'adkeeyo nidaamka sharci ee suurto gelinaaya in ay muwaaddiniintu codkooda ku dhiibtaan isla markaana la tirtiro in ay dhacdo in lagu noqnoqdo cod-bixinta taa soo sharcidarro ah.

Markuu Aqoonsaday: Baahida loo qabo in dib u habeyn, wax-ka-beddel iyo kaabis lagu sameeyo, dibna loo eego xeerarkii doorashooyinka Madaxtooyada, Golaha Wakiillada iyo Goleyaasha Deegaanka, sidoo kale Xeerkii Diiwaan-galinta Cod-bixiyayaasha.

Markuu Arkay: Soo jeedinta Madaxweynaha ee iswaafajinta xeerarka doorashooyinka iyo go'aannadii odayaasha guddida khilaafaadku ka soo saareen xaaladda siyaasadeed ee dalka, taas oo si doorashooyinku ugu dhacaan wakhtiga la' isla qaatay loo baahan yahay in dib u habeyn, wax-ka-beddel iyo kaabis lagu sameeyo Xeerka Guud ee Doorashooyinka Qaranka iyo Diiwaangalinta Cod-bixiyayaasha Xeer Lr. 91/2023.

Markuu u codeeyey: **Wax-ka-beddelka iyo Kaabista Xeerka Guud ee Doorashooyinka Qaranka iyo Diwaangelinta Codbixiyayaasha** Xeer **Lr.91/2023** Kal-fadhigii **7aad fadhigiisi 11aad** taariikhduna ku suntanayd **15/01/2023** oo ay goob joog ahaayeen **(71)** mudane oo ka mid ah mudanayaasha **Golaha Wakiillada.**

Markuu Arkay: In Golaha Guurtida wax-ka-beddel iyo kaabis ku sameeyeen kuna ansixiyeen **(66)** cod xeerka **Wax-ka-bedelka iyo Kaabista Xeerka Guud ee Doorashooyinka Qaranka iyo Diwaangelinta Codbixiyayaasha, Xeer Lr. 91/2023**, kuna taariikhaysnaa **17/02/2023**

Wuxuu:

Cod aqlabiyad ah oo **(58 cod)** oo gacan taag ah ku ansixiyay **Wax-ka-beddelka iyo Kaabista Xeerka Guud ee Doorashooyinka Qaranka iyo Diwaangelinta Codbixiyaasha** Xeer **Lr.91/2023** halka 12 mudane ka diideen, hal (2) Mudanena ka aamuseen, Guddomiyuhuna muu codayn sida caadada ah.

ALLAA MAHAD LEH

C/risaaq Siciid Ayaanle
Xoghayaha Guud ee Golaha Wakiilada JSL

Yaasiin X.Maxamuud Xiir (Faratoon)
Guddoomiyaha Golaha Wakiilada JSL

J. SOMALILAND
ARKIIFIYADA
GOLAHA WAKIILADA

JAMHUURIYADDA SOMALILAND

GOLAHA WAKIILLADA

WAX-KA-BEDDELKA IYO KAABISTA
XEERKA GUUD EE DOORASHOOYINKA QARANKA IYO DIIWAANGALINTA COD-BIXIYAYAASHA
XEER Lr. 91/2023

January 2024

XAFIISKA ARKIIFIYADA
MADAXTOOYADA

Tusmada Xeerka

CUTUBKA KOOWAAD 17

QAYBTA 1AAD 17

QODOBBADA GUUD 17

Qodobka 1aad 17

Magaca Xeerka 17

Qodobka 2aad 17

Erey-bixinta 17

QAYBTA 2AAD 20

Qodobka 3aad 20

Xadka Adeegsiga Xeerka iyo Mabaadii'da Guud 20

Qodobka 4aad 20

Shuruudaha Cod-bixiyaha 20

Qodobka 5aad 21

Xuquuqda Cod-bixiyaha 21

Qodobka 6aad 21

Wakhtiga Qabashada Doorashooyinka 21

Qodobka 7aad 22

Xaqa Is Sharraxidda 22

Qodobka 8aad 22

Ka Qaybgalka Bulshada 22

Qodobka 9aad 22

Shaqaalaha Dawladda & Hay'adaha Dawliga ah 22

Qodobka 10aad 23

Muddo-xileedyada 23

Qodobka 11aad 23

GOLAHA WAKIILADA ★ ARKIIFIYADA ★ J. SOMALILAND

XAFIISKA ARKIIFIYADA ★ MADAXTOOYADA ★

Astaamaha murashixiinta iyo kala horraysiinta Magacyada iyo Astaamaha Xisbiyada/Ururada 23

CUTUBKA LABAAD 23

QAYBTA 1AAD 23

KOMISHANKA DOORASHOOYINKA QARANKA JSL 23

Qodobka 12aad .... **Error! Bookmark not defined.**

Qodobka 13aad 23

Xubnaha Komishanka Doorashooyinka 23

Qodobka 15aad 25

Shuruudaha Xubinta Komishanka 25

Qodobka 16aad 25

Xil ka qaadista Komishanka 25

Qodobka 17aad 25

Awoodaha Komishanka 25

Qodobka 18aad 27

Miisaaniyadda Komishanka Doorashada 27

Qodobka 22aad 28

Sanduuqa Doorashooyinka/Diiwaangalinta 28

Qodobka 23aad 28

Xafiiska Goobta Cod-bixinta 28

Qodobka 24aad 29

Xafiiska Degmada ee Doorashada 29

Qodobka 25aad 29

Xafiiska Gobolka ee Doorashada 29

Qodobka 26aad 29

Shaqaalaha komishanka doorashooyinka Qaranka 29

Qodobka 27aad 29

Shaqo qorista iyo ka saarista guddoomiyayasha gobollada iyo degmooyinka doorasho.. 29

Qodobka 28aad 30

Hawl-wadeennada Xafiisyada Doorashada/Diiwaangalinta 30

Qodobka 29aad 31

Gunnada Hawl-wadeennada 31

Qodobka 30aad 31

Dhawrsanaanta Komishanka, Musharixiinta iyo Hawl-wadeennada 31

CUTUBKA 3AAD 31

QAYBTA 1AAD 31

DIIWAAN GELINTA COD-BIXIYAYAASHA 31

Qodobka 31aad 31

Xadka ku dhaqanka 31

Qodobka 32aad 32

Diiwaannada Cod-bixiyeyaasha Qaranka Somaliland 32

Qodobka 33aad 32

La'haanshaha diiwaanka 32

Qodobka 34aad 32

Dhaqan-gelinta Diiwaangelinta Cod-bixiyaha 32

Qodobka 35aad 32

Dadka ay ka reebban tahay in la' diiwaangeliyo 32

Qodobka 36aad 33

Keydinta diiwaangalinta cod-bixiyayaasha iyo soo saarista liisaska kama dambaysta ah 33

Qodobka 37aad 33

Dadka aan lahayn awoodda saxeexa 33

J. SOMALILAND ★ ARKIIFIYADA ★ GOLAHA WAKILADA

XAFIISKA ARKIIFIYADA MADAXTOOYADA

Qodobka 38aad 33
Habka xafidaadda qalabka diiwaangelinta 33
Qodobka 39aad 33
Hab-qoraalka magaca muwaaddinka 33
Qodobka 40aad 34
Saxitaanka xogaha khaldama 34
Qodobka 41aad 34
Nooca kaadhka cod-bixinta 34
Qodobka 42aad 34
Lumista Kaadhka Cod-bixinta 34
Qodobka 43aad 34
Dhawrista Xogta Cod-bixiyaha 34
Qodobka 44aad 35
Qaadashada wax ka badan hal kaadh oo cod-bixineed 35
Qodobka 45aad 35
Diiwaan-gelinta cod-bixiyeyaasha 35
Qodobka 46aad 35
Habka diiwaangelinta cod-bixiyeyaasha 35
Qodobka 47aad 36
Shaqada komishanka doorashooyinka qaranka ee diiwaangelinta 36
Qodobka 48aad 36
Ku dhawaaqidda diiwaangelinta cod-bixiyayaasha 36
Qodobka 49aad 36
Dhaqan-gelinta diiwaan-gelinta cod-bixiyayaasha 36
Qodobka 50aad 37
Foomka diiwaan-gelinta cod-bixiyayaasha 37

GOLAHA WAKILADA J. SOMALILAND ARKIIFIYADA
XAFIISKA ARKIIFIYADA MADAXTOOYADA

Qodobka 51aad 37
Xogta lagu qorayo kaadhka codaynta 37
Qodobka 52aad 37
Sixitaanka iyo muranka da'da 37
Qodobka 53aad 38
Shaqaalaha diiwaan-gelinta cod-bixiyayaasha 38
Qodobka 54aad 38
Habka iyo goobaha diiwaan-gelinta cod-bixiyayaasha 38
Qodobka 55aad 38
Wakiillada xisbiyada/ururrada qaranka ee diiwaangelinta cod-bixiyaha ... 38
Qodobka 56aad 39
Hawsha masuulka komishanka doorashooyinka qaranka ee goobta diiwaangelinta cod-bixiyaha 39
Qodobka 57aad 39
Soo saarista iyo daabacaadda liisaska cod-bixiyayaasha 39
Qodobka 58aad 39
Soo saarista liisaska kama dambaysta ah ee cod-bixiyayaasha 39
Qodobka 59aad 39
Qaybinta kaadhka cod-bixinta 39
Qodobka 60aad 39
Guddida farsamo ee hawlaha diiwaan-gelinta 39
Qoddobka 61aad 40
Gacan ka gaysashada arrimaha nabad-gelyada iyo wacyi-gelinta ee hawsha diiwaangelinta 40
Qodobka 62aad 40
Goob-joogayaasha 40
Qodobka 63aad 40

Soo saaridda xeer-nidaamiyayaasha diiwaangelinta (power to issue regulations) 40
CUTUBKA AFRAAD 40
HABKA DOORASHADA MADAXWEYNAHA IYO KU XIGEENKA MADAXWEYNAHA 40
Qododbka 64aad 40
Hanaanka Doorashada Madaxweynaha iyo ku-xigeenka Madaxweynaha 40
Qododbka 65aad 40
Deebaajiga Madaxweynaha Iyo Ku-Xigeenka Madaxweynaha 40
Qododbka 66aad 40
Shuruudaha Musharaxa Madaxweynaha Iyo Ku-Xigeenka Madaxweynaha 40
Qododbka 67aad 41
Qabashada Liisaska Murashaxiinta 41
Qododbka 68aad 41
Qaabka soo Bandhigida Murashaxiinta 41
CUTUBKA 5AAD 42
DOORASHADA GOLAHA WAKIILLADA 42
Qododbka 69aad 42
Xaqa ka Qayb Galka Doorashada Golaha Wakiillada 42
Qododbka 70aad 42
Tirada Guud ee Golaha Wakiilada 42
Qododbka 71aad 42
Shuruudaha Murashaxa Golaha Wakiillada 42
Qododbka 72aad 43
Deebaajiga musharixiinta doorashada Golaha Wakiillada 43
Qododbka 73aad 43
Habka Xulista Musharaxiinta 43

GOLAHA WAKIILADA ARKIIFIYADA J. SOMALILAND
XAFIISKA ARKIIFIYADA MADAXTOOYADA

Qodobka 74aad 44
Khilaafaadka ka soo Baxa soo Xulida Murashixiinta Golaha Wakiillada. 44
Qodobka 75aad 44
Xeer-nidaamiyaha iyo Hagaha Xisbiyada ee Xulista iyo Magacaabista Musharraxiinta 44
Qodobka 76aad 44
U soo Gudbinta Komishanka liiska Musharraxiinta Doorashada Golaha Wakiillada 44
Qobodka 77aad 45
Hubinta iyo Soo beddelidda musharaxiinta doorashada Golaha Wakiillada ee buuxin waya shuuradaha xeerarka ama is'casila 45
Qodobka 78aad 46
Shaacinta liistada kama danbeysta ah murashiinta Doorashada Golaha Wakiillada iyo Astamahooda 46
Qodobka 79aad 46
Habka Doorashada 46
Qodobka 80aad 47
Samaynta Goobo Doorasho 47
Qodobka 81aad 47
Habka Qaybinta Kuraasta 47
Qodobka 82aad 48
Musharraxiinta Doorashada ku Guul-darraysta 48
CUTUBKA LIXAAD 48
QAYBTA: 1AAD. 48
DOORASHADA GOLAYAASHA DEEGAANKA. 48
Qodobka 83aad 48
Tirada Golayaasha Deegaanada 48

Qodobka 84aad 48
Habka Doorashooyinka Deegaaannada 48
Qodobka 85aad 49
Shuruudaha Murashaxa Golaha Deegaanka 49
Qodobka 86aad 49
Deebaajiga Musharaxiinta Doorashada Goleyaasha Deegaanka 49
Qodobka 87aad 50
Qaabka soo Bandhigidda Musharraxiinta 50
Qodobka 88aad 51
Shaacinta liistada kama danbeysta ah musharraxiinta Doorashada Goleyaasha Deegaanka iyo Astamahooda 51
Qodobka 89aad 51
Xulista iyo Xallinta Khilaafadka Musharraxiinta Golayaasha Deegaanka 51
Qodobka 90aad 51
Musharraxiinta Doorashada ku Guul-darraysta 51
CUTUBKA SIDDEEDAAD 53
HANNAANKA DOORASHOOYINAKA (ELECTION PROCEDURES) 53
QAYBTA 1AAD 53
OLALAHA DOORASHOOYINKA 53
Qodobka 95aad 53
Bilowga iyo Dhammaadka Ololaha Doorashada 53
Qodobka 96aad 54
Qabashada Shirarka & Bannaanbaxyada 54
Qodobka 97aad 54
Muuqaalka Boodhadhka 54
Qodobka 98aad 54

GOLAHA WAKILADA J. SOMALILAND ★ ARKIIFIYADA ★
XAFIISKA ARKIIFIYADA MADAXTOOYADA

Hub iyo Lebbis Ciidannimo 54
Qodobka 99aad 54
Hawlaha Olalaha 54
QAYBTA 2aad 55
DHAQAALAHA OLOLAHA 55
Qodobka 100aad 55
Nidaaminta Dhaqaalaha Ololaha Doorashada 55
Qodobka 101aad 55
Reebbanaanta Isticmaalka Hantida Danta Guud 55
Qodobka 102aad 56
Cidda Awoodda u leh Qaadhaan Ururinta 56
Qodobka 103aad 56
Meelaha uu ka Imanayo Dhaqaalaha Ololaha Doorashadu 56
Qodobka 104aad 57
Maaliyadda aan ku jirin Ilaha dhaqaalaha ee Ololaha 57
Qodobka 105aad 57
Kharashaadka doorashada: 57
Qodobka 106aad 57
Soo Bandhigga Dhaqaalaha Ololaha 57
QAYBTA 3AAD 58
HANNAANKA COD-BIXINTA GOOBAHA DOORASHADA 58
Qodobka 107aad 58
Qandaraasyada la'Xidhiidha Agabka & Adeegyada Doorashooyinka 58
Qodobka 108aad 58
Qalabka Goobta Doorashooyinka 58
Qodobka 109aad 59

Waraaqaha Cod-bixinta 59
Qodobka 110aad 59
Habaynta Liisaska Rasmiga ah iyo Goobaha Cod-bixineed 59
Qodobka 111aad 59
Ogeysiinta Liiska Murashaxiinta 59
Qodobka 112aad 60
Qaybinta Qalabka Doorashada 60
QAYBTA 4AAD 60
BILOWGA HAWLAHA GOOBTA COD-BIXINTA 60
Qodobka 113aad 60
Xafiiska Goobta Cod-bixinta 60
Qodobka 114aad 61
Awoodda Guddoomiyaha Goobta Cod-bixinta 61
Qodobka 115aad 61
Masuuliyadaha Shaqaalaha kale ee Goobta Cod-bixinta 61
Qodobka 116aad 61
Wakiillada Axsaabta/ururrada 61
Qodobka 117aad 62
Gelidda Goobta Cod-bixinta 62
Qodobka 118aad 62
Tallaabooyinka ka horreeya Cod-bixinta 62
Qodobka 119aad 63
Cod-bixiyayaasha aan Codka Dhiiban Karin 63
QAYBTA 5AAD 64
HAWLGALKA COD-BIXINTA 64
Qodobka 120aad 64

GOLAHA WAKIILADA J. SOMALILAND ARKIIFIYADA
XAFIISKA ARKIIFIYADA MADAXTOOYADA

Nidaamka Cod-bixinta 64
Qodobka 121aad 65
Muddada Cod-bixinta........ 65
Qodobka 122aad 65
Go'aanka Cabashooyinka ee Goobta Cod-bixinta 65
QAYBTA 6AAD 66
TIRINTA CODADKA 66
Qodobka 123aad 66
Hawsha ka Horraysa Tirinta Codadka 66
Qodobka 124aad 66
Hawsha Tirinta Codadka 66
Qodobka 125aad 67
Dib u Tirinta Codadka ee Goobta Cod-bixinta 67
Qodobka 126aad 68
Xidhitaanka Hawsha Tirinta 68
Qodobka 127aad 68
Codadka Xumaada ama Lagu Muransanyahay 68
Qodobka 128aad 69
Qoraalka Raadraaca Goobta Cod-bixinta 69
Qodobka 129aad 69
Qaadista iyo Wareejinta Qalabka 69
QAYBTA 7AAD 70
SHAQOOYINKA XAFIISYADA DEGMADA, GOBOLKA IYO XARUNTA DHEXE EE TIRINTA CODADKA IYO KU DHAWAAQISTA NATIIJOOYINKA 70
Qodobka 130aad 70
Shaqada Xafiiska Doorashada ee Degmada 70

GOLAHA WAKILADA ★ J. SOMALILAND ★ ARKIIFIYADA
XAFIISKA ARKIIFIYADA MADAXTOOYADA

Qodobka 131aad 70
Tirinta Codadka Doorashada Deegaanka & ku Dhawaaqidda Natiijada 70
Qodobka 132aad 71
Gudbinta Raadraaca (Records) 71
Qodobka 133aad 71
Soo Saaridda Go'aannada Doorashooyinka Deegaannada 71
Qodobka 134aad 71
Isugeynta tirada Cod-bixinta Doorashada Madaxtooyada iyo Golaha Wakiilada ee xafiiska Degmada 71
Qodobka 139aad 73
Shaqada Xafiiska Doorashada Gobolka ee Doorashooyinka Deegaanka 73
Qodobka 140aad 74
Shaqada Xafiiska Gobolka ee Doorashada Golaha Wakiillada 74
Qodobka 141aad 75
Ku Dhawaaqidda Natiijada Hordhaca ah ee Doorashada Golaha Wakiillada 75
Qodobka 142aad 75
Gudbinta Raadraacyada 75
Qodobka 143aad 75
Shaqada Xafiiska Gobolka ee Doorashada Madaxtooyada 75
Qodobka 144aad 76
Hawsha Xafiiska Dhexe ee Doorashada Golaha Wakiillada iyo Degmooyinka. 76
Qodobka 145aad 76
Hawsha Xafiiska Dhexe ee Doorashada Madaxtooyada 76
Qodobka 146aad 77
Ku Dhawaaqidda Natiijada Doorashooyinka Madaxtooyada 77
Qodobka 147aad 77

Dhaarinta Xildhibaannada La'doortay ee Golaha Wakiillada 77
Qodobka 148aad 77
Dhaarinta Mudanayaasha La'doortay ee Goleyaasha Deegaanka 77
Qodoka 149aad 77
Dhaarta Madaxweynaha iyo ku-xigeenka Madaxweynaha 77
Qodobka 150aad 77
Xeerka Anshaxa iyo Guddida Anshaxa iyo Xallinta Khilaafaadka 77
CUTUBKA SIDDEEDAD 78
DEMBIYADA DOORASHADA LA'XIDHIIDHA IYO XADGUDUBYADA XEERKA IYO NIMAADKA DOORASHOOYINKA 78
Qodobka 151aad 78
U Hoggaansanka Nidaamka iyo Xeerarka Doorashooyinka 78
Qodobka 152aad 78
Dembiyada Guud ee La'xidhiidha isu soo baxyada bulshada 78
Qodobka 153aad 78
Metelaadda 78
Qodobka 154aad 79
Bixinta Laaluushaka 79
Qodobka 155aad 79
Khasabka iyo Khiyaamada 79
Qodobka 156aad 79
Dembiyada La'xidhiidha hawl-wadeennada 79
Qodobka 157aad 79
Dembiyada la'xidhiidha Codaynta 79
Qodobka 158aad 80
Dembiyada La'xidhiidha Diiwaan-gelinta Cod-bixiyaha 80
Qodobka 159aad 80
Dambiyada La'xidhiidha Anshax-xumada waqtiga ololaha 80

GOLAHA WAKIILADA J. SOMALILAND ★ ARKIIFIYADA ★
XAFISKA ARKIIFIYADA MADAXTOOYADA

Qodobka 160aad 81
Anshax-marinta ku Xadgudubka Xeerka iyo Habka Doorashada 81
Qodobka 161aad 81
Ku Xadgudubka Xeerarka iyo Habka Doorashooyinka 81
CUTUBKA SAGAALAAD 81
Qodobka 162aad 81
Dacwadaha Doorashada Madaxweynaha iyo ku-xigeenkiisa 81
Qodobka 163aad 82
Dacwadaha Doorashada Golaha Wakiillada 82
Qodobka 164aad 82
Dacwadaha Doorashada Golayaasha Deegaanka 82
CUTUBKA TOBNAAD 84
QODOBBO QUBANE AH 84
Qodobka 166aad 84
Xeer-nidaamiye 84
Qodobka 167aad 84
Laalid 84
Qodobka 168aad 84
Dhaqan-galka 84

JAMHUURIYADDA SOMALILAND

GOLAHA WAKIILLADU

Markuu Arkay: -	Qodobka 4aad faqraddiisa 1aad, Qodobka 9aad faqraddiisa 1aad, Qodobka 22aad faqraddiisa 3aad iyo Qodobbada 40aad, 41aad, 42aad, 82aad, 83aad 111aad faqraddiisa 2aad ee Dastuurka Qaranka JSL.
Markuu Arkay: -	In ay muhiim tahay in laga faa'iidaysto waayo' aragnimadii laga dhaxlay doorashooyinkii kala duwanaa ee ay soo martay bulshada Somaliland, taas oo muujinaysa in loo baahan yahay in la'adkeeyo nidaamka sharci ee suurto gelinaaya in ay muwaaddiniintu codkooda ku dhiibtaan isla markaana la tirtiro in ay dhacdo in lagu noqnoqdo cod-bixinta taa soo sharci-daro ah.
Markuu Aqoonsaday:	Baahida loo qabo in dib u habeyn, wax-ka-beddel iyo kaabis lagu sameeyo, dibna loo eego xeerarkii doorashooyinka Madaxtooyada, Golaha Wakiillada iyo Goleyaasha Deegaanka, sidoo kale Xeerkii Diiwaan-galinta Cod-bixiyayaasha.
Markuu Arkay:	Soo jeedinta Madaxweynaha ee is-waafajinta Xeerarka Doorashooyinka iyo go'aanadii Odayaasha Gudidda khilaafaadku ka soo saareen Xaalada Siyaasadeed ee dalka, taas oo si doorashooyinku ugu dhacaan wakhtiga la isla qaatay loo baahan yahay in dib u habeyn, wax ka badel iyo kaabis lagu sameeyo Xeerka Guud ee Doorashooyinka Qaranka iyo Diiwaangalinta Cod-bixiyayaasha Xeer Lr. 91/2023.

Wuxuu Ansixiyay

Wax ka badelka iyo kaabista

Xeerka Guud ee Doorashooyinka Qaranka iyo Diiwaangalinta Cod-bixiyayaasha

Xeer Lr. 91/2023

CUTUBKA KOOWAAD
QAYBTA 1AAD
QODOBBADA GUUD

Qodobka 1aad
Magaca Xeerka

Xeerkan waxa loogu yeedhayaa: Xeerka Guud Ee Doorashooyinka Qaranka iyo Diiwaangalinta Cod-bixiyayaasha Xeer Lr; 91/2023

Qodobka 2aad
Erey-bixinta

Astaan/Astaamaha: - Waxa loola jeedaa summad ama calaamad ama lambar u gaar ah hal xisbi/urur ama musharrax oo lagu aqoonsanayo.

Cod-bixiye: - Waxa loola jeedaa qofka buuxiyey shuruudaha cod-bixinta si'waafaqsan xeerkan, kaas oo xaqiisa cod-bixineed gudanaya maalinta doorashada.

Daneeyayaasha Doorashooyinka:- Waxa loola jeedaa Xisbiyada/Ururrada siyaasadda, komishanka doorashooyinka qaranka, musharrixiinta, goob-joogayaasha, xukuumadda, goleyaasha sharci-dejinta iyo hay'adaha komishanka ka caawiya qabsoomidda doorashooyinka.

Dastuur: Waxa loola jeedaa Dastuurka Qaranka Jamhuuriyadda Somaliland.

Degmo-doorasho:- Waxa loola jeedaa degmooyinka ay u qaybsamaan gobollada dalka JSL, kuwaas oo leh gole deegaan oo lasoo doorto.

Dhaarta Sirta:- Waxa loola jeedaa dhaarta ay shaqaaluhu ku dhaaranayaan ilaalinta siraha iyo xogaha la'xidhiidha doorashada iyo diiwaangalinta.

Diiwaangelinta cod-bixiyaha:- Waxa loola jeedaa muwaaddiniinta isu diiwaangeliya in ay codeeyaan xilliga doorashooyinka qaranka JSL.

Diiwaangelinta Muwaadinka:- Waxa loola jeedaa diiwaangelinta muwaaddin kasta oo reer Somaliland ah oo ay samaysay Wasaaradda Arrimaha Gudaha iyo dawladaha hoose ee degmooyinka JSL.

Diiwaanka Cod-bixiyaha:- Waxa loola jeedaa diiwaanka lagu keydinayo muwaaddiniinta isu diiwaangaliyay in codkooda dhiibtaan doorashooyinka.

Diiwaanka Cod-bixiyeyaasha:- Waxa loola jeedaa diiwaanka lagu diiwaangaliyay cod-bixiyayaasha si'waafaqsan Xeerka Diiwaangalinta Cod-bixiyayaasha.

Diiwaanka Gobolka ama Degmada:- Waxa loola jeedaa diiwaanka heer degmo ama heer gobol ee warqadda aqoonsiga ama warqadda codeynta.

GOLAHA WAKIILADA ARKIIFIYADA J. SOMALILAND
XAFIISKA ARKIIFIYADA MADAXTOOYADA

Diiwaanka Guud:- Waxa loola jeedaa diiwaannada dhexe ee la'dhigo xarunta Wasaaradda Arrimaha Gudaha iyo Komishanka Doorashooyinka, kuwaas oo lagu keydiyo dhammaanba xogta Muwaaddiniinta iyo cod-bixiyeyaasha.

Diiwaanka:- Waxa loola jeedaa diiwaanka lagu qoro xogta muwaaddiniinta ee warqadda aqoonsiga.

Doorashooyinka Qaranka:- Waxa loola jeedaa habka cod-bixiyayaashu ku soo doortaan Madaxweynaha iyo Ku-xigeenka Madaxweynaha, mudaneyaasha Golaha Wakiillada, golayaasha deegaanka iyo doorashada tooska ah ee ururrada/xisbiyada hore iyada oo lagu go'aan qaadanayo aqlabiyadda codadka la kala helay.

Gobol-doorasho: - Waxa loola jeedaa soohdimaha kulmiya degmooyin doorasho ee Gobol.

Golaha Degaanka: - Waxa loola jeedaa golaha cod-bixiyeyaasha degmadu u doortaan maamulka iyo sharci-dejinta D/Hoose ee degmada.

Goob cod-bixin: - Waxa loola jeedaa goobta tirooyin dadweyne oo cayimani (ka diiwaangashani) ka dhiibanayaan codkooda maalinta doorashada.

Goob-joogayaal: - Waxa loola jeedaa kormeerayaasha caalamiga ah iyo kuwa maxaliga ah ee hubinaya habsami u socodka hawlaha doorashooyinka ee Komishanku oggolaaday.

Hadhaa: - Waxa loola jeedaa tirada codadka ee ka yar inta hal kursi lagu heli karo.

Hawl Wadeen/Shaqaale:- Waxa loola jeedaa dhammaan shaqaalaha kala duwan ee Komishanku u hawlgeliyay in ay ka shaqeeyaan goobaha cod-bixinta, xafiisyada doorashada ee degmooyinka, gobollada iyo xarunta dhexe ee Komishanka sida xeerku jideeyay.

Kaadhka Aqoonsiga: - Waxa loola jeedaa kaadhka aqoonsiga muwaaddinnimo (teesarada)

Kaadhka Cod-bixinta:- Waxa loola jeedaa kaadhka la'siiyo cod-bixiyaha marka la'diiwaan-geliyo.

Komishanka:- Waxa loola jeedaa guddida sare ee loo xilsaaray maamulidda iyo ka garsooridda arrimaha doorashooyinka.

Kursi: - Waxa loola jeedaa jago ama xil gole oo lagu tartamayo xilli doorasho.

Liis/Liisaska: - Waxa loola jeedaa magacyada musharraxiinta uu soo gudbiyey xisbi/urur ee u tartamaya doorasho mucayin ah ama magacyada cod-bixiyeyaasha ama liiska magacyada ururrada/xisbiyada siyaasadeed ee ka qaybgalaya tartanka doorasho ee tooska ah.

Musharrax: - Waxa loola jeedaa qof kasta oo u tartamaya xil doorasho lagu heli karo, kaas oo buuxiyay shuruudaha u dejisan si'waafaqsan xeerkan, isla markaana uu ururkiisu/xisbigiisu u soo xulay in uu ku tartamo doorasho mucayan ah.

Muwaaddin: - Waxa loola jeedaa qof kasta oo buuxiyay shuruudaha uu tilmaamayo xeerka jinsiyaddu Xeer Lr. 22/2002.

Ololaha Doorashada: - Waxa loola jeedaa hawlgalka dhaca muddada sharcigu jideeyay ee ka horraysa maalinta doorashada ee ay ururrada/axsaabta iyo murrashaxiintoodu kusoo bandhigaan barnaamijkooda siyaasadeed iyo mabaadii'dooda. Hawlgalkaas waxa ku jiri kara kulanno, isu soo baxyo (rallies), waraysiyo, doodo IWM, iyadda oo ay ujeeddadu tahay in ay hantaan/kasbadaan cod-bixiyeyaasha.

Saraakiisha Dawladda: - Waxa loola jeedaa shaqaalaha masuuliyiinta ah ee ku siman Agaasime Guud iyo wixii ka hooseeya, madaxda hay'adaha madaxa bannaan ee dawladda iyo wixii ka hooseeya iyo sidoo kale saraakiisha ciidamada darajo kasta oo ay leeyihiin.

Si Taxane ah:- Waxa loola jeedaa wax kala duwan oo xidhiidhsan oo loo qoray sida ay u kala horreeyaan.

Wakiil:- Waxa loola jeedaa xubinta urur/xisbi u soo wakiishay la'socodka hawlaha doorashada ee goob cod-bixineed ama xafiisyada doorashada.

Wasaarad:- Waxa loola jeedaa Wasaaradda Arrimaha Gudaha JSL.

Xadgudub:- Waxa loola jeedaa fal kasta iyo qawl kasta oo lid ku ah nidaamka doorashada iyo nabadgelyada guud.

Xafiiska Degmada:- Waxa loola jeedaa xafiiska laga maamulayo goobaha cod-bixinta ee degmo gaar ah.

Xafiiska Gobolka:- Waxa loola jeedaa xafiiska laga maamulayo hawlaha doorashada ee gobol gaar ah.

Xafiiska Goobta:- Waxa loola jeedaa xafiiska laga maamulayo hawlaha doorashada ee goob cod-bixineed oo gaar ah.

Xarrunta Dhexe:- Waxa loola jeedaa xafiiska ugu sarreeya ee laga maamulayo hawsha doorashada ee ay ku shaqeeyaan Komishanka Doorashooyinka Qaranka JSL.

Xarun cod-bixineed: - Waxa loola jeedaa barta kulmisa hal ama in ka badan oo goobo cod-bixineed ah oo la hawlgaliyo maalinta cod-bixinta.

Xeerka Habka Ciqaabta:- Waxa loola jeeda Xeerka Habka Ciqaabta Guud.

GOLAHA WAKILADA J. SOMALILAND ARKIIFIYADA

XAFIISKA ARKIIFIYADA MADAXTOOYADA

Qaadhaan: - Waxa loola jeedaa deeq kasta xisbi/urur ama murashax ku helay lacag ahaan ama agab ama adeeg ahaan oo loogu talo galay in hawlaha ololaha lagu galo.

Doorasho toos ah: - Doorasho toos ah waxa loola jeedaa doorasho qof iyo cod ah oo ay dadwaynuhu si toos ah u doortaan Madaxweynaha iyo Ku-xigeenkiisa, xubnaha Golaha Wakiillada, goleyaasha deegaannada dalka iyo saddexda xisbi qaran ee jiraya si waafaqsan Dastuurka iyo xeerkan.

QAYBTA 2AAD

Qodobka 3aad
Xadka Adeegsiga Xeerka iyo Mabaadii'da Guud

1. Xeerkan
   b) Waxa lagu maamulayaa doorashooyinka Madaxweynaha iyo Ku-xigeenka Madaxweynaha JSL, Golaha Wakiillada, Goleyaasha Degaannada, hannaanka cod-bixinta guud iyo doorashada tooska ah ee ay ku tartamaan ururrada iyo xisbiyada siyaasadeed.
   t) Waxa lagu maamulayaa hannaanka diiwaangalinta cod-bixiyayaasha ee ka qaybgalaya doorashooyinka qaranka JSL.
   j) Waxa uu dejiyey aasaasidda, awoodaha, waajibaadka iyo hawlaha Komishanka Doorashooyinka ee Qaranka ee madaxa bannaan iyo xafiisyada doorashooyinka ee ay dhisto.
   x) Waxa uu cayimayaa falalka ku xadgudubka habsami u socodka iyo nidaamka, diiwaangalinta, doorashooyinka iyo ciqaabtooda.
2. Mabaadii'da guud ee xeerkani ku dhisan yahay waa:
   b) Xorriyadda muwaaddiniintu u leeyihiin in ay adeegsadaan xuquuqdooda siyaasiga ah si' waafaqsan Dastuurka iyo xeerarka dalka JSL.
   t) Hirgelinta doorashooyin xor iyo xalaal ah oo ka madhan cabsigelin, laaluush iyo musuq-maasuq, loona maamulay si'madaxbannaan, dhexdhexaad ah, sugan, hufan oo la'xisaabtan leh.

Qodobka 4aad
Shuruudaha Cod-bixiyaha

1. Waa in uu yahay muwaaddin Somaliland u dhashay.
2. Waa in aan da'diisu ka yaraan 15 (Shan iyo toban) sanno jir.
3. Waa in uu xor yahay oo aanu xabsi ku jirin.
4. Waa in uu yahay cod-bixiye ka diiwaangashan goobta uu ka codaynayo, haddii aanu ka mid ahayn hawl-wadeennadda xafiiska goobta cod-bixinta, wakiillada xisbiyada/ururrada ee goobta ama ciidanka booliiska ee sida rasmiga ah ugu xilsaaran ilaalinta nidaamka goobta cod-bixinta.

XAFIISKA ARKIIFIYADA MADAXTOOYADA

5. Haddii qof aan buuxin shuruudaha cod-bixintu qaato kaadhka cod-bixinta si'khaldan waxa Komishanka Doorashooyinka Qaranku awood u leeyahay in uu ka joojiyo dhiibashada codka, maalinta cod-bixinta marka sidaas la'caddeeyo, laguna qanco.
6. Musharrixiinta u tartamaya doorashada Madaxweynaha iyo Ku-xigeenka Madaxweynuhu waxa ay ka codeyn karaan goob kasta oo cod-bixineed. Haseyeeshee hawl-wadeennada doorashada goobtu waa in ay arrintaas diiwaan-geliyaan. Waxase khasab ah in ay hal mar oo keliya ay codkooda dhiibtaan.
7. Musharrixiinta u tartamaya doorashada Golaha Wakiillada iyo Goleyaasha Deegaanku waxa ay ka codeynayaan goobaha ay iska diiwaangaliyeen.

Qodobka 5aad
Xuquuqda Cod-bixiyaha

Cod-bixiye kasta oo buuxiyey shuruudaha xeerku tilmaamay waxa uu xaq u leeyahay: -

1. In uu codkiisa ka dhiibto goobta uu cod-bixiye ahaan uga diiwaangashan yahay.
2. Cod-bixiyaha ka maqan dalka JSL waxa uu ka codeynayaa xafiisyada diblamaasiyadeed ee JSL ku leedahay dibadda ee ugu dhow, haddii aanay jirin ama aanay suuragal ahayn waxa talo ka gaadhaya Komishanka.
3. Codku waa in uu ahaado mid shakhsi ah, xor ah, toos ah, qarsoodi ah oo si'siman loo tixgeliyo.
4. Cod-bixiye kastaa waxa uu yeelanayaa hal cod oo keliya doorashadiiba.
5. Xubnaha Komishanka Doorashooyinku ma laha xaqa cod-bixinta inta ay xilka hayaan, laakiin waxa ay isu diiwaangalin karaan cod-bixiye ahaan.
6. Hawl-wadeennada xafiiska doorasho ee goobta cod-bixinta, wakiillada xisbiyada/ururrada iyo ciidanka booliiska ee sida rasmiga ah ugu xilsaaran ilaalinta nidaamka doorashada ee goobta cod-bixinta waxa ay ka codeyn karaan goobta cod-bixineed ee ay ka hawl-gelayaan maalinta cod-bixinta.

Qodobka 6aad
Wakhtiga Qabashada Doorashooyinka

1. Komishanka ayaa cayimaya taariikhaha la'qabanaayo doorashooyinka si'waafaqsan Dastuurka iyo xeerka, iyaga oo ku salaynaya bil ka hor mudo-xileedka Madaxweynaha, Madaxweyne Ku-xigeenka iyo Golaha Wakiillada, waxaana si'rasmi ah loogu cayimayaa Digreeto Madaxweyne.
2. Komishanka Doorashooyinku waa in ay cayimaan waqtiga doorashada 120 (Boqol iyo Labaatan Maalmood) ka hor waqtiga doorashadu dhacayso, Madaxweynuhu waa in uu 15 maalmood gudahood ku soo saaraa digreetada cayimaadda muddada doorashada, ka dib marka uu helo cayimaadda Komishanka.
3. Komishanka Doorashooyinku waxa uu markiiba wada qaban karaa hal doorasho iyo wixii ka badan haddii ay habboonaato.
4. Haddii doorashooyinka Madaxtooyada ama Golaha Wakiillada ama Golayaasha deegaannada ay cadaato in aanay ku qabsoomi karin wakhtigii loo asteeyey arrimo

farsamo awgeed ama arrin kasta oo ka baxsan xaaladaha ku xusan Qodobbada 83aad iyo 42aad ee Dastuurka JSL, waxa go'aan ka gaadhaya wakhtiga muddo xilkeedka la'kordhinaayo Golaha Guurtida ka dib marka ay helaan soojeedinta Madaxweynaha oo ay ku lifaaqan tahay tallo soojeedinta Komishanka Doorashooyinka Qaranku.

5. Xaaladaha ku xusan Qodobbada 83aad, 42aad ee Dastuurka iyo faqradaha 4aad ee Qodobkan, waxa awood u leh muddo kordhinta Golaha Guurtida si'waafaqsan Dastuurka JSL.

Qodobka 7aad
Xaqa is Sharaxidda

1. Si'waafaqsan Qodobka 22aad ee Dastuurka dalka iyo shuruudaha xeerkani jideeyay, marka uu soo magacaabo xisbiga/ururka uu ka tirsan yahay muwaaddin kastaa waxa uu xaq u leeyahay in uu isu taago doorashooyinka kala duwan ee madaxtooyada, Golaha Wakiillada iyo Golayaasha Deegaanka.
2. Xisbiyada Qaranku waa in ay u soo xulaan musharrixiinta doorashada uga qayb galaya si' xeerkan waafaqsan, caaddalad ah, daah-furan una adeegaysa ujeeddooyinka xeerkan.

Qodobka 8aad
Ka Qaybgalka Bulshada

1. Komishanku waa in uu qaado tallaabo kasta oo lagama maarmaan u ah ka qaybgalka bulshada ee nidaamka doorashooyinka oo ay ku jiraan in ay:-
   b) Dejiyaan nidaamka wacyigelinta cod-bixiyayaasha.
   t) Suurta geliyaan qaab ay dadka naafada ahi uga qayb gali karaan doorashooyinka.
   j) U fududeeyaan kor-joogayaasha doorashooyinka la'socodka hawlaha doorashada iyo gudashada waajibkooda.
   x) Suurta geliyaan hab sahlan oo lagu heli karo xogta la'xidhiidha habka doorashooyinka iyada oo la'dhawrayo xogta gaarka ah.
2. Komishanku waa in uu ka talo geliyaaa daneeyayaasha doorashooyinka qorsheyaashooda iyo hawlahooda shaqo ee la'xidhiidha doorashooyinka.
3. Komishanku waxa uu Baarlamaanka iyo xukuumadda u soo jeedin karaa tallooyin ku saabsan siyaasadaha doorashooyinka iyo dib u'habayntooda.

Qodobka 9aad
Shaqaalaha Dawladda & Hay'adaha Dawliga ah

1. Shaqaalaha Dawladda iyo ciidamada qaranka derajo kasta ha'lahaadeene looma ogola in ay isu sharraxaan doorashooyinka kala duwan, haddii aanay shaqo ka tegis soo qoran 90 cisho ka hor taariikhda qabashada doorashada.
2. Shaqo ka tegidda waxa shardi u ah in ay sidaa qoraal ku soo caddeyso xafiiska ama hay'adda awoodda u leh caddayntaas.
3. Caddaynta shaqo ka tagista looma diidi karo murashaxa, dibna loogama dhigi karo sabab la'aan.

GOLAHA WAKILADA ARKIFIYADA SOMALILAND
XAFIISKA ARKIIFIYADA MADAXTOOYADA

Qodobka 10aad
Muddo-xileedyada

Muddada xilka ee Musharrixiinta la'doortay waxa ay ahaanaysaa: -

1. Madaxweynaha & Ku-xigeenkiisa 5 sanno.
2. Golaha Wakiillada 5 Sanno.
3. Golayaasha Degaannada 5 sanno.
4. Muddo-xileedka xisbigu waa toban (10) sannadood, iyada oo jiritaanka xisbiga loo raacayo Wax-ka-beddelka Xeerka Ururrada Siyaasadda iyo Ansixinta Xisbiyada, Xeer Lr. 14/2023.

Qodobka 11aad
Astaamaha murashixiinta iyo kala horraysiinta Magacyada iyo Astaamaha Xisbiyada/Ururrada

1. Komishanka Doorashooyinka qaranka ayaa murashixiinta Golaha wakiillada iyo deegaannada u astaynaaya astaamaha murashaxnimo,
2. Komishanka Doorashooyinku waxa uu xisbiyada/ururrada u samaynayaa qori-tuur si'loogu asteeyo astaamaha iyo hannaanka ay ugu kala horraynayaan warqadda cod-bixinta iyo qoraallada kale ee la'xidhiidha doorashooyinka.

CUTUBKA LABAAD
QAYBTA 1AAD
KOMISHANKA DOORASHOOYINKA QARANKA JSL

Qodobka 12aad
Aasaaska iyo Qaab-dhismeedka Komishanka Doorashooyinka Qaranka

1. Waxa halkan lagu aasaasay Komishanka Doorashooyinka Qaranka oo ah hay'ad madax-bannaan oo leh shaqsiyad qaanuuni ah oo gaar ah (legal personality).
2. Komishanka Doorashooyinka Qaranku waxa ay madaxbannaani buuxda u leeyihiin dhammaan maaliyaddooda, shaqooyinkooda, shaqaalahooda iyo guud ahaan hawlaha doorashooyinka iyo diiwaangelinta cod-bixiyayaasha.
3. Qaab-dhismeedka xafiisyada Komishanka Doorashooyinku wuxuu ahaanayaa sidan:
    - b.Xarunta Dhexe ee doorashooyinka oo ku taal caasimadda Somaliland.
    - t. Xafiisyada gobollada ee doorashada oo noqonaya Caasimadda Gobolka.
    - j. Xafiisyada degmooyinka ee doorashada oo noqonaya xarunta degmada.
    - x. Xafiiska goobaha cod-bixinta doorashada.
4. Xafiisyada gobollada iyo degmooyinka ee Komishanka Doorashooyinka Qaranku waxa ay noqon karaan kuwo joogto ah, iyada oo ay go'aankeeda leeyihiin xubnaha Komishanka Doorashooyinku.
5. Haddii ay timaaddo duruuf gaar ah oo amni waxaa si ku meel gaadh ah loogu rari karaa xafiiska gobolka ama degmada halkii kale ee ku habboon, waxana go'aaminaya Komishanka Doorashooyinka.

XAFIISKA ARKIIFIYADA MADAXTOOYADA
J. SOMALILAND ★ GOLAHA WAK… ★ ARKIIFIYADA

Qodobka 13aad

Xubnaha Komishanka Doorashooyinka

1. Komishanku wuxuu ka koobnaanayaa 7 (Toddoba) xubnood oo kala ah:
   b) Guddoomiye, guddoomiye ku-xigeen iyo 5 xubnood.
   t) Guddoomiyaha & Guddoomiye-xigeenka Komishanka iyagaa iska dhex dooranaya.
   j) Muddada xilka ee Komishanku waa 5 sanno oo ka bilaabmaysa marka Maxkamadda Sare dhaarisd, waana loo cusboonaysiin karaa xilka.
   x) Shaqaale dawladeed, xubin baarlamaan, xubnaha Golaha Wasiirrada, ciidan qaran iyo xubin xil u haysa urur/xisbi kama mid noqon karo Komishanka.
2. Komishanka doorashooyinka waxa magacaabaya Madaxweynaha JSL, ka dib marka uu helo soojeedimaha: -
   b) 2 xubnood oo Golaha Guurtidu soo xulo.
   t) 2 xubnood oo ay soo xulayaan labada xisbi ee mucaaridka ah oo mid waliba hal xubin soo magacaabayo.
   j) 3 xubnood ee kale Madaxweynaha ayaa soo xulaya.
3. Madaxwaynuhu marka uu helo soojeedimaha xubnaha si'waafaqsan faqradda 2aad ee qodobkan, waa inuu 14 maalmood gudohood ugu gudbiyo Golaha **Wakiilada** ama ku celiyo, haddii xubinta la soo jeediyay aanay buuxin shuruudaha ku cad Xeerkan.
4. Haddii Madaxwaynuhu celiyo xubin la soo jeediyay, waa in lagu soo jeediyo xubinta cusub 14 maalmood gudohood, laga bilaabo taariikhda la celiyay xubinta.
5. Komishanka waxa cod kala badh iyo hal ah (absolute majority) ku ansixinaya Golaha Wakiillada, marka uu guddi-hoosaadka arrimaha guduhu soo hubiyo in ay buuxinayaan shuruudaha xeerku tilmaamayo ama guddida kale ee xeer-hoosaadku u xilsaaro.
6. Iyada oo la'dhawraayo mabda'a ku xusan qodobka 37aad, faqraddiisa 2aad iyo qodobka 53aad, faqraddiisa 1aad ee Dastuurka, Haddii xubin ama xubno ka mid ah xubnaha Komishanka uu ansixin waayo Golaha Wakiiladdu, Madaxwaynuhu haddii uu u arko in xubintu/xubnuhu shuruudihii looga baahnaa buuxisay /buuxiyeen hal mar ayuu dib ugu soo celin karaa Golaha Wakiillada si ay u ansixiyaan.
7. Komishanku waxa uu yeelan doonaa Xeer-hoosaad u gaar ah oo waafaqsan xeerkan.
8. Komishanka xil-gudashadiisa wuxuu ku salaynayaa Dastuurka JSL, xeerkan iyo xeerarka kale ee khuseeya, shirarkoodu wuxuu ku qabsoomayaa kooram, go'aannadoodu waxay ku ansaxayaan aqlabiyad.

Qodobka 14aad

Habka go'aan qaadashada Komishanka

1. Komishanku waa hal unug oo u leh masuuliyadda iyo awoodaha si wadar ah.
2. Komishanku waa in ay go'aamada uga doodaan hab hufan, is-ixtiraam ku dhisan oo ujeeddadiisu tahay in ay is qanciyaan.
3. Komishanku waa in ay mudnaanta koowaad siiyaan go'aan la isla qaatay (consensus) marka ay go'aan qaadanayaan.
4. Fadhiyada Komishanku waxa ay ku furmayaan marka ay joogaan ugu yaraan **Afar (4)** xubnood.

5. Haddii ay qasab noqoto in Komishanku cod ku kala baxo, waxa codka Komishanku uu ku ansaxayaa marka ay ogolaadaan ugu yaraan **Afar (4) xubnood oo goobjoog ah.**
6. Go'aamada Komishanka waxa saxeexayaa dhammaan xubnaha ogolaaday.
7. Go'aan qaadashada ku saabsan ku dhawaaqista natiijada waxa loo raacayaa qodobbada tirinta iyo ku dhawaaqista natiijada ee ku cad qaybta 7aad ee cutubka 8aad[1] ee xeerkan.

Qodobka 15aad
Shuruudaha Xubinta Komishanka

1. Waa in uu yahay muwaadin Somaliland u dhashay.
2. Waa in aan da'diisu ka yarayn 40 jir kana weynayn 70 jir.
3. Waa in uu Muslin yahay, kuna dhaqmaa Diinta Islaamka.
4. Waa in uu leeyahay aqoon heer jaamacadeed ugu yaraan.
5. Waa in aanu ka mid ahayn urur/xisbi siyaasadeed, kana madaxbannaan yahay.
6. Waa in lagu yaqaan dhawrsanaan, sharaf iyo caddaalad bulshada dhexdeeda.
7. Waa in aan dembi ciqaab ah oo maxkamad horteed kaga cadaadey ku dhicin weligiiba.
8. Waa in uu jidh ahaan iyo maskax ahaanba gudan karaa xilka.

Qodobka 16aad
Xil ka Qaadista Komishanka

1. Xubnaha Komishanka waxa xilka lagaga qaadi karaa:
   b. Marka uu jebiyo shardi ka mid ah shuruudihii lagu soo doortay.
   t. Marka uu xilka gudan kari waayo, karti darro ama caafimaad darro awgeed.
   j. Marka uu ku kaco anshax-xumo, xatooyo, musuqmaasuq, eex IWM.
2. Marka arrimaha kor ku xusan yimaaddaan waxa Madaxweynuhu u magacaabayaa guddi-baadhiseed madaxbannaan oo ka soo warbixisa si'uu go'aan ugu qaato.
3. Guddidu waa in ay natiijada baadhista u soo gudbiso madaxweynaha ugu badnaan muddo 30 maalmood gudahood ah.
4. Xil ka qaadista Komishanka waxa awood u leh Madaxweynaha, waxaase shardi ah in Golaha Wakiilladu ku ansixiyo xil ka qaadistaas cod hal-dheeri ah (simple majority).
5. Marka ay bannaanaato xubin Komishanka ka mid ahi, xil ka qaadis, geeri ama is casilaad awgeed, waxa buuxinta jagadaas loo raacayaa habka xubintii bannaysay xilku ku timid.

Qodobka 17aad
Awoodaha Komishanka

Komishanku waxa uu awood u leeyahay:

1. In uu cayimo wakhtiga doorashooyinka la'qabanayo, iyaga oo Madaxweynaha u gudbinaya si uu digreeto ugu soo saaro.
2. In ay cayimaan tirada iyo goobaha cod-bixinta degmooyinka & gobollada.

---

3. In ay magacaabaan, eryaan, anshax-mariyaan shaqaalaha xafiiska dhexe, gobollada iyo degmooyinka doorashooyinka si'madaxbannaan.
4. In ay qorsheeyaan miisaaniyadaha lagu maamulayo hawlaha doorashooyinka iyo diiwaangelinta cod-bixiyayaasha.
5. In ay ku dhawaaqaan natiijada doorashooyinka Madaxtooyadda, Golaha Wakiillada, golayaasha deegaanka iyo tartanka ururrada/xisbiyada ugu gudbaya xisbiyo qaran si ku meel gaadh ah, inta aan Maxkamadda Sare qaraar ka soo saarin.
6. In ay kormeeraan si'kedis ah iyo si'qorshaysanba goobaha doorashada iyo meel kasta oo hawshooda khusaysa.
7. In ay go'aan ka gaadhaan murannada iyo cabashooyinka doorashada ee ka soo gaadha xafiisyada hoos yimaadda.
8. In ay sameeyaan daraasad ku saabsan sidii dalka loogu samayn lahaa goobo doorasho oo cod-bixiyayaashu codkooda ka dhiibtaan maalinta doorashada.
9. In uu diiwaan-geliyo cod-bixiyayaasha ka hor taariikhda doorashada.
10. In ay ogolaadaan, jiheeyaan, isku xidhaan, hay'adaha caalamiga ah, kuwa maxaliga ah iyo daneeyayaasha kale ee ka shaqeeya hawlaha doorashooyinka.
11. In ay maamulaan hawlaha wacyigelinta cod-bixiyayaasha ee doorashooyinka.
12. In ay soo saaraan Xeer-nidaamiye (regulations), hab-raacyo, go'aanno, xeerar anshax (Codes of Conduct) oo aan ka hor imanayn xeerkan iyo xeerarka kale ee doorashooyinka khuseeya.
13. In ay awood u leeyihiin in ay dejiyaan habab maamuleed oo ku saabsan ilaalinta, baadhista iyo dabagalka ku dhaqanka xeerarka anshaxa arrimaha doorashooyinka ee xisbiyadda/ururrada iyo murashaxiintooda iyo tallaabooyinka idaariga ah oo ay ku jiraan ganaax idaari ah oo laga qaadi karo ku xadgudbyada qodobbada xeeraka anshaxa.
14. In ay maamulaan olalayaasha doorashooyinka.
15. Komishanku waxa uu si'madaxbannaan u maamulayaa qandaraasyada la'xidhiidha agabka iyo adeegyada doorashooyinka iyo diiwaangelinta cod-bixiyayaasha si'waafaqsan hab-raaca qandaraasyada.
16. Komishanku waxa uu awood u leeyahay ka go'aan gaadhista iyo maamulidda hawlaha doorasho ee lagama maarmaanka u ah habsami u socodka doorashooyinka iyo diiwaangelinta cod-bixiyaha si'aan ka hor imanayn xeerarka Baarlamaanka iyo Dastuurka Somaliland.

Qodobka 18aad
Miisaaniyadda Komishanka Doorashada

1. Komishanku waxa uu yeelanayaa miisaaniyad u gaar ah oo ay soo qorshaysteen, una gudbinayaan Madaxweynaha, taas oo marka laysla ogolaado loo gudbinayo Golaha Wakiillada oo ansixinaya.
2. Miisaaniyadda doorashada waxa ay Komishanku u isticmaalayaan si'madaxbannaan, iyada oo ay waajib tahay in ay xisaabcelin saddex biloodle ah u gudbiyaan Xisaabiyaha Guud iyo Madax-xigaha Doorashooyinka, waxa la'xisaab celinayaa marka ay dhammaato diiwaan-galinta ama doorashadu.
3. Miisaaniyadda komishanka doorashooyinka qaranka waxa lagu hanti-dhawrayaa Digreeto Madaxweyne oo keliya, iyada oo la'tixgelinayo dhex-dhexaadnimada Komishanka Doorashooyinka Qaranka.

Qodobka 19aad
Agaasimaha Guud

1. Komishanku waxa uu yelanayaa Agaasime Guud oo ah madaxa shaqaalaha Komishanka.1, xeernidaamiye ayaanu komishanku soo saari karaa lagu faahfaahiyo xilgudashadiisa.
2. Agaasimaha Guud ee ku xusan faqradda 1aad ee Qodobkan magacaabistiisa waxa loo raacayaa Dastuurka Qodobkiisa 90aad faqradda 3aad xarafka (kh).

Qodobka 20aad
Xubnaha Guddida Xallinta Khilaafaadka iyo Kormeerka Doorashooyinka
(Dispute resolution and elections monitoring committee)

1. Komishanka Doorashooyinku waxa uu magacaabayaa guddida xallinta khilaafaadka iyo kormeerka doorashooyinka.
2. Guddida xallinta khilafaadka iyo kormeerka doorashooyinku waxa ay ka gacan siinayaan Komishanka Doorashooyinka xallinta khilaafyada, kormeerka iyo hubinta in si habsami ah loo fuliyay xeer-anshaxeedka (code of conduct) doorashooyinka iyo in ololaha doorashooyinka loo fuliyo si'waafaqsan xeerarka dalka.
3. Hab-socodka iyo awoodaha guddida xallinta khilfaadka iyo kormeerka doorashooyinka waxa faahfaahinaya Xeer-nidaamiye uu soo saaro Komishanka Doorashooyinku.
4. Iyada oo aan waxba loo dhimayn faqradda 3aad ee qodobkan, waxa waajib ah in xubnaha guddidu ay yihiin dad dhexdhexaad ah, hufan, danta guud ka fekera oo waxtar qiime leh ku soo kordhin kara Komishanka Doorashooyinka.
5. Komishanku marka uu magacaabayo xubnaha guddida xallinta khilaafaadka iyo kormeerka waa in uu ku daro xubno kala ah dhaqanyaqaan, culimo, sharciyaqaan, aqoonyahayanka jaamacadaha, bulshada rayidka ah iyo xubno aqoon iyo khibrad u leh doorashooyinka.

6. Xubnaha Guddida Xallinta Khilaafaadku waa sagaal (9) xubnood.
7. Muddada Guddida Xallinta Khilaafaadka waa inta doorashadu socoto waxana caddaynaya Xeer-nidaamiyaha uu soo saaro Komishasnka Doorashooyinku.

Qodobka 21aad
Guddi-hawleedyada Doorashooyinka (Election Taskforces)

1. Waxa Komishanka Doorashooyinku uu abuurayaa Guddi-hawleedka Xisbiyada/Ururrada siyaasadda (Taskforce Committee) si'ay u fudaydiso xidhiidhka is faham ee u dhexeeya xisbiyada/ururrada tartamaya iyo Komishanka Doorashooyinka.
2. Xilka Guddidu waa isku xidhka Komishanka iyo ururka/xisbiga si loo kobciyo daah-furnaanta, wada shaqaynta, ka wada tashiga hawlaha la'xidhiidha habsami u socodka doorashooyinka iyo wada hadal (forum for dialogue).
3. Komishanka Doorashooyinka ayaa magacaabaya guddida marka ay munaasib noqoto, waxaanay ku faahfaahinayaan xeer-hoosaad tirada guddida, xilka guddida iyo shaqadooda oo ah inta ay doorashadu socoto.

Qodobka 22aad
Sanduuqa Doorashooyinka/Diiwaangalinta

1. Waxa xeerkani aasaasayaa sanduuqa doorashooyinka oo Komishanku maamulayo laguna shubayo:–
   b. Dhammaan lacagaha loogu talo galay komishanka.
   t. Lacagaha ay bixiyaan qaadhaan bixiyayaashu ee komishanka loogu talagalay.
2. Komishanku waa in uu sanduuqa u maamulaa si xil-kasnimo leh oo madaxbannaan una xisaab celiyaa Xisaabiyaha Guud.
3. Dhammaan ganaaxyada laga qaado murashixiinta/xisbiyada/ururada kala duwan ee u tartamaaya doorashooyinka waxa lagu shubayaa Sanduuqa Doorashooyinka Qaranka JSl.

Qodobka 23aad
Xafiiska Goobta Cod-bixinta

1. Xafiiska goobta cod-bixinta ee doorashadu waxa uu ka koobnaan doonaa guddoomiye, guddoomiye ku-xigeen, hubiye iyo xoghaye.
2. Guddoomiyaha, guddoomiye ku-xigeenka, xoghayaha iyo hubiyaha waxa magacaabaya Komishanka, waxaanu samayn karaa isku bedelid, haddii loo baahdo.
3. Haddii loo baahdo oo arrin degdeg ahi timaaddo, hubiye ama xoghayaha waxa beddeli kara guddoomiyaha goobta cod-bixinta, iyada oo cod-bixintu socoto, waxaanu beddelkaas ka samayn karaa dadka goobta ku sugan ee leh xaqa cod-bixinta sida sharcigu xusayo, ka dib marka uu la tashado Guddoomiye ku-xigeenka goobta.
4. Xafiiska goobta cod-bixintu waxa uu u xilsaaran yahay fulinta hawsha doorashada ee goobta.

Qodobka 24aad

Xafiiska Degmada ee Doorashada

1. Xarunta degmo kasta waxa jiraya xafiis doorasho degmo. Waxaanu ka koobnaanayaa guddoomiye, guddoomiye ku-xigeen, xoghaye, hubiye iyo laba tiriye.
2. Guddoomiyaha, guddoomiye ku-xigeenka, hubiyaha, xoghayaha iyo tiriyeyaasha waxa magacaabaya Komishanka, isagaana awood u leh isku beddelkooda.
3. Xafiiska degmada ee doorasho waxa uu u xilsaaran yahay fulinta hawsha doorashada ee degmada.

Qodobka 25aad

Xafiiska Gobolka ee Doorashada

1. Magaalo-madaxda gobol kasta waxa jiraya xafiis doorasho gobol oo ka kooban guddoomiye, guddoomiye ku-xigeen iyo xoghaye oo uu soo magacaabay Komishanku.
2. Xafiiska gobolka ee doorashadu waxa uu u xilsaaran yahay fulinta hawsha doorashada ee gobolka.
3. Haddii loo baahdo Komishanka Doorashooyinku waxa uu awood u leeyahay in uu kordhiyo tirada shaqaalaha ee ka hawl-galaysa goob cod-bixineed, heer degmo iyo/ama gobol.

Qodobka 26aad

Shaqaalaha komishanka doorashooyinka Qaranka

1. Komishanka Doorashooyinku waxa ay yeelanayaan shaqaale joogto ah iyo shaqaale aan joogto ahayn.
2. Shaqaalaha Komishanka Doorashooyinku kama mid aha shaqaalaha dawladda waanay ka madaxbannaan yihiin, waxaana lagu maamulayaa Xeer-nidaamiye u gaar ah oo uu samaynayo Komishanka Doorashooyinka Qaranku, kaas oo tilmaamaya hakba Komishanku u shaqaalaysiinayo.
3. Shaqaalaha Komishanka Doorashooyinka Qaranka uma bannaana in uu ku kaco fal loo arki karo in aanu dhex ahayn, gaar ahaan kama qayb qaadan karo qaadhaan loo ururrinayo musharrax u tartamaya doorasho, hoggaan xisbi ama jago kasta oo xisbi ama urur siyaasadeed.
4. Shaqaalaha Komishanka Doorashooyinka laguma dhaqayo Xeerka Shaqaalaha Dawladda.

Qodobka 27aad

Shaqo qorista iyo ka Saarista gudoomiyayaasha gobollada iyo degmooyinka doorasho

1. Komishanku waxa ay shaqada ka eryi karaan Guddoomiye Gobol/Degmo Doorasho kasta oo:-

   b. Awoodi waaya in uu shaqadiisa u guto sababo caafimaad sida xanuun jidheed ama maskaxeed ama karti darro keenta in uu kasoo bixi waayo waajibaadkiisa shaqo ee xeerkani jideeyay.

   t. Ku guuldarraysta gudashada xilkiisa guddoomiyenimo ee sharcigu jideeyay ama u

hoggaansami waayo awaamiirta Komiishanka.

j. U hoggaansami waayo xuduudaha goobaha doorasho ee Komishanku dejiyay.

x. Komishanku u arko in aanu dhexdhexaad ahayn, haddii dhexdhexaadnimo la'aantiisu soo baxdo inta uu shaqada ku gudo jiro iyo haddii kaleba.

2. Komishanku waa in uu shaaciyaa magacyada, ciwaanka iyo shaqada dhammaan guddoomiyaasha gobollada doorasho iyo degmo doorasho.
3. Guddoomiyaha Gobolku ka dib marka uu la'tashado Komishanka, waxa uu qoraal qayb shaqadiisa xeerkan jideeyay ka mid ah ugu igman karaa cid kale isaga oo ku kormeeraya.
4. Haddii Guddoomiye Gobol/degmo shaqada laga joojiyo sabab kasta oo xil-gudasho la'aaneed, Komishanku waxa ay beddelkiisa u igman karaan qof kale oo qabta shaqadii iyo waajibaadkiisa guddoomiyaha ee doorashadaas la'xidhiidhay.

Qodobka 28aad

Hawl-wadeennada Xafiisyada Doorashada/Diiwaangalinta

1. Xubnaha Komishanku u magacaabo xafiisyada doorashada/diiwaangelinta waa in loo sheego in xilka loo magacaabay ugu yaraan 15 maalmood ka hor taariikhda la'qabanayo doorashada/cod-bixinta.
2. Qofkii loo magacaabo xilalka xafiisyada doorashooyinka/diiwaangelinta marmarsiiyo shaqada loogama dayn karo, haddii aanu jirin cudurdaar dhab ah oo Komishanku ku qanci karo.
3. Xubnaha loo magacaabay xafiisyada doorashada ee goobaha, degmada iyo gobolka waxa dhaarinaya guddoomiyaha Maxkamadda degmada (dhaar fagaare) dhaartaas oo noqonaysa sidan:

"WAXA IGU WALAAHIYA OO IGU BILAAHIYA INAAN HAWSHA DOORASHADA U GUDAN DOONO SI XILKASNIMO, DAACADNIMO LEH. INAAN DHEX U AHAADO XISBIYADA/URURRADA IYO MURASHAXIINTA, SHARCIGA IYO CADAALADNA AAN KU SHAQAYNAYO"

4. Xubnaha Komishanku waxa ay mid mid dhaarta kor ku xusan kaga hor dhaaranayaan Guddoomiyaha Maxkamadda Sare.
5. Xubnaha ciidamada qalabka sida ama kuwa leh qaab-ciidameed, guddoomiyayaasha gobollada, degmooyinka, golayaasha degaanada, xubnaha golayaasha sharci-dejinta, murashaxiinta u taagan doorasho looma magacaabi karo xafiisyada doorashooyinka.
6. Hawl-wadeennada goobaha cod-bixinta, kuwa xafiisyada doorashada degmooyinka/gobollada waxa ay muddada shaqadoodu ku dhammaanaysaa marka lagu dhawaaqo natiijada doorashada, hase'yeeshee Komishanku waa uu kordhin karaa muddada shaqada intii uu u baahdo.
7. Guddoomiyayaasha xafiisyada doorashada degmooyinka iyo gobollada ma noqon karaan shaqaale dawladeed, ciidan qaran, xubin xisbi/urur. Shuruudaha lagu soo

XAFIISKA ARKIIFIYADA MADAXTOOYADA

xulanayaa waxay la' mid yihiin kuwa Komishanka Heer Qaran lagu soo doortay, marka laga reebo da'da oo ah in aanu/aanay da'diisu/da'deedu ka yarayn 36 jir kana waynayn 60 jir.

Qodobka 29aad

Gunnada Hawl-wadeennada

1. Gunnooyinka ay qaadanayaan hawl-wadeennada xafiisyada doorashooyinka waxa qorshaynaya Komishanka, iyaga oo ku salaynaya xilalka hawl-wadeennadu ku kala magacaaban yihiin.
2. Hawl-wadeenka loo diro hawl meel ka baxsan halka uu ku noolaa waxa uu yeelanayaa gunno-saad (subsistence allowance) muddada uu maqan yahay, waxaana qorshaynaya Komishanka.

Qodobka 30aad

Dhawrsanaanta Komishanka, Musharrixiinta iyo Hawl-wadeennada

1. Dhammaan hawl-wadeennada ka hawlgelaya xafiisyada doorashooyinka, wakiillada Ururrada/xisbiyada ee xeerkani tilmaamay waxa ay sharci ahaan (legal status) la'mid yihiin saraakiil guud (public officer).
2. Musharrixiinta, hawl-wadeennada xafiisyada doorashooyinka iyo wakiillada xisbiyada lama xidhi karo xilliga doorashada, haddii aan la'qaban iyaga oo denbi-ciqaabeed faraha kula jira.
3. Komishanku waxa uu leeyahay dhawrsanaan la'mid ah ta Golaha Wasiirrada muddada uu xilka hayo. Dhawrsanaan ka qaadistoodana waxa loo marayaa sida ay tilmaamayaan Qodobbada 94(8) iyo 96(4) ee Dastuurka.

CUTUBKA SADDEXAAD

QAYBTA 1AAD

DIIWAAN-GELINTA COD-BIXIYAYAASHA

Qodobka 31aad

Xadka ku dhaqanka

Cutubkan waxa lagu maamulayaa diiwaangelinta cod-bixiyayaasha ee Qaranka Somaliland oo ay u xilsaaran yihiin Komishanka Doorashooyinka Qaranka.

Qodobka 32aad

Diiwaannada Cod-bixiyeyaasha Qaranka Somaliland

1. Qaranka Somaliland Waxa uu yeelan doonaa diiwaanka Cod-bixiyaha, diiwaankaas oo lagu diiwaan-gelin doono muwaaddin kasta oo xaq u leh in uu wax doorto ama la doorto, sida ku cad Dastuurka yo xeerarka kale ee dalka.
2. Muwaaddin kasta oo isku sharraxaaya doorashada madaxtooyada JSL waa in uu yahay cod-bixiye diiwaangashan.
3. Muwaaddin kasta oo isku sharraxaaya doorashooyinka wakiillada iyo deegaanku waa in uu ka diiwaangashan yahay gobolka ama degmada uu isu sharraxaayo.
4. Diiwaanka ku xusan faqradaha 1aad waxa uu noqonayaa dhukumenti lagu keydiyo qalabka kombiyuutarka iyo diiwaanno oo ka kooban dhammaan xogaha laga qoro muwaaddinka marka loo diiwaan-gelinaayo cod-bixiye ahaan.

Qodobka 33aad

La'haanshaha diiwaanka

1. Diiwaankani waa hanti ummadeed oo uu leeyahay Qaranka JSL.
2. Diiwaanka cod-bixiyayaashana xisbi/urur kasta oo siyaasadeed waxa uu xaq u leeyahay in uu la'socdo habaynta, dhaqan-gelinta iyo daabacaadda liisaska diiwaanka.

Qodobka 34aad

Dhaqan-gelinta Diiwaangelinta Cod-bixiyaha

Iyada oo la'adeegsanayo dhammaan hababka warbaahinta kala duwan ee ka jira dalka:

1. Waa in la daabaco, isla markaana la'baahiyo xilliga loo cayimay diiwaan-gelinta cod-bixiyayaasha iyo dhammaan wixii xog ah ee ay muwaaddiniintu u baahan yihiin in ay ogaadaan.
2. Waxa waajib ah in la baro isla markaana lagu wacyi geliyo muwaaddiniinta muhiimadda ay diiwaangelinta cod-bixiyayaashu leedahay.
3. Komishanka Doorashooyinka Qaranka waxa u bannaan in ay dejiyaan hannaan joogtaysan oo lagu qabto diiwaangelinta cod-bixinta, iyada oo la ilaalinayo xaqa ay u leeyihiin muwaaddiininta jooga miyi iyo magaalaba in ay helaan kaadhka cod-bixiyaha.

Qodobka 35aad

Dadka ay ka reebban tahay in la'diiwaangeliyo

Dadka ay ka reebban tahay in loo diiwaan geliyo cod-bixiye:

1. Muwaadinka aan xiskiisu dhammayn
2. Maxaabiista xukumman ama garsugayaasha ah.
3. Qof aan u dhalan Somaliland.
4. Qof aan gaadhin da'da cod-bixinta 15 sanno (Shan iyo toban) jir.
5. Qofka goob hore iska diiwaangeliyey.

Qodobka 36aad

Keydinta diiwaangalinta cod-bixiyayaasha iyo soo saarista liisaska Kama dambaysta ah

Komishanku waxa xil ka saaran yahay keydinta, xafidaadda iyo soo saaridda liiska kama dambaysta ah ee diiwaangalinta cod-bixiyayaasha 6 bilood gudahood ka hor maalinta doorasho kasta.

Qodobka 37aad

Dadka aan lahayn awoodda saxeexa

Foomka diiwaangelinta cod-bixiyaha, qof aan lahayn awoodda saxeexa waxa uu ku saxeexayaa foomka diiwaangelinta suulka gacanta bidix, haddii uu naafo ka yahayna waxa uu adeegsanayaa suulka gacanta midig, haddii uu labadaba la'yahay waxa uu adeegsanayaa mid ka mid ah faraha kale ee gacmaha, hadduu tobankaba la'yahay waxa u saxeexaya mas'uulka diiwaangelinta, waana in arrintaa lagu qoraa foomka diiwaangelinta.

Qodobka 38aad

Habka xafidaadda qalabka diiwaangelinta

1. Marka ay dhammaato hawl-maalmeedka shaqo ee diiwaangelintu dhammaan qalabka loo isticmaalay diiwaangelinta waxa lagu celinayaa xafiiska degmada/gobolka, haddii ay suurtagal tahay, haddii hawl-wadeennada qaar ka mid ahi sidaas yeeli waayaan masuulka diiwaangelinta ee degmada oo xil ka saaran yahay waxaanu sida ugu dhakhsaha badan ugu wargelinayaa komishanka, isla markaana uu faro in masuulka khaladkaas ku kacay la'mariyo sharciga.
2. Meelaha ay ka jirto gaadiid xumo qalabka diiwaangelintu waxa ka masuul noqonaya diiwaangeliyaha oo marka uu shaqada dhammeeyo hal mar u gudbinaya diiwaangeliyaha degmada ama gobolka, hase'yeeshee masuulka diiwaangeliyaha ah waxa uu xil ka saaran yahay qorista iyo xafidaadda diiwaannada hawl-maalmeedka diiwaangelinta oo dhan.
3. Hawl-maalmeedka goobta diiwaangelinta waxa la bilaabayaa toddobada subaxnimo, waxayna dhammaanaysaa lixda galabnimo, haddii dib u dhac ku yimaaddana waa in lagu caddeeyaa warbixinta sababta keentay dib u dhaca, haddii dib u dhacu aanu garawshiiyo lahayn waa in masuulka diiwaangelinta ee degmadu tallaabo ka qaado, sidaasna uu warbixin ugu gudbiyo masuuliyiinta ka sarraysa, haddii ay gaadho lixda galabnimo oo ay joogaan dad aan la'diiwaangelin waxa loo raacaya Qodobka 121aad, waxaana la'diiwaangelinayaa dadkaas ilaa inta ay ka dhammaanayaan dadka markaa joogaa.

Qodobka 39aad

Hab-qoraalka magaca muwaaddinka

Magaca muwaaddinka waa in lagu qoro xuruufta waaweyn (capital letters) Af-soomaali ah, waana in si'wanaagsan loo tixgeliyaa shaqaallada dhaadheer iyo shibnanayaasha laban-laabma si magacna aanu ugu qormin siyaabo kala duwan.

Qodobka 40[aad]

Saxitaanka xogaha khaldama

1. Muwaaddinka ku arka liiska diiwaangelinta xog khaldan oo isaga ku saabsan, waa in uu u sheego masuulka diiwaangalinta kuna qoro oo saxeexo foomka loogu talo galay arrintan. Masuulkaasina waa in uu sida ugu dhakhsaha badan u sameeyo sixitaan haddii uu awoodo, warbixinna u gudbiyo masuulka diiwaanka heer qaran isaga oo u sii marinaya masuuliyiinta heer degmo iyo gobol.
2. Marka ay dhammaato muddada loogu talo galay beddelka iyo sixitaanku, masuulka diiwaangalinta Qaranku waxa uu xog faahfaahsan ka diyaarinayaa dhammaan wixii isbeddelay, waxaanu xogtan u gudbinayaa masuulka ay khusayso si'loo ansixiyo loona ogolaado in isbeddeladan la geliyo diiwaanka.
3. Komishanku waxa uu Xeer-nidaamiye ku soo saarayaa nidaamka sixitaanka xogaha khaldama.

Qodobka 41[aad]

Nooca kaadhka cod-bixinta

Kaadhka cod-bixintu waa in ay ka samaysan tahay shay aan si fudud u duugoobayn ama dhammaanayn oo aan wax laga beddeli karaynin ama la'been abuuri karayn (laf).

Qodobka 42[aad]

Lumista Kaadhka Cod-bixinta

1. Qof kasta oo uu ka lumo ama ka xumaado kaadhka cod-bixintu, waxa uu weydiisan karaa masuuliyiinta u xilsaaran, masuuliyiintuna waa in ay siiyaan kaadhka cod-bixineed oo cusub oo sida xogtii iyo tixraacii hore, marka sidaas laga soo codsado, lana caddeeyo sababta lumista.
2. Qofka uu ka xumaado waxa uu mutaysanayaa in loo beddelo marka uu keeno kaadhkii xumaaday.
3. Qof kasta oo hela kaadhka cod-bixinta waa in uu geeyaa meesha ugu dhow saldhig boolis ama xafiisyada komishanka.
4. Kaadhka marka la'helo cidda loo dhiibay waa in ay ku wargelisaa masuulka degmada, sida guddoomiye degmo, haydh tuulo iyo xubin deegaan. Kuwaas oo gaadhsiin kara farriinta loo dhiibay. Waxaana la siinayaa kaadhkaa qofkii lahaa.
5. Komishanku waxa uu soo saarayaa Xeer-nidaamiye faahfaahinaaya hannaanka loo baddelaayo kaadhadhka cod-bixiyaha ee luma ama xumaada.

Qodobka 43[aad]

Dhawrista Xogta Cod-bixiyaha

1. Xogta Diiwaannadu waa sir u gaar ah Qaranka iyo qof kasta oo muwaaddin ah oo is-diiwaangeliyey, sidaas daraadeed:-

b. Sifo aan Sharciga waafaqsanayn loogama faa'iidaysan karo, looma gudbin karo, loomana beddeli karo.

t. Qof kasta oo, sifo aan sharci ahayn ula baxa, u bixiya ama xada waxa uu mutaysanayaa ciqaab dhan 3 illaa 5 sanno oo xadhig ah.

2. Habka dacwadda waxa loo raacayaa Xeerka Habka Ciqaabta.
3. Xogta Muwaaddinka waxa la siin karaa hay'adaha nabadgalyada, haddii ay lagama maarmaan u tahay amniga iyo nabadgalyada guud ee qaranka iyo muwaaddiniinta, waxaana lagu bixin karaa oo keliya haddii uu sharci sidaas waajibiyo ama amar ay soo saartay maxkamad awood u lihi.
4. Waxaa reebban in xogta muwaaddiniinta iyo cod-bixinta loo gudbiyo dal & dad shisheeye ah.

Qodobka 44aad

Qaadashada wax ka badan hal kaadh oo cod-bixineed

1. Waxa reebban in uu muwaaddinku qaato wax ka badan hal kaadh cod-bixineed.
2. Haddii uu muwaaddinku si khiyaamo ah u qaato, wax uga beddelo, u been abuuro kaadh cod-bixineed iyo wax ka badan waxa uu mutaysanayaa ciqaabta ku xusan xeerkan Qodobkiisa 158aad faqraddiisa 5aad.

Qodobka 45aad

Diiwaan-gelinta cod-bixiyeyaasha

1. Qofkasta oo raba in uu isu diiwaangeliyo cod-bixiye doorashooyinka qaranka waa in uu sitaa kaadhka aqoonsiga muwaaddinka.
2. Haddii ay dhacdo in muwaaddiniinta qaarkood aanay haysan kaadhka aqoonsiga muwaadinka, waa in Wasaarada Arrimaha Guduhu ku sugtaa muwaaddinnimadooda goobta qaadashada kaadhka cod-bixiyaha.

Qodobka 46aad

Habka diiwaangelinta cod-bixiyeyaasha

1. Doorashooyinka Qaranka waxa ka codayn kara oo keliya qof muwaaddin ah oo ku diiwaangashan diiwaanka cod-bixiyaha.
2. Inta farsamo ahaan laga dhigayo diiwaangelinta cod-bixinta mid joogtaysan oo laga heli karo degmo walba, Komishanka Doorashooyinku waa in uu qabto diiwaangelinta cod-bixyaha doorasho kasta lix bilood ka hor.
3. Haddii marka la sameeyo diiwaangelinta cod-bixinta si'waafaqsan faqradda 2aad ee qodobkan ay dhacdo dib u dhigista doorasho, ka hor inta aan la qaban doorashadii diiwaangelinta loo sameeyey, lama samaynayo diiwaangelin cusub ee waxa ansax sii ahaanaysa diiwaangelinta hore.
4. Liiska diiwaanka cod-bixiyeyaasha waxa soo saaraya Komishanka Doorashooyinka Qaranka lixbilood (6) gudahood xilliga doorshada.

5. Diwaangelinta cod-bxiyeyaasha laguma xidhi karo lacag lagu bixinaayo ama shuruud kale oo lacageed.
6. Muwaaddin kasta oo isaga diiwaangeliya Komishanka Doorashooyinka Qaranka cod-bixiye si' sharciga waafaqsan waxa la'raacayaa habka gaarka ah ee aqoonsiga codbixiyaha (Unique Biometric Identification) oo ah in sawir laga qaado indhaha muwaaddinka. Komishanka Doorashooyinku waxa uu ku kordhin karaa hannaan kale oo ku dhisan nidaamka casriga ah.

Qodobka 47aad

Shaqada komishanka doorashooyinka qaranka ee diiwaangelinta

Iyada oo aan waxba loo dhimayn xilka iyo waajibaadka Komishanka Doorashooyinka Qaranka ee xeerarka kale u xil-saareen, komishanku: -

1. Waxa uu dalka Somaliland ka dhaqan-gelinayaa hawsha diiwaan-gelinta cod-bixiyeyaasha ka hor taariikhda doorashada.
2. Komishanka Doorashooyinka Qaranka ayaa ka masuul ah habaynta, dhaqan-gelinta iyo daabacaadda diiwaanka cod-bixiyeyaasha.
3. Komishanka Doorashooyinka Qaranku waxa uu soo saarayaa xeer-nidaamiyayaal, go'aamo, hab-raacyo iyo amarro lagu dhaqan-gelinayo diiwaangelinta cod-bixiyeyaasha.
4. Waxa u dib ufuris ku samaynaya diiwaanka cod-bixiyeyaasha ka hor doorasho kasta, Komishanka ayaa go'aamin doona hannaanka iyo habka dib u furista.

Qodobka 48aad

Ku dhawaaqidda diiwaangelinta cod-bixiyayaasha

Madaxweynaha ayaa ku dhawaaqaya xilliga la'bilaabayo diwaan-gelinta cod-bixiyayaasha, isaga oo ku soo saaraya Xeer Madaxweyne, ka dib marka uu helo soojeedinta Komishanka Doorashooyinka Qaranka muddo shan iyo tobban maalmood gudahood oo ka bilaabanta marka uu helo soojeedinta.

Qodobka 49aad

Dhaqan-gelinta diiwaan-gelinta cod-bixiyeyaasha

1. Muddada ay diiwaan-gelinta cod-bixiyeyaashu soconayso iyo hab-raacaba (procedure) waxa uu Komishanka Doorashooyinka Qaranku kusoo saarayaa Xeer-hoosaad (Regulations).
2. Komishanku isaga oo adeegsanaya dhammaan hababka warbaahinta kala duwan ee ka jira dalka, waa in uu daabaco, isla markaana baahiyo xilliga loo cayimay diiwaan-gelinta cod-bixiyeyaasha iyo dhammaan wixii xog ah ee ay muwaaddiniintu u baahan yihiin in ay ogaadaan.
3. Komishanka waxa ku waajib ah in uu baro, isla markaana ku wacyi geliyo muwaaddiniinta muhiimadda ay diiwaangelinta cod-bixiyeyaashu leedahay.

4. Si arrintaa loo suurto-geliyana Komishanku waa in uu diyaariyaa barnaamijyo qayb ka ah geeddi-socodka diiwaangelinta oo loogu talagalay in lagu baro laguna wacyi geliyo dadwaynaha in ay isu diyaariyaan diiwaangelinta cod-bixiyeyaasha.

Qodobka 50aad
Foomka diiwaan-gelinta cod-bixiyeyaasha

Foomka diiwaan-gelinta cod-bixiyeyaasha ayaa saldhig u noqonaya diiwaangelinta cod-bixiyeyaasha, waxaana lagu qorayaa xogaha hoos ku xusan:-

1. Magaca cod-bixiyaha oo afran una qoran sida uu ugu qoranyahay warqadda aqoonsiga haddii ay jirto.
2. Sannadka uu dhashay iyo meesha uu ku dhashay.
3. Lab ama dheddig.
4. Saxeexa cod-bixiyaha ama tilmaan muujinaysa in aanu cod-bixiyuhu saxeexi karayn.
5. Lambarka gaarka ah ee lagu diiwaan-geliyay cod-bixiyaha.
6. Lambarka tix-raaca diiwaan-gelinta cod-bixiyaha.
7. Lambarka warqadda aqoonsiga (ID Card Number).

Qodobka 51aad
Xogta lagu qorayo kaadhka codaynta

Kaadhka cod-bixinta waxa waajib ah in ay ku qornadaan xogtan hoose:-

1. Magaca oo afran.
2. Sawirka cod-bixiyaha
3. Lambarka warqadda/Kaadhka aqoonsiga hadii uu sito.
4. Lambarka tixraaca diiwaan-gelinta cod-bixiyaha.
5. Sannadka uu dhashay.
6. Jinsiga (Lab ama Dhedig).
7. Goobta Doorashada ee uu cod-bixiyuhu ka dhiibanayo codkiisa.
8. wixii kale ee loo baahdo.

Qodobka 52aad
Sixitaanka iyo muranka da'da

1. Da'da muwaaddinka waxa lagu jaangoynayaa da'da muwaaddinka ee ku qoran warqadda aqoonsiga ee muwaadinka.
2. Haddii aan qofku haysan waraaqda aqoonsiga muwaaddinka lagana shakiyo da'diisa, da'da qofka waxa caddaynaya waalidka qofka oo dhaarsan. Haddii aan waalidkii joogin, cidda masuulka ka ah oo dhaarsan ayaa caddaynaysa.

Qodobka 53aad

Shaqaalaha diiwaan-gelinta cod-bixiyeyaasha

1. Si' loo dhaqan-geliyo diiwaan-gelinta cod-bixiyeyaasha, Komishanku waa in ay qaataan shaqaale khibrad iyo xirfad u leh dhaqan-gelinta diiwaan-gelinta.
2. Shaqaalaha loo qaadanaayo xafiisyada kala duwan ee diiwaan-gelinta cod-bixiyeyaashu waa in ay noqdaan dad reer Somaliland ah oo ka madaxbannaan siyaasadda oo lagu soo xushay khibradda iyo aqoonta looga baahan yahay booska uu ka shaqaynaayo.
3. Inta aan qofka la shaqaalaysiin, waa in la qeexo:-
   b. Shuruudaha iyo xirfadaha looga baahan yahay qofka loo qaadanaayo booska.
   t. Habka loo raacayo xulashada Shaqaalaha.
   j. Waajibaadyada shaqo ee qof kasta (boos kasta) uu ku lahaanayo geedi-socodka hawsha diiwaan-gelinta cod-bixiyeyaasha.

Qodobka 54aad

Habka iyo goobaha diiwaan-gelinta cod-bixiyayaasha

1. Komishanka Doorashooyinka Qaranka ayaa Xeer-hoosaad (Regulations) faahfaahsan ku soo saaraya habka diiwaangelinta cod-bixiyeyaasha iyo goobaha diiwaangelinta ee degmo iyo gobol.
2. Sidoo kale waxa uu Komishanku Xeer-hoosaad ku soo saarayaa in uu muwaaddinku farsamo ahaan iska diiwaangelin karo goobta ama magaalada uu joogo balse uu doorto meesha uu ka codaynaayo.
3. Sidoo kale waxa uu Komishanka Xeer-hoosaad ku soo saarayaa in cod-bixiyuhu beddelan karo goobta cod-bixinta doorashada ka hor.

Qodobka 55aad

Wakiillada Xisbiyada/Ururrada qaranka ee diiwaangelinta cod-bixiyaha

1. Xisbi/Urur kasta oo siyaasadeed waxa uu magacaabayaa wakiil uu u soo dirsado goob kasta oo diiwaan-gelineed.
2. Wakiillada Xisbiyadu/Ururradu waxa ay hubinayaan in geeddi-socodka diiwaan-gelintu uu waafaqsan yahay sharciga, in aanay dhicin wax kala takoorid ahi iyo in aan muwaaddin looga reebin diiwaan-gelinta si sharci darro ah.
3. Wakiillada xisbiyadu/ururradadu way diiwaangelin karaan wixii cabasho ah ee arrimahaas ku saabsan.
4. Shuruudaha lagu soo xulaayo iyo goorta lasoo gudbinaayo wakiillada axsaabta waxa Komishanku kusoo sarayaa Xeer-hoosaad (Regulations).

Qodobka 56aad

Hawsha mas'uulka komishanka doorashooyinka qaranka ee goobta diiwaangelinta cod-bixiyaha

1. Masuulku waa in uu weydiiyo cod-bixiyaha in ay rasmi yihiin xogaha la'geliyay foomka muwaaddinnimada.
2. Masuulku waa in uu xogta sare ku xusan geliyo foomka diiwaangelinta cod-bixiyaha, isla markaana uu u akhriyo cod-bixiyaha.
3. Cod-bixiyuhu waa in uu saxeexo foomka diiwaan-gelinta cod-bixiyaha ama sida kale ee ku xusan Qodobka 37aad ee xeerkan.

Qodobka 57aad

Soo saarista iyo daabacaadda liisaska cod-bixiyeyaasha

Komishanka Doorashooyinka Qaranku, isaga oo ku salaynaya liiska magacyada diiwaanka ku jira, waa in uu soo saaro liisaska cod-bixiyeyaasha ee lagama maarmaanka u ah qabsoomidda doorashada, si uu u noqdo liis cod-bixineed oo rasmi ah (official).

Qodobka 58aad

Soo saarista liisaska Kama dambaysta ah ee cod-bixiyeyaasha

1. Marka la'diiwaangeliyo dhammaan wixii isbeddel ah, waxa la'diyaarinayaa liiska kama dambaysta ah oo noqonaaya liiska uu Komishanka Doorashooyinku amri doono in laga daabaco dhammaan liisaska loo baahan yahay sida ay waajibinayaan xeerarku.
2. Komishanka Doorashooyinka Qaranka waxa ku waajib ah in uu siiyo Wasaaradda Arimaha Gudaha iyo xisbiyada/ururrada siyaasadda liiska cod-bixiyeyaasha ee kama danbaysta ah.

Qodobka 59aad

Qaybinta kaadhka cod-bixinta

1. Komishanku waa in uu siiyo kaadhka cod-bixinta muwaaddin kasta oo isdiiwaangaliyay.
2. Haddii ay suurta gal noqon weydo in muwaaddinka la'siiyo kaadhka cod-bixinta, duruufo farsamo awgood, Komishanku waxa uu siinayaa shahaado ku meel gaadh ah, inta duruufahaas la xalinaayo.

Qodobka 60aad

Guddida farsamo ee hawlaha diiwaan-gelinta

1. Si' loo diyaariyo arrimaha farsamo ee hawlaha diiwaangelinta, isku-duwidna loogu sameeyo hawlaha diiwaangelinta waxa uu komishanku magacaabayaa guddi farsamo oo ka kala socda Komishanka Doorashooyinka Heer Qaran, Wasaaradda Arrimaha Gudaha iyo xisbi/ururrada Siyaasadda.
2. Awoodaha iyo waajibaadka guddida farsamo waxa uu Komishanka Doorashooyinka Qaranku kusoo saarayaa Xeer-hoosaad (Regulations).

XAFIISKA ARKIIFIYADA MADAXTOOYADA

Qoddobka 61aad

Gacan ka gaysashada arrimaha nabadgelyada iyo wacyi gelinta ee hawsha diiwaangelinta

Koomishanka Doorashooyinka Qaranka waxa xilliga hawasha diiwaangalinta gacan ka siinaaya dhinaca nabad-gelyada ciidamada qaranka JSL, iyaga oo u maraya Wasaaradda Arrimaha Gudaha.

Qodobka 62aad

Goob-joogayaasha

Goob-joogayaasha ama Kormeerayaasha caalamiga ah iyo kuwa maxaliga ah ee hubinaya habsami u socodka hawlaha diwaan-gelinta cod-bixiyeyaasha, waxa wasaaradda Arrimaha Gudaha u soo gudbinaya Komishanka Doorashooyinka Qaranka, si ay ugu fududeeyaan ogolaanshaha dal ku galka.

Qodobka 63aad

Soo saaridda xeer-nidaamiyayaasha diiwaangelinta (power to issue regulations)

Komishanka Doorashooyinku waxa uu awood u leeyahay in uu soo saaro Xeer-hoosaad (Regulations), Xeerka Hab-dhaqanka (Code of Conduct) iyo awaamiir (Directives) aan ka hor imanayn xeerka.

CUTUBKA AFRAAD

HABKA DOORASHADA MADAXWEYNAHA IYO KU-XIGEENKA MADAXWEYNAHA

Qodobka 64aad

Hannaanka Doorashada Madaxweynaha iyo ku-xigeenka Madaxweynaha

Habka lagu dooranayo Madaxweynaha iyo Ku-xigeenka Madaxweynaha waxa uu ahaanayaa kan ku tilmaaman Qodobka 83aad ee Dastuurka JSL Faqradihiisa 1aad, 2aad, 3aad, iyo 4aad, waana habka aqlabiyadda hal dheeriga ah (majority system), sida Dastuurku tilmaamay.

Qodobka 65aad

Deebaajiga Madaxweynaha Iyo Ku-Xigeenka Madaxweynaha

1. Murrashaxiinta u tartamaya xilalka Madaxweyne waxa uu bixinayaa deebaaji aan celis lahayn, oo noqonaya **Sl.Sh. 150,000, 000 (Boqol iyo konton Milyan oo Shilin).**
2. Musharraxa u tartamaya Madaxweyne Ku-xigeen Madaxweyne waxa uu bixinayaa deebaaji aan celis lahayn oo noqonaya **Sl.Sh. 100,000, 000 (Boqol Milyan oo Shilin).**

Qodobka 66aad

Shuruudaha Musharraxa Madaxweynaha Iyo Ku-xigeenka Madaxweynaha

Waxa Madaxweyne ama Ku-xigeen Madaxweyne loo dooran karaa qofka buuxiya shuruudaha soo socda ee ku tilmaaman Qodobka 82aad ee Dastuurka:-

1. Waa in uu yahay muwaaddin u dhashay Somaliland oo muwaaddinimo dawlad kale haysan, balse wuu noqon karaa qoxoonti dal kale deggan.
2. Waa in uu Muslim yahay, kuna dhaqmaa Diinta Islaamka.

3. Waa in aanay da'diisu ka yaraan afartan sanno.
4. Waa in uu jidh ahaan iyo maskax ahaanba gudan karaa xilkiisa
5. Waa in uu aqoon iyo waayo'aragnimo u leeyahay arrimaha maamulka {mid dawliya iyo mid kalaba}.
6. Waa in aanu dembi maxkamadi ku xukuntay ka gelin Qaranka Somaliland.
7. Waa in uu xaaskiisu yahay Muslim.
8. Waa in uu xogogaal u ahaado xaqaa'iqa dalka ka jira, isaga oo joogay ugu yaraan laba sanno ka hor taariikhda doorashada loo cayimay in ay qabsoonto.
9. Waa in uu hantidiisa diiwaan geliyo.
10. Xubnaha isu taagaya doorashada Madaxweynaha iyo Ku-xigeenka Madaxweynaha waa in ay ka mid yihiin xisbi diiwaangashan ama ansaxsan, soona sharraxay.

Qodobka 67aad

Qabashada Liisaska Murrashaxiinta

1. Liistooyinka musharrixiinta Madaxweynaha & Ku-xigeenkiisa waa in la'geeyo xafiiska Komishanka, ka hor lixda galabnimo maalinta **60aad** inta aanay cod-bixintu dhicin.
2. Xisbigu waa in uu musharrixiinta u tartamaya madaxweynaha iyo ku-xigeenka madaxwaynuhu ku soo gudbiyaan muddada ku cayiman faqradda hore sidoo kale waa in ay soo lifaaqaan faahfaahiyaan.

   b. Go'aankii xisbigu ku ansxiyay musharraxnimada madaxweynaha iyo ku-xigeenka.

   t. Caddaynta Xafiiska Cashuuraha Berriga ee Wasaaradda Maaliyadda ee tilmaamaya in ay
   bixiyeen deebaajigii musharraxnimada.

   j. Qoraal uu musharrax kasta oo la soo xulay ku caddaynayo in uu buuxiyay shuruudihii musharraxnimada isla markaana ay ka go'an tahay in uu noqdo musharrax u taagan doorashada madaxtooyada.

   x. Qoraal lagu caddaynayo heerka waxbarasho iyo shahaadooyinka uu haysto.

   kh. Qoraal lagu caddaynayo in aanu jirin xeer musharraxa ka hor istaagaya in uu u tartamo doorashada madaxtooyada.

   d. Bayaan ay soo saareen madaxda xisbiga iyo musharrixiintu oo ay ku caddaynayaan in ay u hoggaansamayaan xeerarka doorashooyinka iyo Xeerarka Anshaxa ee doorashooyinka la' xidhiidha.

   r. Caddayn faahfaahinaysa hantida musharraxiinta u tartamaya doorashada madaxtooyada.

   s. Haddii musharraxu haysto dhalasho ajaanib ah waa in uu soo gudbiyaa caddayn muujinaysa in uu ka noqday dhalashadii ajaanibka ahayd.

Qodobka 68aad

Qaabka soo Bandhigida Murashaxiinta

1. Musharraxa isu soo sharraxay jagada Madaxweynaha ama Ku-xigeenkiisu waxa uu xaq u leeyahay in uu ka tanaasulo, hasa'yeeshee waa in uu qoraal rasmi ah u soo gudbiyo xisbigii uu ka sharraxnaa iyo Komishanka Doorashooyinka Qaranka ugu yaraan 45 maalmood ka hor taariikhda cod-bixinta.

XAFIISKA ARKIIFIYADA MADAXTOOYADA

2. Xisbigii uu marashaxaasi ka sharraxnaa waxa uu soo beddeli karaa oo keliya 30 maalmood ka hor taariikhda cod-bixinta.
3. Haddii mid ka mid ah musharraxiinta Madaxweynaha ama Ku-xigeenkiisa ee xisbiyada siyaasaddu uu geeriyoodo ka dib marka la soo gudbiyo liiska murashixiinta, waxa uu xisbiga ay khuseysaa xaq u leeyahay in uu soo beddesho 20 maalmood ka hor taariikhda cod-bixinta.
4. Haddiii musharraxa madaxwaynaha ee xisbigu uu geeriyoodo ama duruufo caafimaad darteed uu uga hadho ka dib marka la soo gudbiyo liiska murashaxiinta 20 maalmood ee u danbeeya, waxa doorashada madaxtooyo dib loo dhigayaa 60 maalmood si loo soo buuxiyo musharraxa madaxwayne ee banneeyey.
5. Haddii uu murashaxu is'casilo 20-ka maalmood ee ugu dambaysa gudahooda, xisbigaasi xaq uma laha in uu soo beddesho. Xaaladaha ku saabsan bannaanaanshaha jagada Madaxweynaha ama Ku-xigeenkiisa ee ku xusan Qodobbada 86aad iyo 89aad ee Dastuurka, waxa loo tix-raacayaa Dastuurka.
6. Haddii muddada lagu cayimay faqradaha 2aad iyo 3aad ee 20 ka maalmood ah ay xisbiyadu ku soo beddeli waayaan murashaxii ay jagadiisu bannaanaatay sababaha ku xusan faqraddaas awgood, magaca murashaxa jagadiisu bannaanaatay ayaa lagu tartamayaa.

CUTUBKA SHANAAD
DOORASHADA GOLAHA WAKIILLADA

Qodobka 69aad
Xaqa ka Qayb Galka Doorashada Golaha Wakiillada.

1. Xisbi kasta oo doonaya in uu ka qaby galo doorashada Golaha Wakiillada, waa in uu 14 maalmood gudahood ku soo ogaysiiyaa Komishanka in uu helay ogaysiiskii Komishanka ee qabsoomidda doorashada.
2. Xisbiyadu waa in ay Komishanka u soo gudbiyaan Xeer-nidaamiyeyaasha magacaabista musharaxiinta isla maalinta ay soo gudbinayaan helintaanka ogaysiiska qabsoomidda doorashada ee lagu sheegay faqradda 1aad ee Qodobkan.
3. Xeer-nidaamiyeyaasha xisbiyada ee xulidda murashixiinta waa in ay waafaqsanaadaan xeerkan.

Qodobka 70aad
Tirada Guud ee Golaha Wakiillada

Golaha Wakiillada Somaliland waxa uu ka kooban yahay 82 xubnood, kuwaas oo lagu dooranayo doorasho guud, si' xor ah iyo cod-bixin qarsoodiya, sida uu tilmaamayo qodobka 40aad Dastuurka Jamhuuriyadda Somaliland.

Qodobka 71aad
Shuruudaha Murashaxa Golaha Wakiillada

1. Sida uu tilmaamayo Qodobka 41aad ee Dastuurka qofka isu taagaya doorashada Golaha Wakiillada waa in uu buuxiyo shuruudahan: -

   b. In uu muslim yahay, kuna dhaqmaa Diinta Islaamka.

t. In uu muwaaddin yahay, da'diisuna ka yaraan shan iyo soddon {35 sanno}.

j. In uu jidh ahaan iyo caqli ahaanba u gudan karo xilkiisa.

x. In uu leeyahay aqoon dugsi sare ama wax u dhigma ugu hoosayn. In aanu hore ugu dhicin xukun ciqaabeed oo kama dambays ah oo maxkamad horteeda kaga caddaaday shantii sanno ee ugu dambaysay.

kh. In uu yahay xilkas, akhlaaqdiisa iyo dhaqankiisuna toosan yihiin.

d. Uma bannaana qof shaqaale dawladeed ah in uu isu taago doorasho haddaanu muddada xeerku cayimo ka hor shaqo ka tagid codsan, taas oo in laga aqblaana waajib tahay.

r. Waa in uu saxeexay qoraal uu shakhsi ahaan ku caddaynaayo musharraxnimadiisa doorashada iyo in uu u hoggaansamaayo shuruucda doorashada iyo kuwa anshaxa.

s. Waa in uu bixiyaa deebaajiga musharraxnimo ee ku waajibay.

sh. Waa in uu yahay cod-bixiye ka diiwaangashan gobolka uu ka tartamaayo.

2. Waxa reebban in murashaxa lagu xidho shuruudo ka baxsan kuwa uu xeerku jideeyey, haddii ay yihiin mid dhaqaale iyo mid dhaqanba.

Qodobka 72aad

Deebaajiga musharrixiinta doorashada Golaha Wakiillada

Musharraxiinta u tartamaya xubinnimada Golaha Wakiillada waxa ay bixinayaan deebaaji aan celis lahayn oo dhan SL/sh 40,000,000 (Afartan milyan oo shillin) oo lagu bixinaayo xafiiska cashuuraha berriga ee wasaaradda maaliyadda.

Qodobka 73aad

Habka Xulista Musharraxiinta

1. Xisbiyadu waa in ay murashixiinta u soo xulaan hab laga wada qayb qaato isla markaana daah-furan.
2. Xeer-nidaamiyaha xisbiga ee xulista murashixiinta ayaa sheegay habka xulista murashixiinta, qaabka loo raacayo iyo shuruudaha kale ee la'xidhiidha xubinnimada xisbiga iyo bixinta lacagaha laga rabo.
3. Xisbi kastaa waa in uu sameeyaa guddida xulista murashixiinta oo u xil saaran soo xulista murashixiinta xisbiga uga qayb galaya doorashada Golaha Wakiillada.
4. Xubnaha guddida waa in loo soo xulaa si'waafaqsan dastuurka xisbiga, waa in ay ka mid ahaadaan xubnaha xisbiga waana in ay leeyihiin aqoon iyo waayo'aragnimo ku habboon gudashada hawshan.
5. Shaqaalaha dawladda, kuwa hay'adaha madaxa banaan iyo xubnaha ciidamada derejo kasta oo ay leeyihiin, uma bannaana in ay u tartamaan doorashada Golaha Wakiillada, haddii aanay shaqo ka tegistooda soo gudbin sagaashan maalmood (90 maalmood) ka hor maalinta doorashada, sida lagu sheegay Qodobka 41(7) ee Dastuurka Qaranka.
6. Shaqo ka tegistaa waxa wajib ah in uu oggolaado, qoraalna ku caddeeyo qofka awoodda u lihi.

Qodobka 74aad

Khilaafaadka ka soo Baxa soo Xulidda Murashixiinta Golaha Wakiillada.

1. Xisbi kastaa waa in uu sameeyo guddida xallinta khilaafaadka ka soo baxa xulista iyo magacaabista murashixiinta oo u xil saaran ka garnaqa iyo go'aan ka gaadhista khilaafaadka xisbiga dhexdiisa ka dhasha ee la'xidhiidha xulista iyo magacaabista murashixiinta u tartamaya doorashada Golaha Wakiillada.
2. Guddida xallinta khilaafaadku waa in ay diyaariyaan habka xallinta khilaafaadka una soo gudbiyaan Komishanka.
3. Haddii Murashax ama xubin xisbi ka mid ahi tabasho ka qabo in habka loo soo xulay murashixiinta aanu xeerkan waafaqsanayn waxa loo noqonayaa Xeer-nidaamiyaha xulista iyo magacaabista murashixiinta, waxaana xallinaysa guddida xallinta khilaafaadka.
4. Guddida xallinta khilaafaadku waa in ay go'aan uga gaadhaan khilaafaadka soo baxa si'aan daahid lahayn oo daahfuran, waa in ay dhinacyada fursad u siiyaan in ay tabashadooda qoraal ahaan ama af ahaan ku soo gudbiyaan.

Qodobka 75aad

Xeer-nidaamiyaha iyo Hagaha Xisbiyada ee Xulista iyo Magacaabista Musharaxiinta

1. Xisbi kasta oo doonaya in uu ka qayb galo doorashada Golaha Wakiilladu waa in uu diyaariyaa una soo gudbiyaa Komishanka Xeer-nidaamiyihiisa xulista iyo magacaabista murashixiinta 14 casho gudahood oo ka bilaabanta maalinta uu helay ogaysiiska shaacinta qabsoomidda doorashada Golaha Wakiillada.
2. Xeer-nidaamiyaha ku xusan faqradda 1aad ee Qodobkan waa in ay ku caddaadaan:-
   b. Habka Xisbigu u magacaabayo murashixiintiisa.
   t. Habka lagu soo xulayo murashaxiinta.
   j. Habka la'raacayo maalinta magacaabista.
   x. Awoodaha guddida xulista iyo magacaabista murashixiinta.
   kh. Habka xallinta khilaafaadka la'xidhiidha xulista iyo magacaabista murashixiinta.
   d. Wixii awaamiir ah ee Komiishanku bixiyo si'waafaqsan xeerarka dalka.
3. Komishanku waa in uu hubiyaa in Xeer-nidaamiyaha xisbiyadu soo gudbiyeen buuxiyay shuruudaha uu qodobkani tilmaamayo, waxaanu Komishanku ku amri karaa xisbiyada in ay wax ka soo beddelaan si' loo xaqiijiyo in aanu ka hor imanayn Dastuurka dalka iyo xeerkan.

Qodobka 76aad

U soo Gudbinta Komishanka liiska Musharraxiinta Doorashada Golaha Wakiillada

1. Xisbi kastaa waa in uu liiska murashixiintiisa heer gobol u soo gudbiyaa Komishanka ugu yaraan ka hor 60 maalmood maalinta loo cayimay qabsoomidda doorashada Golaha Wakiillada.
2. Liiska Murashixiinta ee ku xusan qodobkan faqraddiisa 1aad waxa uu noqonayaa liiska furan waxaana ahmiyad loo kala siinayaa sida ay u kala horreeyaan.

3. Liiska Musharraxiinta ee ku xusan faqradda 1aad waa in ay la'socdaan: -

b. Qoraal ay saxeexeen guddida xisbiga ugu xil saaran soo xulista iyo magacaabista musharraxiinta oo ay ku caddahay in xulista iyo magacaabista murashaxiintu u dhacday sida xeerkani jideeyay;

t. Caddaynta Xafiiska Cashuuraha Berriga ee Wasaaradda Maaliyadda ee in ay dhammaan murashixiintu bixiyeen deebaajiga musharraxnimada.

j. Qoraal uu musharrax kasta oo la'soo xulay ku caddaynayo in uu buuxiyay shuruudihii musharraxnimada, kana go'an tahay in uu noqdo musharrax u taagan doorashada Golaha Wakiillada.

x. Qoraal lagu caddaynayo heerka waxbarasho iyo shahaadooyinka uu haysto.

kh. Qoraal lagu caddaynayo in aanu jirin xeer musharraxa ka hor istaagaya in uu u tartamo doorashada Golaha Wakiillada, lana socdaan caddaymaha hay'adaha awoodaha u leh.

d. Caddayn faahfaahinaysa hantida musharraxiinta doorashada Golaha Wakiillada.

r. Bayaan ay soo saareen madaxda xisbiga iyo musharraxiintu oo ay ku caddaynayaan in ay u hoggaansamayaan xeerarka doorashooyinka iyo xeerarka anshaxa ee doorashooyinka la' xidhiidha.

4. Muran kasta oo ka dhasha xaraynta ama bandhigga liis murashaxiin oo ka soo baxa xisbiga gudahiisa waxa go'aan ka gaadhaya guddida Xallinta Khilaafadka ee xisbiga arrintu khusayso.
5. Musharraxa isu soo sharraxay Golaha Wakiillada waxa uu xaq u leeyahay in uu ka tanaasulo, hase'yeeshee waa in uu qoraal rasmi ah u soo gudbiyo xisbigii uu ka sharraxnaa iyo Komishanka Doorashooyinka Qaranka ugu yaraan **45** maalmood ka hor taariikhda cod-bixinta.
6. Xisbigii uu masharraxaasi ka sharraxnaa waxa uu soo beddeli karaa oo keliya 30 maalmood ka hor taariikhda cod-bixinta.
7. Haddii mid ka mid ah murashixiinta Golaha Wakiillada ee xisbiyada siyaasaddu uu geeriyoodo ama is'casilo ka dib marka la'soo gudbiyo liiska murashaxiinta, waxa uu xisbiga ay khuseysaa xaq u leeyahay in uu soo beddesho 30 maalmood ka hor taariikhda cod-bixinta.
8. Haddii uu murashaxu geeriyoodo ama is'casilo 30 maalmood ee ugu danbaysa gudahooda, xisbigaasi xaq uma laha in uu soo beddesho.

Qobodka 77aad

Hubinta iyo Soo beddaelidda Musharaxiinta doorashada Golaha Wakiillada ee buuxin waaya shuuradaha xeerarka ama is'casila

1. Hoggaanka xisbiga waxa ku waajib ah in ay si'waddaniyad leh u baadhaan musharaxiinta marka ay xulayaan. Iyaga oo hubinaya in ay buuxinayaan shuruudaha aasaasiga ah ee

xeerku jideeyay, isla markaana masuuliyadda ay u tartamayaan si'habboon u gudan karaan, magac iyo milgana u soo jiidi karaan xisbiga iyo qaranka.

2. Komishanku waa in ay dhinacooda si'madax bannaan qof qof ugu hubiyaan murasharaxiinta loo soo gudbiyay in ay shuruudaha buuxinayaan. Haddii komishanku ku qanco in xubin ama xubno liiska ka mid ahi aanay buuxin shardi ama shuruudaha, waxa ay muddo seddex maalmood gudahood ah ku ogeysiinayaan xisbigii u soo gudbiyay in uu muddo shan maalmood ah oo ka bilaabmaysa marka ay helaan qoraalka komishanka, ku soo dhammeystiro shuruudaha dhiman ama beddelkiisa ku keeno.
3. Haddii uu xisbi ku guuldarraysto in uu soo buuxiyo shuruudihii lagu soo celiyay musharraxiinta buuxin waayay shuruudaha xeerka ama beddelkiisa keeni waayo, waxa uu doorashada ku gelayaa inta buuxisay shuruudaha oo keliya.

Qodobka 78aad

Shaacinta liistada Kama danbeysta ah murashaxiinta Doorashada Golaha Wakiillada iyo Astamahooda

1. Astaamaha liisaska musharraxiinta ee xisbiyada ka muuqdaa waa in ay kala duwanaadaan marka lasoo bandhigayo.
2. Xisbina waa in aanu isticmaalin astaan xisbi kale loo asteeyay.
3. Astaantu waa in ay ahaato mid gaar ah oo muujinaysa summadda aqoonsiga xisbiga, hase'yeeshee waa in aanay ka muuqan calaamado dawladeed, qabyaaladeed ama astaan diimeed.
4. Komishanku waa in ay daabacaan liisaska musharaxiinta gobol kasta, iyaga oo si bayaan ah u kala muujinaya astaamaha xisbiyadooda.
5. Komishanku goob kasta oo cod-bixineed waa in ay gaadhsiiyaan nuqullada liisaska musharaxiinta gobolka, si' loogu dhejiyo dhammaan goobaha cod-bixinta gobolkaas.
6. Komishanka iyo xafiisyadiisu waa in ay 30 maalmood ka hor taariikhda cod-bixinta si' rasmi ah u faahfiyaan liisaska musharraxiinta xisbiyada, iyaga oo adeegsanaya warbaahinta kala duwan; isla markaana ku dhawaaqaya sifo kasta oo ay ku xaqiijiyaan in shacbigu meel kaska oo ay ku sugan yihiin ay si haqab la'aan ah uga bogan karaan liisaska musharraxiinta tartamaya.

Qodobka 79aad

Habka Doorashada

1. Doorashada Golaha Wakiilladu waxa ay ku salaysan tahay habka saami qaybsiga oo ku salaysan liistada furan ee musharraxiinta ee ay xisbiyadu soo gudbiyaan si' ay ugaga qayb galaan tarantanta doorashada Golaha Wakiillada.
2. Doorashada Golaha Wakiillada, gobol kasta waxa loo tixgalinayaa gobol doorasho.
3. Kuraasta gobollada loo qoondeeyay waxa loogu kala guulaysanayaa sida ay ugu kula badan yihiin saamiga codadka ay xisbiyadu gobolka ka heleen. Murashixiintuna sida ay u kala cod badan yihiin.

XAFIISKA ARKIIFIYADA MADAXTOOYADA

4. Habka codeyntu waxa ay ku xidhnaanaysaa qaabka saami qaybsiga ee liiska furan.

Qodobka 80aad
Samaynta Goobo Doorasho

1. Marka la'qabanaayo Doorashada Golaha Wakiillada ee Jamhuuriyadda Somaliland, sida uu dhigayo Qodobka 109aad ee Dastuurka dalka, waxa dalka loo qaybinayaa gobollo doorasho, kuwaas oo yeelanaya xuduudihii lixdii degmo ee jiray 26 June 1960 oo haddana gobollo ah.
2. Komishanka Qaranku, waxa uu aasaasayaa goobo doorasho, ka hor maalinta doorashada.
3. Komishanku waxa uu ku dhawaaqayaa goobaha uu u cayimay goobo doorasho, waxa uu ogaysinayaa xisbiyada siyaasadda magacyada goobaha doorasho ee la'cayimay.
4. Marka uu samaynayo goobo doorasho, Komishanku waxa uu kala tashan karaa daneeyayaasha doorashada sida xisbiyada siyaasadda, Wasiirka Arrimaha Guddaha iyo Badhasaabbada Gobollada.

Qodobka 81aad
Habka Qaybinta Kuraasta

1. Iyada oo mudnaanta la'siinayo danta Qaranka si'doorashadu u qabsoonto, qaybinta kuraasta Golaha Wakiillada ee gobol doorasho waxa ay noqonaysaa sidan soo socota:-

b. Gobolka Maroodijeex	20 kursi
t. Gobolka Togdheer	15 kursi
j. Gobolka Awdal	13 kursi
x. Gobolka Sanaag	12 kursi
kh. Gobolka Sool	12 kursi
d. Gobolka Saaxil	10 kursi

2. Marka la'dhammaystiro cod-bixinta iyo tirinta codadka guud ee ansaxay, tirada guud ee codadka waxa loo qaybinayaa tirada kuraasta ee gobolka loo qoondeeyay, waxa la'xadiddayaa tirada kursi kasta oo lagu tartamayo lagu helayo, intaa ka dib waxa la cayimayaa tirada kuraasta lagu tartamayo xisbi kastaa inta uu ka helay.
3. Tirada xisbigu gobolka ka helay waxa loo qaybinayaa tirada kursi lagu heli karo si loo soo saaro kuraasta uu xisbi kastaa gobolka ka helay.
4. Haddii, ay soo hadhaan codad ka yar in ay buuxiyaan tirada codadka looga baahan yahay in lagu helo kuraasta lagu tartamay ee ah gobolkaa, marka si gaar ah loo kala tiriyo, waxa ay xisbiyadu u qaybsanayaan kuraasta hadhay sida ay ugu kala badan yihiin codadka hadhaaga ah ee kuraas iyo gobol kasta goonidooda.
5. Marka hawsha lagu sheegay faqradaha (2& 3) la'dhammaystiro, kuraasta uu ka helay xisbi kuraasta loo qoondeeyay gobol gaar ah, waxa loogu qaybinayaa musharraxiinta xisbigaa sida ay ugu kala cod badan yihiin.

Qodobka 82aad
Musharraxiinta Doorashada ku Guuldarraysta

1. Musharraxiinta liisaska xisbiyada ee kuraasi waayaa waxa ay noqonayaan musharraxiin keyd ah. Waxayna xaq u leeyiin in ay buuxiyaan marka ay jago banneeyaan mudanayaasha xisbigooda kaga jira Golaha Wakiillada.
2. Marka ay bannaanato xubin/xubno ka mid ah Golaha Wakiillada si'waafaqsan asbaabaha ku xusan Qodobka 50aad ee Dastuurka, Shir-guddoonka Goluhuna sidaa caddeeyo, waxa Komishanku beddelkii xubinta/xubnaha bannaan ku buuxinayaa musharraxiinta keydka xisbiga ay ka soo jeedeen kuwa banneeyay, muddo aan laba toddobaad ka badnayn. Waxana loo raacayaa sida ay ku kala cod badnaayeen.
3. Haddii laba murashax ay helaan coddad isku mid ah waxa ay u kala horraynayaan sida ay ugu kala horreeyaan liiska murashaxiinta xisbi soo gudbiyeen.
4. Haddii xisbi ka mid ah xisbiyada kuraasta ku leh Golaha Wakiillada uu dhammaado keydkiisu waxa buuxinaya xubinta ugu codka badan keydka labada xisbi ee kale.
5. Haddii xubin keyd ah ka baxo xisbigii uu ka tirsanaa waxa uu waayay xuquuqdii keydka ee buuxinta kuraasta bannaanata, waxaana buuxinaya xubinta ku cod xigta liistada keydka xisbiga uu ka baxay.

CUTUBKA LIXAAD
QAYBTA: 1AAD.
DOORASHADA GOLAYAASHA DEEGAANKA.

Qodobka 83aad
Tirada Golayaasha Degaannada

Tirada Golayaasha Degaannada ee la soo dooranayo waxa loo raacayaa Xeerka Ismaamulka Gobollada iyo Degmooyinka Xeer Lr.23/2019.

Qodobka 84aad
Habka Doorashooyinka Deegaannada

1. Habka doorashooyinka degaannada waxa uu noqonayaa habka isu qiyaasidda saamiyada kuraasta iyo tirada codadka uu xisbi ka helo gobol ama degmo (proportional representative system).
2. Doorashada Golayaasha Deegaannada xisbi kastaaba waxa uu soo bandhigayaa liiska dadka uu u doonayo in degmada looga doorto.
3. Xisbi kasta oo doonaaya in uu ka qaybgalo doorashada Goleyaasha Deegaanka, waa in uu Komishanka Doorashooyinka Qaranka u gudbiyo liiska musharrixiinta uu u xulay in ay uga tartamaan doorashada oo degmaysan, kaas oo ku sar go'an tirada kuraasida degmo kasta loo xaddiday, una qoran si taxane ah oo ku salaysan habka liistada furan (open list system) waxa Komishanka Doorashooyinka Qaranku uu siin doonaa musharrax kasta astaan u gaar ah.

4. Liisaska doorashada goleyaasha deegaanka ee ah liiska furan, magacyada taxanaha ah ee liisku wax saameyn sharci ah kuma leh natiijada doorashada. Kuraasta degmo-doorasho, waxa axsaabtu ku kala helayaan habka saami qaybsiga (Proportional Representation System) ee kuraasida iyo codadka xisbi kasta ka helo degmadaas, iyada oo xisbiga ay musharraxiintiisu ku kala guulaysanayaan sida ay u kala cod badan yihiin.
5. Tirada kuraasida uu helayo liis kasta oo ah murashaxiinta ka qaybgalaya doorashada golayaasha deegaanka waxa loo xisaabinayaa qaabka qiyaasta saamiga kuraasta iyo codadka (proportional representative list system).
6. Degaannada aanu tartan ka jirin ee la soo bandhigo doorasho deegaanka liis keliya, cod-bixin laga samayn maayo, waxana la qaadanayaa dadka loo soo magacaabay deegaannadaas, iyada oo ku jaan go'an tiradii degmada laga doonayay, waxana loo raacayaa sida loo soo kala horraysiiyey.

Qodobka 85aad
Shuruudaha Murashaxa Golaha Deegaanka

1. Waa in uu yahay muwaaddin u dhashay Jamhuuriyadda Somaliland.
2. Waa in uu si rasmi ah u degan yahay degmada uu iska sharaxayo.
3. Waa in uu Muslim yahay kuna dhaqmaa Diinta Islaamka.
4. Qofka isku taagaya doorashada Golayaasha Deegaanka waa inuu/aanay da'diisu/deedu ka yaraan 30 sanno jir.
5. Waa in uu ku sifoobay xilkas iyo dhaqan toosan bulshada dhexdeeda.
6. Waa in aanu ku dhicin xukun-ciqaabeed oo maxkamad horteed kaga caddaadey 5tii sanno ee u dambeeyay.
7. Musharraxiinta degmooyinka derajada (A) Waa in uu leeyahay aqoon/waxbarasho gaadhsiisan derajada koowaad ee heer jaamacadeed oo la aqoonsanyahay iyo waayo'aragnimo shaqo oo dhan ugu yaraan 5 sannadood oo caydaymahooda wata.
8. Musharraxiinta degmooyinka derajooyinka (B & C) waa in uu leeyahay aqoon dugsi sare iyo waayo'aragnimo shaqo oo ugu yaraan 3 sanno ah.
9. Waa in uu cashuur-bixiye ka yahay degmada uu ka sharaxan yahay 5tii sanno ee u dambaysay.
10. Waa in uu dhaqaale ahaan isku filan yahay.
11. Musharrax kasta oo isu taagaya doorasho gole deegaan waa in uu yahay cod-bixiye ka diiwaangashan degmada uu ka tartamaayo.
12. **Waxa reebban in murashaxa lagu xidho ogolaansho qabiil.**

Qodobka 86aad
Deebaajiga Musharraxiinta Doorashada Goleyaasha Deegaanka

Musharraxiinta u tartamaya xilalka waxa ay bixinayaan midkiiba deebaaji aan celis lahayn oo kala noqonaya sidan: -

b. SL.sh. 15.000.000 (Shan iyo toban milyan oo shillin) musharraxiinta u tartamaya degmooyinka derajada A.

t. SL.sh. 7.000.000 (Toddoba milyan oo shilin) musharraxiinta u tartamaya degmooyinka derejada B.

j. Sl.Sh 4,000,000 (Afar milyan oo Shillin) musharraxiinta u tartamaya degmooyinka.

Qodobka 87aad

Qaabka soo Bandhigidda Musharraxiinta

1. Liiska Musharixiinta Golayaasha degaanadana waa in la geeyo xafiisyada doorashada ee degmooyinka ka hor 6-da galabnimo maalinta 75aad intaanay cod-bixintu dhicin, iyadoo ay dhan yihiin lifaaqyadiisa ku tilmaaman Xeerka.
2. Liiska murashaxiinta golaha deegaanka waxa soo bandhigaya guddida degmada ee xisbiga, waana in si cad loo soo muujiyaa.
   b. Magaca murashaxa oo afarran.
   t. Meesha uu ku dhashay iyo sannadkii uu dhashay.
   j. Haddii ay jiraan dad isku magacyo ah waa in la'sheego naanaysta (haddii ay jirto).
   x. Waxa kale oo la'soo muujinayaa degmada laga sharraxay.
3. Liisaska murashaxiinta xisbiga waxa kale oo la soo raacinayaa:-
   b. Caddeynta shaqo ka tegidda ee ku xusan Qodobka 9aad ee xeerkan.
   t. 4 koobbi oo saxeexan oo ay si'wanaagsanna uga muuqato astaantii iyo shaanbaddii xisbigu.
   j. Caddeyn uu bixiyey musharrax kasta oo uu ku muujiyey in uu ogol yahay musharraxnimada iyo in uu buuxiyey shuruudaha ku xidhan.
   x. Rasiidhada bixinta deebaajiga murashaxnimo ee Wasaaradda Maaliyadda ee ku xusan Qodobka 86aad ee xeerkan.
4. Muran kasta oo ka dhasha xaraynta ama bandhigga liis murashaxiin oo ka soo baxa xisbi gudahiisa waxa go'aan ka gaadhaya guddida Xalinta Khilaafadka ee xisbiga arrintu khusayso.
5. Musharraxa isu soo sharraxay Goleyaasha Deegaanku waxa uu xaq u leeyahay in uu ka tanaasulo, Hase'yeeshee waa in uu qoraal rasmi ah u soo gudbiyo xisbigii uu ka sharraxnaa iyo Komishanka Doorashooyinka Qaranka ugu yaraan 45 maalmood ka hor taariikhda cod-bixinta.
6. Xisbigii uu masharraxaasi ka sharraxnaa waxa uu soo beddeli karaa oo keliya 30 maalmood ka hor taariikhda cod-bixinta.
7. Haddii mid ka mid ah murashixiinta Goleyaasha Deegaanka ee xisbiyada siyaasaddu uu geeriyoodo ka dib marka lasoo gudbiyo liiska murashixiinta, waxa uu xisbiga ay khuseysaa xaq u leeyahay in uu soo beddesho 30 maalmood ka hor taariikhda cod-bixinta.
8. Xisbi ma soo beddelan karo musharraxiinta deegaanka 30 malmood ee doorashada ka horreeya.

XAFIISKA ARKIIFIYADA MADAXTOOYADA

Qodobka 88aad

Shaacinta liistada Kama danbeysta ah musharraxiinta Doorashada Goleyaasha Deegaanka iyo Astaamahooda

1. Astaamaha liisaska musharraxiinta ee xisbiyada ka muuqdaa waa in ay kala duwanaadaan marka lasoo bandhigayo.
2. Xisbina waa in aanu isticmaalin astaan uu xisbi kale hore usoo isticmaalay doorasho.
3. Astaantu waa in ay ahaato mid gaar ah oo muujinaysa summadda aqoonsiga xisbiga, hase'yeeshee waa in aanay ka muuqan calaamado dawladeed, qabyaaladeed ama astaan diimeed.
4. Komishanka waa in ay daabacaan liisaska musharraxiinta Degmo kasta iyaga oo si bayaan ah u kala muujinaya astaamaha xisbiyadooda.
5. Komishanku goob kasta oo cod-bixineed waa in ay gaadhsiiyaan nuqullada liisaska musharraxiinta degmo, si loogu dhejiyo dhammaan goobaha cod-bixinta degmooyinkaas.
6. Komishanka iyo xafiisyadiisu waa in ay 40 maalmood ka hor taariikhda cod-bixinta si'rasmi ah u faafiyaan liisaska musharraxiinta xisbiyada iyaga oo adeegsanaya warbaahinta kala duwan; isla markaana ku dhawaaqaya sifo kasta oo ay ku xaqiijiyaan in shacbigu meel kasta oo ay ku sugan yihiin ay si haqab la'aan ah uga bogan karaan liisaska musharraxiinta tartamaya.

Qodobka 89aad

Xulista iyo Xallinta Khilaafadka Musharraxiinta Goleyaasha Deegaanka

Dhammaan arrimaha la'xidhiidha xulista iyo xallinta khilafaadka ka dhasha magacaabista musharraxiinta Goleyaasha degaanka waxa loo raacayaa sida ay dhigayaan Qodobbada 74aad, 75aad, 76aad, 77aad iyo 78aad ee xeerkan.

Qodobka 90aad

Musharraxiinta Doorashada ku Guuldarraysta

1. Musharraxiinta liisaska xisbiyada ee kuraasi waayaa waxa ay noqonayaan musharraxiin keyd ah. Waxayna xaq u leeyiin in ay buuxiyaan marka ay jago banneeyaan mudanayaasha xisbigooda kaga jira goleyaasha deegaanka.
2. Marka ay bannaanato xubin/xubo ka mid ah Gole deegaan si'waafaqsan asbaabaha ay sheegeen xeerarka khuseeya Goleyaasha deegaanku Guddoomiyaha Golaha Deegaankuna sidaa caddeeyo, waxa Komishanku beddelkii xubinta/xubnaha bannaan ku buuxinayaa musharraxiinta keydka xisbiga ay ka soo jeedeen kuwa banneeyay, muddo aan laba toddobaad ka badnayn. Waxana loo raacayaa sida ay ku kala cod badnaayeen.
3. Haddii laba musharrax helaan codad isku mid ah, waxa ay u kala horraynayaan sida ay ugu kala horreeyan liiska musharraxiinta xisbiga soo gudbiyey.
4. Haddii xisbi ka mid ah xisbiga kuraasta ku leh golaha deegaanku dhammaado waxa buuxinaaya xubinta ugu codka badan keydka labada xisbi ee kale.

XAFIISKA ARKIIFIYADA MADAXTOOYADA

5. Haddii xubin keyd ah ka baxo xisbigii uu ka tirsanaa waxa uu waayay xuquuqdii keydka xisbiga uu ka baxay, jagadan bannaanaatay waxa buuxinaya xubinta keydka ee ku cod xigay.
6. Xubnaha keydka xisbigu kama bixi karaan xisbigooda marka laga reebo (6) lixda bilood ee ugu danbaysa.

CUTUBKA TODDOBAAD
DOORASHADA TOOSKA AH EE TARTANKA URURRADA IYO XISBIYADA SIYAASADEED

Qodobka 91aad
Hannaanka doorashada tooska ah ee ururrada iyo xisbiyada siyaasadeed

1. Waxa ururrada iyo xisbiyada lagu dooranayaa qaabka doorashada guud oo toos ah, isla markaana qarsoodi ah.
2. Doorashada tooska ah ee tartanka loogu gudbayo xisbinnimo waxa ka qaybgalaya ururrada buuxiyay shuruudaha ee haysta shahaadada hawlgalka ee ay bixisay Guddida Diiwaangelinta Ururrada iyo Ansixinta xisbiyada iyo xisbiyada siyaasadeed ee jira.
3. Doorashada ku cad faqradda 1aad ee qodobkan waxa Guddida Doorashooyinku ay u qabanayaan si'waafaqsan hab-raacyada ku xusan xeerkan.
4. Guddida Doorashooyinku iyaga oo ka duulaya liiskii xisbiyada jira iyo ururrada siyaasadeed ee diiwaangashan ee uu soo gudbiyay Guddida Diwaangelinta Ururrada iyo Ansixinta Xisbiyada Siyaasadeed waa in uu soo saaro liiska ururrada iyo xisbiyada ka qaybgalaya tartanka.
5. Sida liiska ururrada iyo xisbiyadu u kala horraynayaan waraaqda cod-bixinta waa loo qori tuurayaa.
6. Sida ay ururrada iyo xisbiyadu ugu kala horreeyaan liiska taxanaha ah ee magacyadooda iyo astaamahoodu ku qoran yihiiin wax saamayn sharci ah kuma laha natiijada doorashada.
7. Ururrada iyo xisbiyadu waxa ay u kala helayaan codadka lagu kala baxayo si'waafaqsan qodobka 93aad ee xeerkan.

Qodobka 92aad
Qaabka soo gudbinta liiska ururrada iyo xisbiyada siyaasadeed ee tartanka tooska ah

1. Liiska ururrada iyo xisbiyada ka qaybgalaya tartanka tooska ah ee ku cad qodobka 91aad ee xeerkan waa in komishanka doorashooyinku shaaciyo 90 maalmood ka hor taariikhda doorashadu muddaysan tahay.
2. Liiska ku xusan faqradda 1aad ee qodobkan waa in ay la'socoto magaca ururka/xisbiga oo dhammaystiran iyo astaantiisa.
3. Ururrada/xisbiyada siyaasadeed waxa ay si'waafaqsan Xeerka Nidaamka Ururrada iyo Axsaabta Siyaasadda Xeer Lr. 14/2023 isugu biiri karaan ka hor inta aan la'gaadhin muddada ku cayiman faqradda 1aad ee qodobkan.

Qodobka 93aad

Kala reebidda Xisbiyada/Ururrada ku tartama doorashada tooska ah

1. Seddexda xisbi/urur ee doorashada tooska ah ka hela 20% codadka gobol kasta ayaa loo aqoonsanayaa Xisbi Qaran, lana siinayaa shahaadada aqoonsiga xisbi.
2. Haddii hal xisbi oo keliya ku guulaysto doorashada oo uu ka helo 20% codadka gobol kasta, guddidu waxa ay u aqoonsanaysaa xisbiyo qaran isaga iyo labada xisbi ee ku xiga isu gaynta codadka boqollayda gobol kasta.
3. Haddii ay is le'ekaato tirada boqolleyda gobollada ee laba urur ama ka badan waxa lagu kala saarayaa: Sida ay ugu kala bataan tirada guud ee codadka.
4. Haddii ururrada siyaasadeed midna gaadhi waayo 20% waxa ay guddidu u aqoonsanayaan xisbiyo qaran seddexda xisbi ee ugu tirada badan codadka doorashoonyinka boqollayda gobollada dalka.
5. Haddii laba xisbi/urur ama in ka badan ay si walba isu le'ekaadaan tiro iyo boqollay ahaan oo ay ku kala bixi waayaan hannaanka ku cad faqradaha 1 illaa 4 ee qodobkan, waxa u kala codaynaya xisbiyada/ururrada is le'ekaaday labada Gole ee Baarlamaanka oo yeesha fadhi wada jir ah oo uu guddoomiyo Guddoomiyaha Guurtida.
6. Codeynta ku xusan faqradda 6aad ee qodobkan, waxa maamulaya Komishanka Doorashooyinka iyada oo noqonaysa codayn qarsoodi ah (secret ballot).

Qodobka 94aad

Ururrada/xisbiyada u gudbi waaya xisbi

1. Ururradii/xisbi u gudbi waayay xisbi waxa u bannaan in ay ku biiraan seddexda xisbi ee loo aqoonsaday xisbiyo qaran. Waxaana loo raacayaa Xeerka Nidaamka Ururrada iyo Axsaabta Siyaasadda, Xeer Lr. 14/2023.

CUTUBKA SIDDEEDAAD
HANNAANKA DOORASHOOYINKA (ELECTION PROCEDURES)
QAYBTA 1AAD
OLOLAHA DOORASHOOYINKA

Qodobka 95aad

Bilowga iyo Dhammaadka Ololaha Doorashada

1. Ololaha doorashooyinku waxa uu bilaabmayaa marka Komishanku ku dhawaaqo ka hor maalinta cod-bixinta, waxaanu dhammaanayaa 48 saac ka hor taariikhda la'qabanayo cod-bixinta.
2. Komishanka Doorashooyinka Qaranka ayaa go'aaminaya muddada uu socon doono ololaha doorashooyinku iyaga oo qiimaynaya xaaladda markaas taagan, waxana ku waajib ah in ay siiyaan xisbiyada/ururrada tartamaya tiro maalmo ah oo is le'eg.
3. Jadwalka ololaha doorashada waxa soo saaraya Komishanka Doorashooyinka, iyaga oo ku salaynaya nooca doorashadu hadba tahay.

Qodobka 96aad
Qabashada Shirarka & Bannaanbaxyada

1. Komishanka Doorashooyinka Qaranku waxa uu diyaarinayaa soona saarayaa shaxda isu soo baxyada iyo dhoollotusyada qorshaysan ee Xisbiyada/Ururradda loogu qoondeeyey tiro maalmo ah oo is le'eg.
2. Wasaaradda Arrimaha Gudaha, guddoomiyeyaasha gobollada iyo degmooyinka waxa waajib ku ah in ay ku dhaqmaan shaxda ay soo saareen Komishanka Doorashooyinku xilliga ololaha doorashada.
3. Magaalo/tuulo kasta waxa bannaanbax ka samayn kara hal xisbi/urur maalintiiba.

Qodobka 97aad
Muuqaalka Boodhadhka

1. Muuqaalka boodhadhka iyo waraaqaha dacaayadaha ololaha doorashada iyo farriimaha ololaha doorashada ee xisbi/urur/murashax waxa oggolaanaya Komishanka Doorashooyinka Qaranka, isla markaana joojinaaya haddii ay ka soo horjeedaan xeerarka iyo anshaxa guud, mana jirto wax cashuur ah oo laga bixinayaa arrintaas.
2. Lama oggola in boodhadhka iyo waraaqaha ololaha doorashooyinka lagu dhejiyo masaajiddada, xafiisyada & gaadiidka dawladda, xarumaha diblamaasiyiinta, xafiisyada Komishanka Doorashooyinka Qaranka & ururrada caalamiga ah, ururada bulshada, goobaha waxbarashada IWM.

Qodobka 98aad
Hub iyo Lebbis Ciidannimo

Shirarka iyo bannaanbaxyada ololaha doorashooyinka waxa ka reebban in loo qaato hub iyo lebbis ciidan ama wax u'eeg.

Qodobka 99aad
Hawlaha Olalaha

1. Hawlaha ololaha waxa ku jira:

    b. Bannaanbaxyo.

    t. Isu soo baxyo laysugu soo baxo goobaha dadwaynaha.

    j. Isticmaalka warbaahinta sida xayaysiisyo, qoraallo, sawirro iyo isticmaalka baraha bulshada.

    x. Qaybinta qalabka ololaha.

    kh. Iyo hawl kasta oo kale xisbi ama murashax ugu talo galay in uu taageerayaal ku soo jiito

    d. Samaynta sahanno (survey) olalaha la'xidhiidha.

    r. Kulamo laysugu yimaaddo goobaha shirarka.

2. Murashax kasta, xisbi/urur kasta iyo wakiil xisbi/urur kasta, waxa ay xaq u leeyihiin in ay ka ololeeyaan goobaha laysugu yimaaddo si' ay taageero u kasbadaan muddada ololaha doorashadu socdo marka laga reebo goobaha xeerku ka reebay.
3. Komishanku waxa uu hor istaagi karaa qabashada isu soo bax qorshaysnaa haddii uu ku qanco in isu soo baxaasi khatar ku yahay amniga magaalada.
4. Komishanku waa in uu sababeeyaa is hortaagga ku cad Qodobkan faqraddiisa 3aad.
5. Komishanku si qaldan uma adeegsan karo awoodda is hortaagga ee Qodobkani jideeyay.
6. Haddii xisbi/urur tabasho ka qabo macquulnimada ama sharcinimada go'aan hor istaag oo Komishanku gaadhay waxa uu dib u eegis ka dalban karaa maxkamadda awood u leh in ay ayiddo ama wax ka beddesho go'aanka Komishanka.
7. Ciidamada Boolisku waa in ay sugaan amniga iyo nabadgalyada isu soo baxyada la'xidhiidha ololaha doorashada.

QAYBTA 2aad
DHAQAALAHA OLOLAHA

Qosobka 100aad
Nidaaminta Dhaqaalaha Ololaha Doorashada

1. Wakhtiga la'xaddiday waxa loola jeedaa wakhti aan ka yarayn 120 maalmood ka hor wakhtiga doorashada la'qabanayo oo Komishanku ku faafiyo faafinta rasmiga ah laguna xaddido kharashaadka doorashada la'xidhiidha.
2. Kharashaadka Doorashooyinka waxa loola jeedaa kharashaadka xisbiyada/ururrada iyo murashaxiintu u galaan doorashada si'macquul ah, kharash doorasho oo loo isticmaalay ololaha doorasho ee xisbi ama musharrax si'taageero loo kasbado ama kharash loo isticmaalay ololaha doorashooyinka alaab ahaan ama adeeg ahaan; kharashka gaarka ah ee murashaxiinta iyo madaxda xisbiga iyo kharash kasta oo la siiyo hanti-dhowre murashax ama kharash ku baxay dib u tirinta codad dib loo tiriyay.
3. Dadka igman waxa ku jira kuwa ku xusan Qodobka 102aad ee xeerkan

Qodobka 101aad
Reebbanaanta Isticmaalka Hantida Danta Guud

1. Qofna, haddii aanu ahayn muwaaddin Somaliland u dhashay ama qof si rasmi ah u deggan, uma bannaana in uu dhaqaale ama qaadhaan siiyo xisbi ama urur siyaasadeed ama murashax u tartamaya doorasho.
2. Xisbiyada/ururrada iyo murashixiintu toona uma isticmaali karaan hantida danta guud arrimaha ololaha doorashooyinka.
3. Hantida danta guud waxa ololaha loo isticmaali karaa oo kaliya haddii:-
    b. Dhaqaale gaar ah oo si' isleeg loogu qoondeeyo xisbiyada/ururrada siyaasadda.
    t. Warbaahinta Qaranka ee dawladdu maamusho marka la'dejiyo xeer-nidaamiyaha hagaya, isla markaana xisbiyada qaranka/ururrada siyaasadda si' isleeg loogu ogolaado adeegsiga warbaahinta qaranka.

4. Madaxda dawladdu hantida danta guud uma isticmaali karaan arrimaha ololaha doorashooyinka.
5. Madaxda dawladda ee xeerarka dalku u ogol yihiin in ay ka qayb qataan ololaha siyaasadeed waxa ka reebban in ay ololaha u isticmaalaan gaadiidka dawladda oo ay ka mid yihiin gaadiidka xafiisyadooda oo dhan.
6. Faqradda 5aad ee qodobkan lagu dabiqi maayo madaxwaynaha iyo madaxwayne ku-xigeenka oo sababo amni darteed ay daruuri u tahay in ay isticmaalaan gaadiidka dawladda, iyagana waxa waajib ku ah in ay ku koobnaadaan inta daruuriga ah oo keliya.
7. Madaxda dawladda waxa ku waajib ah in ay Komishanka kala shaqeeyaan in aan sinnaba hantida danta guud loogu isticmaalin ololaha doorashooyinka iyo fulinta qodobkan.

Qodobka 102aad
Cidda Awoodda u leh Qaadhaan Ururinta

1. Qaadhaanka Ololaha waxa qaban kara ama kharash garayn kara cid xisbigu/ururku ama musharraxu u igmaday oo keliya.
2. Qofna qaadhaan ma qaadi karo ama ma isticmaali karo haddii aan loo igman sida Qodobkan ku cad.
3. Xisbiyadu/ururradu waa in ay ka diiwaangaliyaan Komishanka cidda u igman ururrinta qaadhaanka iyo isticmaalkiisaba.
4. Xisbiyadu/ururradu waa in ay ka furtaan Baanka Dhexe ee JSL sunduuq xisaabeedka ololaha doorashooyinka kaas oo ay faahfaahintiisa siinayaan Komishanka.
5. Xisbiyada/ururrada siyaasaddu waa in ay diyaariyaan hage tilmaamaya sida ay qodobkan u hawl galinayaan.

Qodobka 103aad
Meelaha uu ka Imanayo Dhaqaalaha Ololaha Doorashadu

1. Meelaha bannaan in dhaqaalaha ololaha laga helo waxa ka mid ah:

    b. Qaadhaanka xubinnimada xisbiga/ururka ee ay bixiyaan xubnaha xisbigu/ururku.

    t. Dhaqaalaha uu xisbigu/ururku ka qaado xubnaha xisbiga iyo murashixiintiisa.

    j. Qaadhaan sharci ah oo xeerkani ogol yahay.

2. Qaadhaanka sharciga ah waxa ka mid ah:

    b. Qaadhaanka laga helo ilo sharci ah si'waafaqsan xeerkan.

    t. Dhaqaalaha laga helo xafladaha dhaqaale ururrinta ee xisbiyadu/ururradu qabsadaan si ay ololaha ugu isticmaalaan.

    j. Agab ama adeeg sharci ah oo aan lacag caddaan ah ahayn loona helay si'waafaqsan xeerkan.

x. Deynta xisbigu u qaato si'waafaqsan xeerkan.
kh. Maaliyadda ka baxsan ilaha dhaqaalaha.

Qodobka 104aad
Maaliyadda aan ku jirin Ilaha dhaqaalaha ee Ololaha

1. Hantida xisbigu leeyahay sida agabka iyo adeegyada lagu dari maayo ilaha dhaqaale oo loo isticmaalayo ololaha doorashada, qaybna ka noqon maayaan wadarta qaadhaanka xisbiga/ururka haddii ay yihiin:

   b. Agabka iyo adeegyada xisbiga/ururka ee xarunta dhexe iyo xafiisyadiisa gobollada iyo degmooyinka.
   t. Agabka iyo adeegyada gaarka u ah murashax ee uu ugu talo galay ololaha doorashada.
   j. Hantida urur siyaasadeed ku wareejiyay xisbi siyaasadeed oo uu ku biiray.

Qodobka 105aad
Kharashaadka doorashada:

1. Kharashaadka doorashada waxa ku jira kharash kasta oo loo isticmaalay doorashada oo uu galay murashax ama xisbi/urur ama cid kale oo awood u leh in uu kharashkaas galo. Kharashaadkaasi intan kuma xaddidna waxase ka mid ah:-

   b. Kharashaadka loo isticmaalo warbaahinta si'xisbiga/ururka ama murrashaxa ololihiisu bulshada u gaadho.
   t. Qabashada kulamada iyo isu soo baxyada.
   j. Daabacaadda agabka la'xidhiidha doorashada iyo ololaha.
   x. Kharashaadka maamulka.
   kh. Wixii kharashaad ah ee kale ee Komishanku ku soo saaro Xeer-nidaamiye.

Qodobka 106aad
Soo Bandhigga Dhaqaalaha Ololaha

1. Xisbi/urur kastaa waa in uu Komishanka u gudbiyo warbixin dhammaystiran oo uu ku cad yahay dakhliga soo galay iyo kharashka la galay ololaha doorashada darteed 90 cisho gudahood oo ka bilaabanta maalinta doorashda.
2. Komishanka ayaa diyaarinaya xisbiyada/ururradana u gudbinaya habka loo diyaarinayo xisaab celinta xisbiyada/ururrada.

QAYBTA 3AAD
HANNAANKA COD-BIXINTA GOOBAHA DOORASHADA

Qodobka 107aad
Qandaraasyada La'Xidhiidha Agabka & Adeegyada Doorashooyinka

1. Si looga fogaado musuqmaasuq, dan shakhsiyeed iyo eex, Komishanku waxa uu qandaraas loo tartamo ku bixinayaa keenista agabka & adeegyada doorashada lagu fulinayo.
2. Komishanka Doorashooyinka ayaa u madaxbannaan bixinta dhammaan qandaraasyada la'xidhiidha agabka iyo adeegga doorasho.
3. Komishanku waxa uu heshiis muddaysan oo faahfaahsan la gelayaa tartamaha guulaysta, heshiiskaas oo lagu caddaynayo waqtiga keenista, qaabka keenista, qalabka ama agabka doorashada iyo habka lacag bixinta.
4. Xubnaha Komishanka, qoysaskooda ama ganacsigooda iyo dhammaan shaqaalaha Komishanka, qoysaskooda iyo ganacsiyadooda midna lama siin karo qandaraasyada uu Komishanku bixiyo, umana bannaana in ay sinnaba uga faa'iidaystaan iyaga oo adeegsanaya awoodahooda shaqo.

Qodobka 108aad
Qalabka Goobta Doorashooyinka

1. Komishanka Qaranka ee doorashooyinku waa in ay goob cod-bixineed kasta u diyaarisaa agabka cod-bixinta oo dhammaystiran.
2. Komishanku waa in ay xafiiska dhexe ee doorasho iyo degmo/gobol kasta u diyaarisaa qalabka loo bahan yahay.
3. Qalabka xafiis kasta oo doorasho waa in lagu rido saxaarad gaar ah. Saxaaradda waa in la xidho oo la' lingaxo. Komishanku waa in ay qalabkaas diraan wakhti ku habboon iyada oo la' socdaan sanaadiiqdii codka lagu ridayey, waxaana loo dirayaa xafiisyada doorashada degmada/gobolka oo u sii gudbinaya goobaha cod- bixinta.
4. Komishanku waxa uu tirada waraaqaha cod-bixinta ee goobta cod-bixinta ku jaangoynayaa tirada cod-bixiyayaasha goobta cod-bixinta ee ku cad liiska rasmiga ah ee cod-bixiyayaasha goobtaas cod-bixineed oo lagu daray tirada dadka ka hawlgelaya goobta cod-bixinta oo ka kooban hawlwadeennada xafiiska doorasho ee goobta cod-bixinta, wakiillada xisbiyada/ururrada ee goobta cod-bixinta iyo ciidanka booliska ee sida rasmiga ah ugu xilsaaran ilaalinta nidaamka doorashada ee goobta cod-bixinta.
5. Komishanka Doorashooyinka Qaranku isaga oo qiimeyanaya baahida xafiisyada gobollada, degmooyinka iyo goobaha cod-bixinta, waxa uu awood u leeyahay in uu kordhiyo, dhimo ama qalab cusub oo lagama maarmaan ah ku daro qalabka loo dirayo goobaha doorashooyinka, waana in uu go'aan Komishan kusoo saaraa.
6. Komishanka Doorashooyinka Qaranka ayaa Xeer-nidaamiye ku soo saari doona agabka looga bahanayo goob kasta oo cod-bixineed iyada oo la eegayo duruufaha doorashada.

Qodobka 109aad
Waraaqaha Cod-bixinta

1. Waraaqaha cod-bixinta waa in ay ku daabacan yihiin astaamaha ururrada/xisbiyada. Astaan kastaa waa in ay leedahay meel bannaan oo loogu talagalay in uu cod-bixiyuhu ku muujiyo codkiisa.
2. Komishanka Doorashooyinka ayaa go'aamin doona astaamaha kale ee ay yeelanayso waraqadda cod-bixintu iyo hannaanka loogu muujinayo astaamaha iyo magacyada murashaxiinta Doorashooyinka Madaxweynaha, Wakiillada, Deeganka, astaamaha, magacyada ururrada iyo xisbiyada ka qaybgelaya doorashada tooska ah ee ururrada iyo xisbiyada siyaasadeed.
3. Haddii laba doorasho ama wax ka badan mar la wada qabanaayo waraaqaha cod-bixinta waa in ay kala midab duwanaadan.

Qodobka 110aad
Habaynta Liisaska Rasmiga ah iyo Goobaha Cod-bixineed

1. Goob kasta oo cod-bixinta laga dhiibanayaa waa in ay la'haato ugu yaraan laba illo-xidh oo yar yar oo loogu talagalay in la'la galo calaamadaynta waraaqaha cod-bixinta loona habeeyo in qarsoodi codka loogu dhiibto.
2. Sanaadiiqda cod-bixinta lagu ridayaa waa in ay yaalliin meel muuqata ama hareeraha ka xigaan miisaska guddoomiyaha goobta cod-bixinta.
3. Liiska dadka ka diiwaan gashan isku goob doorasho, waxa ay qoraal ahaan u kala horraynayaan sida ay xuruuftu u kala horreeyaan iyada oo laga duulayo magacooda 1aad, haddii ay ku kala bixi waayaanna magacooda 2aad, haddii ay kaas ku kala bixi waayaana kooda 3aad, haddii ay kaas ka sinmaanna kooda 4aad amaba hannaankii kale ee Komishanka Doorashooyinka Qaranku ku soo saaro Xeer-nidaamiye.

Qodobka 111aad
Ogeysiinta Liiska Murashaxiinta

1. Halka nuqul ee ku xusan Qodobka 74aad, 88aad iyo **92aad** ee xeerkan waa in lagu dhejiyo meel la wada arki karo oo ka mid ah xafiiska doorashada ama goobta cod-bixinta gudaheeda iyo dibaddeedaba.
2. Nuqulka ogaysiinta ee ku xusan Qodobka 78aad, 88aad ee xeerkan oo Komishanku ka soo sameeyay liiska murashaxiinta oo u kala horreeya sidii loogu soo gudbiyay waa in lagu dhejiyo bannaanka xafiisyada doorashada iyo gudaha meel la wada arki karo.
3. Nuqulka ogaysiinta ee ku xusan qodobka 92aad ee xeerkan waa in lagu dhejiyo bannaanka xafiisyada doorashada iyo gudaha meel la'wada arki karo.

Qodobka 112aad
Qaybinta Qalabka Doorashada

1. Xafiiska doorashada degmadu waa in uu hubiyo in goob kasta oo cod-bixin ka dhacayso in la' geeyo wixii qalab ah ee loo baahan yahay ugu danbayn 12 saacadood ka hor subaxa maalinta cod-bixinta.
2. Komishanku waa in uu geeyo xafiiska doorashada degmada qalabka loogu talagalay cod-bixinta ugu dambayn 4 ta galabnimo maalinta ka horraysa cod-bixinta.
3. Goob kasta oo cod-bixineed waa in la siiyo hadii ay habboonato: -
   b. Nuqul muujinaya magacyada hawl-wadeennada goobta.
   t. Nuqul muujinaya wakiillada ururrada/axsaabta ee goob-joogga ahaanaya.
   4. Dhammaan wakiillada xisbiyada/ururrada, goob-joogayaasha, saxaafadda iyo hawl-wadeennada goobaha cod-bixintu waa in ay wataan aqoonsiga uu bixiyey Komishanka Doorashooyinka Qaranku.

QAYBTA 4AAD
BILOWGA HAWLAHA GOOBTA COD-BIXINTA
Qodobka 113aad
Xafiiska Goobta Cod-bixinta

1. Guddoomiyaha goobta cod-bixintu marka uu helo qalabka ku xusan Qodobka 105aad waa in uu:-
   b. Diyaariyo goobta cod-bixinta xafiiska oo uu guddoomiye ku-xigeenka, xoghaynta iyo hubiyaha u sheego in ay yihiin hawl-wadeennadii goobta, isla markaana la'socodsiiyo sida ay hawsha loo xilsaaray u gudanayaan.
   t. Hubiyo in wakiillada axsaabta/ururrada ee loo soo ogolaaday in ay goob-joog ahaadaan in ay joogaan.
   j. Marka uu hubiyo in ay saxaaraduhu lingaxan yihiin waa in uu furo saxaaradaha oo hubiyo in ay dhan yihiin qalabkii, waana in ay goob-joog ahaadaan hawl-wadeennadii goobta iyo wakiilladii ururrada/axsaabtu.
   x. Marka uu hubiyo isaga iyo hawl-wadeennadiisa iyo wakiilladu in xidhmooyinka ay ku jiraan shaambadda goobta iyo waraaqaha cod-bixintu lingaxan yihiin, waa in uu furo xidhmooyinka oo waraaqaha cod-bixinta la'dhaco shaambadda goobta oo si nidaamsan ugu ilaaliyo meel xafidan. Waxa reebban in uu markaas joogo qof aan ahayn inta goobta ku qoran, goobjoogayaasha calamiga ah iyo kuwa maxaliga ah way joogi karaan wakhtigan.
   kh. In uu hubiyo in ogeysiinta ay ku qoran yihiin tilmaamaha cod-bixinta iyo liisaska murashaxiintu ku dheggan yihiin meelihii loogu talagalay.
   d. In uu hubiyo in qalabkii loo baahnaa ee cod-bixinta loogu talagalay loo agaasimay sida xeerku tilmaamayo, si' hawsha doorashadu si' hufan ugu hirgasho.
2. Waa in uu diiwaan geliyo dhammaan hawlgalka kor ku xusan in la' fuliyey.

GOLAHA WAKILADA ARKIFIYADA J. SOMALILAND
XAFIISKA ARKIIFIYADA MADAXTOOYADA

3. Qoraalka waa in ay ku caddaato shaambadda goobta, tirada waraaqaha cod-bixinta ee goobta cod-bixintu heshay.
4. Waa in uu markaas ka saxeexo hawl-wadeennada iyo wakiilladaba in wax waliba sidii loogu talagalay yihiin.
5. Marka uu hubiyo guddoomiyaha goobta cod-bixintu in hawshaasi qabsoontay waa in uu ku dhawaaqo in cod-bixintu furan tahay.
6. Haddii ay xisbiyadda siyaasaddu goob cod-bixineed u soo diran waayaan wakiillo, hawsha doorashadu u xannibmi mayso, hawl-wadeennada Komishanka ee goobtuna shaqadooda way wadanayaan, waana in sidaas la' diiwaangeliyo.
7. Komishanka Doorashooyinka Qaranku waxa uu soo saarayaa hab-raacyo dhammaystiran oo lagu faahfaahinayo hawl-qabadka goobta cod-bixinta, kaas oo hawl-wadeennada goobta lagu tababari doono.

Qodobka 114aad
Awoodda Guddoomiyaha Goobta Cod-bixinta

1. Guddoomiyaha goobta cod-bixinta waxa waajib ku ah in uu ilaaliyo nidaamka inta doorashadu socoto. Booliska ayaa uu ku amri karaa in uu qof goobta dibedda uga saaro ama in la qabto qof gef ku sameeyay hawsha doorashada ama qof waali ka muuqato.
2. Booliska looma ogola in uu galo gudaha goobta cod-bixinta haddii aanu guddoomiyuhu amrin.
3. Saraakiisha Booliska, masuuliyiinta dawladda, hawl-wadeennada goobta, wakiillada axsaabta/ururrada, goob-joogayaasha caalamiga ah iyo kuwa maxaliga ah, waa in ay fuliyaan codsiyada guddoomiyaha goobta, si' loo hubiyo in si' dhib yar codka loo bixiyo oo aanay dhicin in lagu ururo miiska hawl-wadeennada ama goobta agteeda.
4. Guddoomiyaha goobta cod-bixinta iyo xubnaha Komishanka heer qaran, gobol iyo degmo, waxa ay xaq u leeyihiin in ay isticmaalaan awoodaha ku xusan faqradaha Qodobkan.

Qodobka 115aad
Masuuliyadaha Shaqaalaha kale Ee Goobta Cod-bixinta

Masuuliyadaha iyo shaqooyinka ay qabanayaan dhammaan shaqaalaha goobta cod-bixinta oo faahfaahsan waxa Xeer-nidaamiye ku soo saaraya Komishanka Doorashooyinka Qaranka, kuna tababari doona shaqaalaha goobaha.

Qodobka 116aad
Wakiillada Axsaabta/ururrada

1. Guddiyada dhexe ama kuwa gobollada/degmooyinka ee ururradu/xisbiyadu waxa ay wakiil u soo diran karaan goob kasta oo cod-bixin ka dhacayso oo ay murashaxiin ku leeyihiin. Waxa kale oo ay keeni karaan beddelkiisa haddii uu maqnaado.

2. Wakiillada ay ururradu/axsaabtu soo dirsadeen waa in ay goob-joog ahaadaan marka xafiiska doorashadu hawsha hayo, soona jeediyaan wixii tabasho ama cabasho ah ee ay qabaan (haddii ay jirto) taas oo la diiwaangelinayo.
3. Magacyada wakiillada xisbiyada/ururrada waa in loo geeyo Komishanka ama xafiisyadiisa 20 maalmood ka hor taariikhda cod-bixinta. Komishanka ama xafiisyadiisu waxa uu siinayaa wakiil kasta qoraal ogolaansho ah oo u fasaxaya in uu geli karo kana hawl geli karo goobta cod-bixinta ee loo soo diray.
4. Waxa lagu soo xulayaa wakiillada axsaabta/ururrada shuruudaha hoos ku xusan:
   b. Waa in uu yahay/tahay muwaaddin Somaliland u dhashay.
   t. Waa in aanu/aanay da'diisu/da'deedu ka yarayn 25 jir sannadka doorashada la'qabanayo.
   j. Waa in uu/ay wax qori karo/karto waxna akhriyi karo/karto.
   x. Waa in uu yahay/tahay qof xilkas ah oo dhaqan toosan.
   kh. Waa in uu/ay u hoggaansamo/santo shuruucda iyo xeerarka doorashooyinka ee khuseeya shaqadiisa/deeda.

Qodobka 117aad
Gelidda Goobta Cod-bixinta

1. Xafiiska goobta cod-bixinta waxa geli kara dadka maamulaya xafiiska iyo kuwa ka wakiilka ah axsaabta/ururrada iyo kuwa codka bixinaya iyo ciddii kale ee Komishanka Doorashooyinku siiyo ogolaansho sida goob joogayaasha maxaliga ah iyo kuwa caalamiga ah.
2. Waxa reebban in cod-bixiyeyaashu hub la'yimaaddaan goobta, markiiba qof ayaa gelaya, iyada oo loo kala hor marinaayo sidii loo soo kala horreeyay, hase'yeeshee waa in tixgelin la'siiyaa in uu ugu hormaro haddii ay jirto qof naafo ah, hooyo uur leh ama ilmo sidata, qof waayeel ah ama qof ka shaqaynaya hawsha doorashada oo doonaya in uu codkiisa bixiyo.

Qodobka 118aad
Tallaabooyinka Ka Horreeya Cod-bixinta

1. In uu kaadhkiisa cod-bixinta u dhiibo Guddoomiye ku-xigeenka goobta cod-bixinta, si uu u hubiyo in uu yahay kaadh cod-bixineed oo sax ah (valid), isaga oo ka hubinaaya tilmaaha kaadhka cod-bixiyaha, isla markaana hubinaaya in wajiga cod-bixiyaha iyo sawirka is leeyihiin, isaga oo ku hubinaaya habka indhaha qofka kaadhka sita (Biometric Identification), isla markaana hubiyo in far-yaradiisa bidix, haddii aanu lahaynna far-yaradiisa midig, haddii aanu taana lahayna meelaha muuqda ee jidhkiisa in aanu kaga oollin khadka aan masaxmini, dabadeedna uu kaadhka ugu gudbiyo xoghayaha goobta, iyada oo ay kaadhka isha sii marinayaan wakiillada xisbiyadu, haddii ay goobta ku sugan yihiin.
2. Marka uu xoghayaha goobtu ka helo magaca kaadhka ku qoran liiska rasmiga ah ee cod-bixiyayaasha goobta, isla markaana uu hubiyo inay is waafaqsanyihiin lambarka kaadhka

ku qoran iyo lambarka kaadhka ugu diiwaangashan liiska cod- bixiyayaashu, waa in uu cod-bixiyuhu suulka bidix saaro meesha liiska cod-bixiyayaasha ah ee loogu talo galay.

3. Waxa uu xarriijin ka tallaabinayaa magaca cod-bixiyaha iyo dhammaan xogta kale ee cod-bixiyaha ee ku qoran khaanadaha cod-bixiyahaas ee liiska, isaga oo adeegsanaya mastaradda iyo qallin, ilaaliyana in magaca cod-bixiyaha iyo xogtiisa kalaba la'akhriyi karo xarriijin marinta ka dib.
4. Marka tallaabooyinka faqradaha sare ee Qodobkan ku xusan u guto si'dhammaystiran oo nidaamka waafaqsan, kuna wada qancaan hawl-wadeennada iyo wakiillada axsaabtu ee goobta cod-bixinta ku sugan, ayaa cod-bixiyaha loo goyn karaa warqadda cod-bixinta.
5. Komishanka Doorashooyinka Qaranka ayaa xaddidi doona tiradda cod-bixiyayaasha ee hal goob ka codaynaya, iyaga oo u kala qaybin kara haddii tirada cod-bixiyayaasha ee hal goob ka codayn karaa ay ka bataan tiro xaddidan oo Komishanku goyn doono, iyaga oo ku xisaabtamaya in dhammaan cod-bixiyayaasha diiwaagashani codkooda wada dhiiban karaan maalinta cod-bixinta.
6. Haddii la'adeegsado qalab casri ah oo fududaynaaya tallaaboyinka cod-bixinta, Komishanka Doorashooyinka Qaranka ayaa Xeer-nidaamiye faahfaahsan ku soo saari doona hannaanka loo adeegsanayo qalabka casriga ah.

Qodobka 119aad

Cod-bixiyayaasha aan Codka Dhiiban Karin

1. Waxa codkiisa dhiiban kara cod-bixiyaha taga goobta cod-bixinta ee buuxiyey shuruudaha cod-bixinta.
2. Haddii uu jiro qof ay naafanimo ama wax-qoris iyo akhris la'aan u diidey in uu codkiisa bixiyo guddoomiyaha goobta cod-bixinta ayaa u ogolaanaya in cod-bixiye kale oo uu aaminsan yahay in uu gacan siiyo oo ka caawiyo sidii uu codkiisa u dhiiban lahaa.
3. Haddii uu jiro qof waayeel ah ama aan fahmi karayn halka uu warqadda ka calaamadinayo, guddoomiyaha goobta cod-bixintu waxa uu amrayaa in qof uu ku kalsoon yahay ama haddii aanu jirinna hawl-wadeenadda goobtu ay gacan ka siiyaan oo ay ka caawiyaan sidii uu codkiisa u dhiiban lahaa. Wakiillada xisbiyada/ururrada waa in la' tusaa cidda uu doortay, cod-bixiyuhu ee loo calaamadiyey.
4. Xoghayaha goobta cod-bixinta ayaa qoraalka gelinaya sababta loo ogolaaday in qofkaas naafada ah laga kaalmeeyo sidii uu codkiisa u bixin lahaa, waxa kale oo uu qoraalka ku muujinayaa qofka naafada ah iyo qofka kaalmeeyey.

QAYBTA 5AAD
HAWLGALKA COD-BIXINTA
Qodobka 120aad
Nidaamka Cod-bixinta

1. Marka la' dhammaystiro hawlaha ku xusan Qodobka 118aad ayaa uu guddoomiyaha goobtu:
   b. Cod-bixiyaha u goynayaa warqadda cod-bixinta isaga oo xaqiijinaya in dabadii hadhaaga ahayd ee warqadda cod-bixineed ku hadhay buugga, hubinayana in shaanbaddii goobtu ku taallo, kuna wareejinayaa si' uu ugu soo codeeyo.
   t. Kaadhka cod-bixiyaha u gudbinayaa hubiyaha goobta.
2. Haddii uu arko cod-bixiyuhu inta aanu codayn in warqadda cod-bixiyuhu aanay dhammayn ama ay jeexan tahay ama aanay lahayn shaanbaddii goobta waa uu soo celinayaa, waxaanu codsanayaa in lo beddelo, dhacdadaasna waa in la' diiwaangeliyaa.
3. Cod-bixiyuhu waxa uu dabadeed gelayaa ilo-xidhka waraaqaha lagu soo calaamadiyo.
4. Isaga oo adeegsanaya mid ka mid ah qallimada goobta, ayuu cod-bixiyuhu calaamadinayaa halka loogu talo-galay ee ka mid ah qaybaha warqadda ee u gaarka ah xisbiga/ururka/musharraxa uu doonayo in uu u codeeyo, dabadeena wuu soo laalaabayaa warqadda kana soo baxayaa qolka calaamadinta warqadda.
5. Intaa ka dib ayuu cod-bixiyuhu waxa uu ku ridayaa warqaddiisa cod-bixinta sanduuqa cod-bixinta.
6. Cod-bixiyuhu waxa uu dabadeed u imaanayaa hubiyaha oo loo soo gudbiyey kaadhkiisa, kaas oo faryaradiisa bidix u marinaaya khadka aan masaxmin, haddii aanu far-yaro bidix lahayna, far- yarada gacanta midig, haddii aanu labada far-yaro midna lahayna farta kale ee ku soo xigta, iyada oo gacanta bidix mudnaanta khadaynta la'siinayo, haddii aanu labada gacmood midna lahayna meeshii kale ee jidhkiisa ah ee muuqanaysa.
7. Intaas ka dib ayuu hubiyahu siinayaa cod-bixiyaha kaadhkiisii, cod-bixiyuhuna waa in uu si degdeg ah uga baxaa goobta cod-bixinta isaga oo anshaxa dhawraya.
8. Qof kasta oo ka mid ah hawl-wadeennada doorasho ee goobta cod-bixinta, wakiillada xisbiyadda ee goobta cod-bixinta iyo ciidanka booliiska ee sida rasmiga ah ugu xilsaaran ilaalinta nidaamka doorashada ee goobta cod-bixintu, wuxuu codkiisa dhiiban karaa (isaga oo u maraya tallaabooyinka ku xusan faqradaha 1-6 ee Qodobkan) isla marka goobta cod-bixinta la diyaariyo ee hawl-wadeennada goobta cod-bixinta iyo wakiillada xisbiyada ee goobta cod-bixintu ay isla hubiyaan in kaadhka qofkaasi yahay mid sax ah (valid) horana aan loogu codayn, foomka uu Komishanka Doorashooyinku Qaranku u soo diyaariyana lago qoro:-

   b. Magaciisa oo afarran.
   t. Lambarka iyo goobta uu ka diiwaangashan yahay.

j. Lambarka iyo magaca goobta uu ka codaynayo.

x. Xilka uu ka hayo goobta cod-bixinta.

kh. Saxeexa suulkiisa bidixna uu dhigo meesha foomka loogaga talo galay.

d. Tirsiga kaadhka shaqada ee Komishanku siiyay (marka laga reebo ciidamada)

9. Qof kasta oo ka mid ah dadka ku xusan faqradda 8aad ee Qodobkan waxa kaadhkiisa cod-bixinta haynaya, guddoomiyaha goobta cod-bixinta oo dib u siin kara uun ka dib marka la soo gebagebeeyo hawsha doorasho ee goobta cod-bixinta.
10. Guddoomiyaha goobtu waxa uu ku ilaalinayaa hawl- wadeennada kale ee xafiiska doorasho ee goobta gudashada xilkooda, waxaanu u gacan bannaanaanayaa kala socodsiinta hawsha goobta.
11. Guddoomiyuhu waxa uu awood u leeyahay in uu debadda uga saaro cod-bixiyaha cudurdaar la'aan dhex meeraysta goobta iyo in uu cod-bixiyayaasha dib ugu soo celiyo warqadda cod-bixinta. Cod-bixiyayaasha waxa loo oggolaanayaa in uu codkiisa dhiibto ka dib marka dadka safka taagani codkooda wada dhiibtaan.
12. Haddii uu cod-bixiye la'yimaaddo goob cod-bixineed kaadh aan waafaqsanayn goobtaas, gudoomiye ku-xigeenku wuxuu u tilmaamayaa goobta cod-bixineed ee uu kaadhkiisu waafaqsan yahay.
13. Cod-bixiye kasta oo sita kaadh cod-bixineed oo aanu lahayn ama waraaqo cod-bixineed oo dheeraad ah ama ka duwan kuwa la isticmaalayo, guddoomiyuhu wuxuu si degdeg ah u amrayaa in laga qaado, waxaanu si degdeg ah ugu dhiibayaa ciidanka nabadgelyada si' dacwad loogu oogo, dhacdadaasna qoraal ayaa lagu diiwaangelinayaa.

Qodobka 121aad
Muddada Cod-bixinta

1. Hawlgalka cod-bixintu waa in la' dhammaystiro hal maalin gudaheed oo ka bilaabmaysa 7:00 saac ee subaxnimo kuna dhammaanaysa 6:00 fiidnimo.
2. Cod-bixintu way soconaysaa wakhtiga xidhitaanka la' tixgelin maayo, haddii ay jiraan cod-bixiyayaal safka ku jira oo aan weli codkooda bixin, ilaa ay ka dhammaanayaan.
3. Marka ay saacaddu gaadho 6:00 fiidnimo, askarta ilaalinaysa safku waxa ay calaamadin doonaan qofka ugu danbeeya dadka taagan safka, waxaanay u ogolaan doonaan in ay codeeyaan inta safka ku jirta oo kali ahi.
4. Komishanka Doorashooyinka ayaa go'aamin doona goobaha xaalado gaar ahi la' soo darsaan maalinta doorashada.

Qodobka 122aad
Go'aanka Cabashooyinka ee Goobta Cod-bixinta

1. Hawl-wadeenka goobta cod-bixintu waa inuu si ku meel gaadh ah go'aan uga gaadho cabashooyinka (haddii ay jiraan) oo ay ka mid yihiin kuwa af ahaan loo soo jeediyey iyo wixii muran ah ee ku hawl-galka goobta cod-bixinta. Cabashooyinka iyo muranadaas waa in qoraal ahaan loo diiwaan-geliyo.

2. Haddii ay jirto amni darro halis galin karta hawl-wadeenada goobta iyo dadka cod-bixiyayaasha, guddoomiyaha goobtu waxa uu si ku meel gaadh ah u xidhayaa goobta cod-bixinta, waana in uu sida ugu dhakhsaha badan u soo wargaliyaa Komishanka Doorashooyinka ee heer degmo, gobol, iyo heer qaran.
3. Hab-raac gaar ah oo uu komishanku soo saaro ayaa faahfaahin doona hannaanka cabashada doorashooyinka.

QAYBTA 6AAD
TIRINTA CODADKA
Qodobka 123aad
Hawsha Ka Horraysa Tirinta Codadka

1. Marka ay cod-bixiyayaashu codkooda bixiyaan guddoomiyaha goobtu waxa uu cod sare ku dhawaaqayaa in ay cod-bixintu xidhan tahay.
2. Marka uu guddoomiyaha goobtu ka ururiyo miiska dhammaan waraaqaha iyo qalabka aan tirinta wax ahmiyad ah u lahayn waxa uu bilaabayaa hawsha soo socota:-
   b. Waxa uu hubinayaa tirada cod-bixiyayaasha isaga oo ka eegaya tirada waraaqaha cod-bixinta iyo tirada suulasha la' dhigay buugga cod-bixinta.
   t. Waxa uu ururinayaa oo tirinayaa waraaqaha cod-bixinta ee aan la' isticmaalin, waxaanu ku ridayaa buqshadda 1aad.
   j. Waxa uu xaqiijinayaa oo saxeexiisa ku muujinayaa waraaqaha doorashada ee xumaaday ama aan hagaagsanayn ee ay soo celiyeen cod-bixiyayaashu ama la' arkay in ay xun yihiin, waxaanu ku ridayaa buqshadda 2aad.
   x. Waxaana uu guddoomiyaha goobta cod-bixintu buuxinayaa buugga diiwaanka goobta qaybta ka horraysa tirinta codadka, isaga oo ka saxeexaya hawl-wadeennada goobta iyo wakiillada xisbiyada/ururrada.

Qodobka 124aad
Hawsha Tirinta Codadka

1. Inta aan tirinta codadka la' bilaabin guddoomiyuhu waxa uu eegayaa in ay jiraan waraaqo cod-bixineed oo xero-ka-waydaartay (Waraqo ku dhacay sanduuq aan ahayn ka saxda ah , marka laba doorasho ama in ka badan hal mar la' wada qabanaayo), si' looga taxadaro in codka muwaddiniintu lumaan, guddoomiyuhu haddii uu arko warqad khaldan oo ku jirta sanduuqa wuu ka saarayaa, waxaanu diiwaangelinaya dhacdadaas, waxaana la' hubinaya in ay warqaddu leedahay shaanbaddii goobta iyo tirsigii goobta, waxaana lagu ridayaa bushqadda loogu talo galay , marka tirintu dhammaato ayaa lagu darayaa codadka doorashada.
2. Marka guddoomiyaha goobtu dhammeeyo hawsha ku xusan Qodobka 123aad waxa uu bilaabayaa tirinta waraaqaha cod-bixinta ee sanduuqa ku jira. Si taa loo fuliyo guddoomiye ku-xigeenku waxa uu markiiba sanduuqa ka soo saarayaa hal warqad cod-bixineed, waxaanu u dhiibayaa guddoomiyaha, guddoomiyuhuna waxa uu furayaa warqaddii cod-

bixinta oo cod sare ku dhawaaqayaa ururka/xisbiga/murashaxa codka lagu siiyey; warqaddaas waxa guddoomiye ku-xigeenku u sii gudbinayaa hubiyaha oo tusi doona wakiillada xisbiyada/ururrada, markaas xoghayaha ayaa gelinaya foomka khaanadaysan ee loogu talagalay ururka/xisbiga codkaas helay, waxaanu warqaddaas ku ridayaa buqshadda 3aad, iyada oo u kala xidhan xisbi/urur ama murashax.

3. Ma bannaana in sanduuqa laga soo saaro warqad kale oo cod-bixineed inta tii ka horraysay laga dhammaynayo ee buqshadda lagu ridayo. Hawsha waxa maamulaya hawl-wadeennada goobta cod-bixinta oo keliya.
4. Guddoomiyaha goobtu markuu dhameeyo tirinta, wuxuu hubinayaa tirada guud ee waraaqaha cod- bixinta, iyo inay isle'ekaadaan tirada codadka ururada/axsaabtu guud ahaan heleen, tirada codadka lagu muransan yahay, aan hagaagsanayn, aanay waxba ka jirin, iyo kuwa aan la isticmaalin ee ku xusan Qodobka 123aad ee Xeerkan.
5. Guddoomiyaha goobtu marka uu caddeeyo ee sidaas saxeexiisa ku muujiyo: -
   b. Waxa uu waraaqaha cod-bixinta ee waxba kama jiraanka laga dhigay ku ridayaa buqshadda 4aad.
   t. Waxa uu waraaqaha cod-bixinta ee lagu muransan yahayna ku ridayaa buqshadda 5aad.
   j. Ugu danbeyntiina, waxa uu waraaqaha ansaxay ee la' tiriyey ku ururinayaa buqshadda 3aad, iyaga oo u kala xidhan xisbi/urur/murashax.
6. Haddii sanduuqa cod-bixinta laga helo waraaqo dheeraad ah ama ka duwan kuwii goobta lagaga codeeyey, sida iyaga oo aan lahayn shaanbaddii goobta, lambarkii waraaqda cod-bixinta ee goobta ama nooc ahaan aanay ula mid ahayn waraaqadaha lagaga codeeyay goobta, hawl-wadeennada goobta cod-bixineed waxa ay ka dhex saarayaan waraaqaha la' tirinayo, waxayna tusayaan wakiillada xisbiyadda/ururrada ee goobta cod-bixinta, ka dib waxa lagu ridayaa buqshad gaar ah iyada oo dhacdadaas la' diiwaangelinayo.
7. Haddii labo doorasho ama wax ka badan mar la wada qabanaayo waxa tirinta codadka loo kala horraysiinayaa sida ay heerka doorashadu u kala sarreeyan, tartanka ururradu ugu gudbayaan xisbiyo qaran, Madaxtooyada, Golaha Wakiillada iyo golaha deegaannada JSL.

Qodobka 125aad
Dib u Tirinta Codadka ee Goobta Cod-bixinta

1. Guddoomiyaha goobtu waxa uu amri karaa in waraaqaha cod-bixinta dib loo tiriyo, haddii uu codsado/codsadaan wakiil/wakiillo xisbi/urur. Dib u tirin waxa la samayn karaa hal mar.
2. Haddii guddoomiyaha goobtu diido codsiga dib u tirinta wakiillada xisbiyadu waxa ay qoran karaan cabasho ama wakiilka xisbiga/ururka ee degmada ayaa cabasho qoran kara, waxaana dib u tirinta lagu samayn doonaa xafiiska degmada.
3. Guddoomiyuhu waxa uu iskii u amri karaa in dib loo tiriyo waraaqaha cod-bixinta, haddii codadku ka bataan tirada ku diiwaangashan diiwaanka cod-bixiyayaasha goobta ama ay jiraan khaladaad xisaabeed.

4. Dib u tirinta waxa loo raacayaa si' la mid ah tirinta caadiga ah ee waraaqaha cod-bixinta. Wakhtiga dib u tirintu waa inta aan la saxeexin foomka natiijada goobta.

Qodobka 126aad

Xidhitaanka Hawsha Tirinta

1. Marka uu guddoomiyaha goobtu dhammeeyo hawsha tirinta ee ku xusan Qodobbada 124aad iyo 118aad, waxa uu goobta kaga dhawaaqayaa wadarta tirada cod-bixiyayaasha, wadarta codadka ansaxay iyo tirada codadka uu helay, murashax kasta oo xisbi/urur.
2. Si' looga badbaado luminta codadka ay muwaaddiniintu dhiibteen, waxa wakiilka xisbi/urur ku waajib ah in uu saxeexo xaashida natiijada goobta cod-bixinta (result sheet) ama uu qoraal ku soo gudbiyo sababaha uu u saxeexi waayay iyo cabashooyinka kale ee xisbiyada/ururrada laguna rido buqshadda 6aad.
3. Buqshadaha korkooda waxa lagu qorayaa faahfaahinta waxa buqshadda gudaheeda ku jira.
4. Hawsha tirinta waa in loo dhammaystiro si is daba joog ah ee la' soo tilmaamay oo aan hakad lahayn oo wax kale aan la dhex galin.
5. Qoraallada raadraaca ahi (records) waxa ay muujiyaan hawlaha kor ku xusan.
6. Komishanka Doorashooyinka Qaranku waxa uu soo saari doonaa hab-raac dhammays tiran oo ah habka xidhitaanka iyo tirinta codadka ee xeerku tilmaamay.

Qodobka 127aad

Codadka Xumaada ama Lagu Muransanyahay

1. Waraaqaha cod-bixinta marka la tirinaayo waxa ay noqonayaan waxba kama jiraan:
    b. Haddii ay ka duwan yihiin waraaqaha cod-bixinta ee Komishanku gartay in doorashada loo isticmaalo.

    t. Haddii aanay lahayn shaambadda goobta cod- bixinta.

    j. Haddii warqadda cod-bixinta ay ka muuqdaan qoraal ama calaamado ama raad si' xirfad leh loo soo agaasimay oo aan loogu talagelin in lagu qoro.

    x. Haddii warqadda cod-bixinta aanay si' fiican uga muuqan karin ururka/xisbiga codka la' siiyey oo la' aqoonsan kari waayo.

    kh. Haddii warqadda cod-bixinta ay ka muuqato in cod-bixiyuhu calaamadiyay hal astaan xisbi/urur wax ka badan.

    d. Haddii cod-bixiyuhu calaamadiyo astaamaha hal murashax wax ka badan oo kala xisbi/urur ah ama isku xisbi/urur ah.

    r. Haddii warqaddu muujinayso in cod bixiyuhu calaamadiyay astaanta hal musharrax wax ka badan oo isku xisbi/urur ah, codkaas waxa uu noqonayaa cod xisbi/urur, murashax gaar ah ma yeelanayo, waxaana lagu daray wadarta guud ee codadka xisbiga/ururka.

2. Codka waxba kama jiraan waxa uu noqon karaa marka go'aan wadajir ah isku raacaan hawl-wadeennada goobta cod-bixintu iyo wakillada xisbiyada/ururada. Haddiise ay isku raaci waayaan oo ay ku kala qaybsamaan, waxa waraaqahaas cod-bixineed loo aqoonsanayaa kuwo muran ka taagan yahay, waxaana loo raacayaa Qodobkan 120aad ee xeerkan.

3. Xafiiska Doorashada ee degmada ayaa go'aan ka gaadhi kara waraaqaha cod-bixinta ee muranku ka taagan yahay iyada oo ay goobjoog ka yihiin wakiillada xisbiyada/ururrada iyo musharraxiinta ee heer degmo.

Qodobka 128aad
Qoraalka Raadraaca Goobta Cod-bixinta

1. Natiijada raadraaca ee goobta cod-bixinta waxa lagu qorayaa foomka uu soo diyaariyey Komishanka Doorashooyinka Qaranku ee ka kooban xaashi asal (original ah) iyo nuqullada lagama maarmaanka ah (copies), waxaana uu gudoomiyaha goobtu ku dhawaaqayaa:
   b. Tirada guud ee ka codaysay goobta.
   t. Tirada codadka xumaaday.
   j. Tirada codadka lagu muransan yahay.
   x. Tirada codadka ansaxay iyo
   kh. Tirada ay kala heleen xisbiyada/ururrada/murashaxiinta tartamay.
2. Xaashida asalka ah ee natiijada goobta ku xusan faqradda 1aad ee qodobkan waxa lagu ridayaa buqshadda 7aad waxaana gacanta loogu gudbinayaa Guddoomiyaha Xafiiska Doorashada ee Degmadda.
3. Laba nuqulna waxa lagu ridayaa buqshadda 8aad oo lagu ridayo isla sanduuqa ay ku jiraan buqshadaha lingaxan ee ku xusan Qodobka 125aad ee xeerkan iyo wixii ka hadhay agabkii doorashada, waxaana loo gudbinayaa Xafiiska Doorashada ee degmadda, wakiillada xisbiyadana/ururada waa in la siiyaa min hal nuqul.

Qodobka 129aad
Qaadista iyo Wareejinta Qalabka

1. Guddoomiyaha goobta cod-bixinta oo ugu yaraan ay la'socdaan xubin hawl-wadeennada ka tirsan iyo ciidamo ilaalo ah ayaa qaadaya qoraalka raad-raaca iyo buqshadaha goobta kuna wareejinaya xafiiska doorashada ee degmada, iyada oo aan lahayn wax dib u dhac ah.
2. Wakiilada Xisbiyadu/Ururadu waxay soo raacayaan qalabka iyo natiijada doorashada si' loogu wareejiyo degmada iyaga oo goobjoog ah.
3. Marka xafiiska doorashada ee degmada lagu wareejinayo sanduuqa ay ku jiraan buqshadaha waa in la' hubiyo in ay lingaxan yihiin oo aan la furin lana farafarayn.

Guddoomiyaha doorashada ee degmadu waa in uu bixiyo caddaynta la' wareegidda agabkaas.

QAYBTA 7AAD

SHAQOOYINKA XAFIISYADA DEGMADA, GOBOLKA IYO XARUNTA DHEXE EE TIRINTA CODADKA IYO KU DHAWAAQISTA NATIIJOOYINKA

Qodobka 130aad

Shaqada Xafiiska Doorashada ee Degmada

1. Marka uu Guddoomiyaha xafiiska doorashada ee degmadu helo agabka lagu tilmaamay Qodobka 129aad ee Xeerkan:-

    b. Waa in uu faro guddoomiye ku-xigeenka, hubiyaha, xoghayaha iyo tiriyayaasha in ay hawshooda u diyaar garoobaan.

    t. Waa in uu u yeedho wakiillada ururradda/axsaabta ee murashaxiin ku leh degmada ee Komishanku soo ogolaaday in ay goob-joog ahaadaan inta hawshu socoto.

    j. Waa in guddoomiyaha degmadu furo bushqadda xafidan ee ay ku jiraan foomka natiijada ee asalka ah iyo agabka kale, hubiyaana in ay lingaxanyihiin, leeyihiinna saxeexyadii iyo shanabaddii goobta cod-bixinta.

    x. Marka ay guddoomiyaha, hawl-wadeennada iyo wakiillada xisbiyada/ururradu hubiyaan in ay sanduuqyadu lingaxan yihiin oo aan la'furin, waa in uu furo sanduuqa oo ka soo saaro qalabka ku jira oo hubiyaa.

    kh. Marka ay wadajir u hubiyaan in buqshadahu lingaxan yihiin oo aan hore loo furin, waa in uu furaa buqshadda ay ku jirto shaambaddu oo hubiyaa in lambarka shaambaddu ku yaal qoraallada.

2. Xafiiska doorashada ee degmadu waa in uu markaas hubiyo in qoraallada iyo buqshadaha ku xusan Qodobbada 123aad, 124aad, 126aad, 127aad ee xeerkan ay dhan yihiin.

Qodobka 131aad

Tirinta Codadka Doorashada Deegaanka & ku Dhawaaqidda Natiijada

1. Guddoomiyaha xafiiska doorashada ee degmadu marka uu helo agabka ku xusan Qodobka 129aad ee doorashada deegaanka, markaas waa in uu:-

    b . Tiriyo oo isu geeyo dhammaan cod-bixinta ka soo baxday goobaha cod-bixinta degmada.

    t. Hubiyo codadka waxba kama jiraanka ah ee ka soo xerooday goobaha cod-bixinta degmada.

    j. Go'aan ka gaadho codadka lagu muransan yahay.

    x. Tiriyo codadka ansaxay ee xisbi/murashax kasta ka helay doorashada degmada.

    kh. Xisaab ahaan isu qaybiyo tirada guud ee codadka ansaxay ee degmada iyo tirada kuraasta deegaanka degmada, soona saaro inta xisbi waliba ka helayo codadka.

d. Hubiyo xisbi kastaa inta uu ka helayo kuraasida degaanka.

r. Markaas ku dhawaaqo magacyada murashaxiinta ee xisbi/urur kasta ku guulaystay doorashada, iyaga oo isugu xiga sida ay u kala cod sarreeyaan.

s. Natiijada doorashada degmada si'fagaare ah ugu dhawaaqo kuna dhejiyo boodhka xafiiska doorashada ee degmada magacyada murashaxiinta guulaystay.

sh. Natiijada doorashada degmada waxa lagu dhawaaqayaa 2 (laba) cisho gudahood oo ka bilaabanta maalinta cod-bixinta. Haddii duruufo yimid awgeed muddadaas gudaheeda lagu dhawaaqi kari waayo, Komishanka Doorashooyinka ayaa kordhin kara muddada dhawaaqa waxaase shardi ah in aanay ka badnayn wadarta guud ee toddobada maalmood ah ee lagu dhawaaqayo natiijada doorashada ee Xarunta Dhexe.

Qodobka 132aad
Gudbinta Raad-raaca (Records)

1. Raadraacyada hawlgalada ku xusan Qodobbada 129aad iyo 130aad ee xeerkan waxa lagu qorayaa foomamka Komishanku u diyaariyey mid kasta, waana in ay ka koobnaadaan nuqullada lagama maarmaanka ah ee Komishanku go'aamiyo.
2. Nuqullada raadraacyada (records) waxa loo qaybinayaa sida uu tilmaamayo Qodobbada 129aad iyo 130aad ee xeerkan.

Qodobka 133aad
Soo Saaridda Go'aannada Doorashooyinka Degaannada

Xafiiska doorashada ee degmadu waa in uu soo saaro go'aanka doorashada degmada, iyaga oo ku muujinaya qoraal kooban oo ay ku qoran yihiin magacyada murashaxiinta ku guulaystay doorashada deegaanka, waxaana lagu dhejinayaa xafiiska maamulka Dawladda Hoose ee ay khusayso. Iyaga oo nuqul ka mid ahna u gudbinaya xafiiska dhexe ee Komishanka Doorashooyinka Qaranka.

Qodobka 134aad
Isugeynta tirada Cod-bixinta Doorashada Madaxtooyada iyo Golaha Wakiillada ee Xafiiska Degmada

Guddoomiyaha doorashada ee degmadu marka uu qabanayo hawsha doorashada Madaxtooyada iyo Golaha Wakiillada:-

b. Waa in uu tiriyo oo isugeeyo dhammaan cod-bixinta ka soo hoyatay goobaha cod-bixinta.

t. Waa in uu hubiyo codadka waxba kama jiraanka noqday ee ka soo hoyday goobaha cod-bixinta.

j. Waa in uu go'aan ka gaadho codadka muranku ka taagan yahay, sida uu tilmaamay Qodobka 127aad ee xeerkan.

x. Waa in uu isugeeyo codadka xisbi kasta oo murashaxiin ku leh degmada ka helay goobaha cod-bixinta.

kh. Waa in uu natiijada codadka ee soo baxay iyo cabashooyinka (haddii ay jiraan) u gudbiyo xafiiska doorashada gobolka iyo xarunta dhexe.

d. Waa in xafiiska degmadu diyaariyaa raadraacyada natiijada Doorashada Madaxtooyada iyo Wakiillada kuwaas oo lagu qoraayo foomamka Komishanka Doorashooyinka Qaranku u diyaarshay.

r. Waa in uu nuqul ka mid ah natiijada degmada uu siiya wakiillada xisbiyada/ururrada ee heer degmo.

Qodobka 135aad
Isugaynta tirada cod-bixinta doorashada tooska ah ee ururrada iyo axsaabta siyaasadda ee xafiiska degmada

Guddoomiyaha doorashada ee degmadu:

1. Waa in uu tiriyo oo isugeeyo dhammaan cod-bixinta ka soo hoyatay goobaha cod-bixinta ee degmada.
2. Waa in uu hubiyo codadka waxba kama jiraanka noqday ee ka soo hoyday goobaha cod-bixinta.
3. Waa in uu go'aan ka gaadho codadka muranku ka taagan yahay, sida uu tilmaamay Qodobka 127aad ee xeerkan.
4. Waa in uu isu geeyo codadka xisbi kasta iyo urur kasta ka helay goobaha cod-bixinta.
5. Waa in uu natiijada codadka ee soo baxay iyo cabashooyinka (haddii ay jiraan) u gudbiyo xafiiska doorashada gobolka iyo xarunta dhexe.
6. Waa in xafiiska degmadu diyaariyaa raadraacyada natiijada doorashada tooska ah ee ururrada iyo xisbiyada kuwaas oo lagu qoraayo foomamka Komishanka Doorashooyinka Qaranku u diyaarshay.
7. Xafiiska doorashada ee degmadu marka uu qaadayo tallaabooyinka ku xusan qodobkan, waa in uu u yeedho wakiillada xisbiyada/ururrada ee heer degmo si' ay uga noqdaan goob joog hannaanka.
8. Waa in uu nuqul ka mid ah natiijada degmada oo shaanbadaysan uu siiyo wakiillada xisbiyada/ururrada ee heer degmo.

Qodobka 136aad
Shaqada Xafiiska Doorashada Gobolka ee doorashada tooska ah ee ururrada iyo xisbiyada siyaasadeed

1. Xafiiska doorashada ee gobolku marka uu helo qoraalka raadraaca ee goobaha cod-bixinta iyo natiijada guud ee codadka ka soo baxay degmooyinka gobolka iyo inta xisbi/urur kasta ka helay ee uu u soo gudbiyey xafiisyada doorashada ee degmooyinka gobolku waxa uu hubinayaa xisaab ahaan natiijada codadka.
2. Xafiiska Doorashada ee gobolku waxa uu ka go'aan gaadhayaa wixii cabasho ka taagnayd ama lagu muransanaa ee loo soo gudbiyey, iyada oo ay goob-joog yihiin wakiillada xisbiyada/ururrada tartamayaa, waxa uu isu geynayaa natiijooyinka doorashada ee degmooyinka gobolka, waxaanu soo saarayaa: -

    b. Tirada guud ee codadka laga dhiibtay dhammaan degmooyinka gobolka.
    t. Tirada guud ee codadka xumaaday ee degmooyinka gobolka.
    j. Tirada Guud ee codadka ansaxay ee degmooyinka gobolka.

x. Tirada codadka ay kala heleen xisbiyada/ururrada tartamay.

3. Xafiiska doorashada ee gobolku marka uu qaadayo tallaabooyinka ku xusan qodobkan, waa in uu u yeedho wakiillada xisbiyada/ururrada ee heer gobol si' ay uga noqdaan goob joog hannaanka.
4. Xafiiska gobolku waxa uu xarunta dhexe u gudbinayaa haddii ay jiraan cabashooyin iyo natiijada heer gobol oo ku qoran foomamka Komishanka Doorashooyinka Qaranku u diyaarshay, waxaana nuqul la' siinayaa wakiillada xisbiyada/ururrada ee heer gobol.

Qodobka 137aad
Hawsha Xafiiska Dhexe ee Doorashada Tooska ah ee ururrada iyo xisbiyada siyaasadeed

1. Xafiiska Dhexe ee Komishanku marka uu helo qalabka & qoraallada raadraaca ee ku xusan Qodobka 150aad ee xeerkan waa in uu:
    b. Faro kaaliyeyaasha iyo xoghaynta in ay u diyaar garoobaan hawsha.
    t. U yeedho Wakiillada ururrada/axsaabta si' ay goob joog u ahaadaan marka hawshu socoto.
    j. In ay wadajir u hubiyaan in buqshaduhu lingaxan yihiin oo aan la' furin, hubiyaanna in raadraacyadu dhan yihiin, ka dibna ka soo saaraa agabka ku jira.
2. Xafiiska dhexe ee doorashooyinku waa in uu markaas hubiyo in uu helay qoraalka raadraaca ee ku xusan Qodobka 150aad ee xeerkan oo laga doonaayo xafiisyada doorashooyinka ee degmooyinka/gobollada.

Qodobka 138aad
Ku Dhawaaqidda Natiijada Doorashada tooska ah ee ururrada iyo xisbiyada siyaasadeed

1. Xarrunta Dhexe ee Komishanku markii uu ka helo xafiisyada doorashooyinka ee gobollada waa in uu:
    b. Go'aan ka gaadho dacwooyinka iyo murrannada la' xidhiidha cod-bixinta iyo tirinta.
    t. Tiriyo oo isugeeyo (xisaab ahaan) codadka ansaxay, kuwa xumaaday ama waxba kama jiraanka ah ee ka yimid xafiisyada doorashooyinka gobollada.
    j. Markii uu si' walba u hubiyo ee uu ku qanco in hawshu si' habsami ah u dhacday, Komishanku waxa uu si' ku meel gaadh ah ugu dhawaaqayaa natiijooyinka doorashada tooska ah.
    x. Marka uu Komishanku ku dhawaaqo natiijada ku meel gaadhka ah waa in xafiiska dhexe ee Koomishanku u gudbiyaa nuqul rasmiya Maxkamada Sare.
2. Natiijada doorashada tooska ah waxa lagu dhawaaqayaa 7 (toddoba) cisho gudahood oo ka bilaabanta maalinta cod-bixinta.

Qodobka 139aad
Shaqada Xafiiska Doorashada Gobolka ee Doorashooyinka Deegaanka

1. Xafiiska doorashada ee gobolku marka uu helo qoraalka raadraaca ee goobaha cod-bixinta iyo natiijada guud ee codadka ka soo baxay degmooyinka gobolka iyo inta xisbi kasta ka

helay ee uu u soo gudbiyey xafiisyada doorashada ee degmooyinka gobolku waxa uu hubinayaa xisaab ahaan natiijada codadka.

2. Xafiiska Doorashada ee gobolku waxa uu ka go'aan gaadhayaa wixii cabasho ka taagnayd ama lagu muransanaa ee loo soo gudbiyey, iyada oo ay goob-joog yihiin wakiillada xisbiyada tartamayaa, waxa uu isugeynayaa natiijooyinka doorashada ee degmooyinka gobolka, waxaanu soo saarayaa: -
    b. Tirada guud ee codadka laga dhiibtay dhammaan degmooyinka gobolka.
    t. Tirada guud ee codadka xumaaday ee degmooyinka gobolka.
    j. Tirada Guud ee codadka ansaxay ee degmooyinka gobolka.
    x. Tirada codadka ay kala heleen xisbiyada tartamay.
3. Xafiiska Gobolku waxa uu xarunta dhexe u gudbinaya haddii ay jiraan cabashooyin iyo natiijada heer gobol oo ku qoran foomamka Komishanka Doorashooyinka Qaranku u diyaarshay, waxaana nuqul la' siinayaa wakiillada xisbiyada ee heer gobol.

Qodobka 140aad

Shaqada Xafiiska Gobolka ee Doorashada Golaha Wakiillada

1. Ka dib marka uu helo xidhmooyinka nuqullada qoraallada tixraaca ah ee goobaha cod-bixinta iyo natiijada isugaynta codadka ee ay soo gudbiyeen degmooyinka gobolku, xafiiska doorashada ee gobolku waxa uu si taxadar leh u hubinayaa wadarta xisaabta natiijooyinka codadka ee dhammaan degmooyinka gobolka.
2. Marka la' dhammaystiro hawlaha faqradda (1aad) ee qodobkan xafiiska doorashada ee gobolku waxa uu xisaabinayaa wadarta codadka ee uu helay musharrax kasta/xisbi kasta, waxaanu gaar u dejinayaa codadka xisbi kasta u gaarka ah.
3. Haddii Guddoomiyaha doorashada ee gobolku ogaado in xisaab ahaan qalad ku jiro dhukumentiyada xafiiska degmadu soo gudbiyay waxa uu xafiiska degmada ka codsanaya in uu qoraal ku soo sameeyo qalad ka jira, sheegana sida saxda ah.
4. Xafiiska doorashada ee gobolku waxa uu ansixinayaa sida uu xaqiijiyay xafiiska degmadu marka uu hubiyo ee uu ku qanco, haddii kale waxa uu qaadayaa talloobiyanka sharci ee u bannaan isaga oo raacaya habraacyada uu Komishanku soo saaray.
5. Marka guddoomiyaha xafiiska doorashada ee gobolku uu ku qanco hawsha la' qabtay, waxa uu diyaarinayaa qoraal, tixraac foomam ku habboon ku qoran oo hawsha la' qabtay ah oo ka kooban nuqulka asliga ah iyo nuqulada kale ee lagama maarmaanka ah, kuwaas oo loo gudbin doona xarunta dhexe ee Komishanka Doorashooyinka Qaranka si' loogu sii gudbiyo Maxkamadda Sare.
6. Waxa min hal nuqul la'siin doonaa xisbiyada qaranka ee ka qayb galay doorashada gobolkaas.

Qodobka 141aad

Ku Dhawaaqidda Natiijada Hordhaca ah ee Doorashada Golaha Wakiillada

1. Guddoomiyaha xafiiska doorashada ee gobolku, iyada oo uu goob-joog yahay xubin Komishanka Doorashooyinka Qaranka ah ee gobolkaas loo xilsaaray iyo wakiillada xisbiyada ee heer gobol, waxa uu soo saarayaa natiijada gobolka ee doorashada Golaha Wakiillada oo hordhac ah iyo murashixiinta guulaystay.

2. Natiijada doorashada ee gobolka waxa loo soo saarayaa qaab kooban oo muujinaysa guud ahaan wadarta codadka gobolka ee la' bixiyay, wadarta codadka ansaxay, wadarta codadka xumaaday, tirada cod ee uu xisbi kastaa gaarkiisa u helay.

3. Nuqul ka mid ah natiijada doorashada ee gobolka waxa loo dirayaa xafiiska dhexe ee Komishanka Doorashooyinka Qaranka, seddexda xisbina mid walba nuqul ayaa la' siinayaa

4. Haddii la' adeegsado nidaamka liistada furan, guddoomiyaha gobolka ayaa ku dhawaaqi doona murashixiinta guulaysatay , tirada codadka ay kala heleen iyo murashixiinta aan guulaysan sida ay ugu kala horreeyaan liistada keydka iyada oo loo raacayo hannaanka xeerkan jideeyey.

5. Natiijada doorashada Golaha Wakiillada waxa xafiiska gobolku ku dhawaaqayaa 4 (afar) cisho gudahood oo ka bilaabmaysa maalinta cod-bixinta. Haddii duruufo yimid awgeed muddadaas gudeheeda lagu dhawaaqi kari waayo, Komishanka Doorashooyinka ayaa kordhin kara muddada dhawaaqa waxaase shardi ah in aanay ka badnayn wadarta guud ee toddobada maalmood ah ee lagu dhawaaqayo natiijada doorashada ee xarunta dhexe.

Qodobka 142aad

Gudbinta Raadraacyada

1. Raadraacyada hawlgallada ku xusan Qodobbada 119aad, 120aad iyo 123aad ee xeerkan waxa lagu qorayaa foomamka komishanku u diyaariyey mid kasta, waana in ay ka koobnaadaan nuqullada lagama maarmaanka ah.
2. Qoraallada tixraacyada waa in loo qaybiyaa sida lagu sheegay Qodobbada 120aad & 123aad ee xeerkan.

Qodobka 143aad

Shaqada Xafiiska Gobolka ee Doorashada Madaxtooyada

1. Ka dib marka uu helo xidhmooyinka nuqullada qoraallada tixraaca ah ee isugaynta codadka ee ay soo sareen degmooyinka gobolku, xafiiska doorashada ee gobolku waxa uu si taxadar leh u hubinayaa wadarta xisaabta natiijooyinka codadka ee dhammaan degmooyinka gobolka.
2. Waa in uu ka go'aan gaadha wixii cabashooyin ah ee soo gaadhay.

3. Waa in uu natiijada codadka ee soo baxay iyo cabashooyinka (haddii ay jiraan) u gudbiyo Xarrunta Komishanka Doorashooyinka ee Heer Qaran.
4. Xafiiska Doorashada Gobolku:
   b. Waxa uu natiijada raadraaca doorashada ee gobolka ku qorayaa foomka ku xusan faqradda 2aad ee qodobkan oo ka kooban xaashi asal ah iyo nuqullada lagama maarmaanka ah.
   t. Nuqullada foomamka natiijada gobolka oo ay ku lifaaqan yihiin xaashiyihii asalka ahaa ee natiijooyinka doorashada ee degmooyinka gobolka, waxa uu u dirayaa Komishanka Doorashooyinka Qaranka.
   j. Wakiillada axsaabta ee xafiiska doorashada gobolkana waa in uu siiyaa min hal nuqul.

Qodobka 144aad

Hawsha Xafiiska Dhexe ee Doorashada Golaha Wakiillada iyo Degmooyinka

1. Komishanka Doorashooyinka Qaranku marka uu helo dhammaan raadraacyada doorashooyinka deegaanka iyo Golaha Wakiillada ee ay soo saareen xafiisyada awoodda u leh, waxa uu samaynayaa hubinta xisaabta, waxa uu go'aan ka gaadhay wixi dacwado ah ee soo gaadhay, waxaana uu soo saaray natiijooyinka heer degmo iyo gobol oo faahfaahsan si heer qaran ah.
2. Komishanka Doorashooyinka Qaranka xafiiskiisa dhexe waxa uu marka uu ku qanco natiijada ka timid degmooyinka iyo gobollada uu diyaarinayaa raadraacyada lagama maarmaanka ah, waxaana nuqul la' siinayaa xisbiyada qaranka iyo maxkamadda awoodda u leh ka garniqidda doorashooyinka.

Qodobka 145aad

Hawsha Xafiiska Dhexe ee Doorashada Madaxtooyada

1. Xafiiska Dhexe ee Komishanku marka uu helo qalabka & qoraallada raadraaca ee ku xusan Qodobka 132aad ee xeerkan, waa in uu:
   b. Faro kaaliyayaasha iyo xoghaynta in ay u diyaaar garoobaan hawsha.
   t. U yeedho Wakiillada ururrada/axsaabta si' ay goob-joog u ahaadaan marka hawshu socoto.
   j. In ay wadajir u hubiyaan in buqshaduhu lingaxan yihiin oo aan la' furin, markaa waa in uu furaa oo ka soo saaraa agabka ku jira.
   x. In ay wadajir u hubiyaan in buqshadahu lingaxan yihiin oo aan la' furin, markaa waa in uu furo buqshadaha hubiyana in raadraacyadu dhanyihiin.
2. Xafiiska dhexe ee doorashooyinku waa in uu markaas hubiyo in uu helay qoraalka raadraaca ee ku xusan Qodobka 132aad ee xeerkan oo laga doonayo xafiisyada doorashooyinka ee degmooyinka/gobollada.

XAFIISKA ARKIIFIYADA MADAXTOOYADA

Qodobka 146aad

Ku Dhawaaqidda Natiijada Doorashooyinka Madaxtooyada

Xarunta dhexe ee Komishanku marka uu ka helo xafiisyada doorashooyinka ee degmooyinka/gobolada waa in uu:

1. Go'aan ka gaadho dacwooyinka iyo murranada la'xidhiidha cod-bixinta iyo tirinta.
2. Tiriyo oo isku geeyo (xisaab ahaan) codadka ansaxay, kuwa xumaaday ama waxba kama jiraanka ah ee ka yimid xafiisyada doorashooyinka gobollada.
3. Marka uu si' walba u hubiyo ee uu ku qanco in hawshu si' habsami ah u dhacday, Guddoomiyaha Komishanku waxa uu si ku meel gaadh ah ugu dhawaaqayaa natiijooyinka doorashada Madaxweynaha iyo Ku-xigeenka Madaxweynaha.
4. Marka uu Komishanku ku dhawaaqo natiijada ku meel gaadhka ah waa in xafiiska dhexe ee Koomishanku u gudbiyaa nuqul rasmiya Maxkamada Sare.

Qodobka 147aad

Dhaarinta Xildhibaannada la' Doortay ee Golaha Wakiillada

1. Ka dib ku dhawaaqista natiijada rasmiga ah, Maxkamadda Sare ayaa cayimaysa taariikhda dhaarinta muddo aan ka badnayn toddobada cisho gudahood oo ka bilaabanta maalinta natiijada rasmiga ah lagu dhawaaqay, waxaana lagu dhaarinayaa xubnaha Golaha Wakiillada ee la doortay xarunta Golaha Wakiillada si'waafaqsan Qodobka 129aad ee Dastruutka JSL.
2. Kulanka dhaarta waxa furaya, hoggaaminayana Guddoomiyaha Maxkamada Sare sida ku cad Qodobka 44(3) ee Dastuurka.

Qodobka 148aad

Dhaarinta Mudaneyaasha La'Doortay ee Goleyaasha Deegaanka

1. Ka dib ku dhawaaqista natiijada rasmiga ah, Maxkamadda Gobolka iyo haddii ay jiraan rafcaanno laga qaatay natiijada degmada, dhaarinta murashixiinta la' doortay Maxkmadda Gobolka ayaa cayimaysa taariikhda dhaarinta muddo aan ka badnayn 14 cisho gudahood oo ka bilaabanta maalinta natiijada rasmiga ah lagu dhawaaqay, waxaana lagu dhaarinayaa xubnaha Golaha Deegaanka ee la' doortay si'waafaqsan shuruucda dalka.
2. Kulanka dhaarta waxa furaya, hoggaaminayana Guddoomiyaha Maxkamada Gobolka ay degmadu ka tirsantahay ama cidda uu u wakiisho.

Qodoka 149aad

Dhaarta Madaxweynaha iyo Ku-xigeenka Madaxweynaha

Dhaarta Madaxweynaha waxa loo raacayaa sida uu dhigayo Dastuurka Jamhuuriyadda Somaliland Qodobbadiisa 84aad iyo 129aad.

Qodobka 150aad

Xeerka Anshaxa iyo Guddida Anshaxa iyo Xallinta Khilaafaadka

Komishanka Doorashooyinka Qaranka ayaa soo saaraya xeerarka anshaxa doorashooyinka iyo diiwaangelinta iyo xeerarka anshaxa warbaahinta xilliga

doorashooyinka/diiwaangelinta, magacaabayana guddida anshaxa doorashooyinka iyo xallinta khilaafadka marka uu la' tashado daneeyayaasha kala duwan ee arrimaha doorashooyinka.

CUTUBKA SAGAALAAD
DAMBIYADA DOORASHADA LA' XIDHIIDHA IYO XAD-GUDUBYADA XEERKA IYO NIMAADKA DOORASHOOYINKA

Qodobka 151aad
U Hoggaansanka Nidaamka iyo Xeerarka Doorashooyinka

1. Waajibka Guud ee u Hoggaansanka; dhawridda nabadgelyada guud iyo u hoggaansamidda xeerka iyo nidaamka doorashadu waa waajib saaran muwaaddin kasta oo u dhashay dalka Jamhuuriyadda Somaliland iyo qofka kasta oo ku sugan dalka Somaliland wakhtiga doorashada.
2. Carqaladaynta (General Obstruction Offence) qof kasta oo si' ula kac ah u carqaladeeya nidaamka doorashada, ku xadgudba xeerkan, qodobbo ama qaybo ka mid ah waxa uu galay fal-dambiyeed.

Qodobka 152aad
Dembiyada guud ee la'xidhiidha isu soo baxyada bulshada

Qof kasta oo ku kaca ama cid kale ku dhiirrigeliya in ay ku kacaan fal lid ku ah habsami u socodka hawlaha doorashada inta u dhaxaysa maalinta doorashada la' cayimo illaa maalinta cod-bixinta ka dambaysa, iyada oo u jeeddadu tahay in la hor istaago ama la' carqaladeeyo isu soo bax dadwayne oo doorashada la'xidhiidha, waxa uu galay fal-dambiyeed. Waxaana uu mutaysanayaa ciqaab dhan hal sanno illaa laba sanno oo xadhig ah ama ganaax lacageed oo dhan 2,000,000/= ilaa 3,000,000/= (laba illaa saddex milyan oo shillin Somaliland ah).

Qodobka 153aad
Metelaadda

Qof kasta oo iska dhiga qof aanu ahayn si uu u marin habaabiyo ama si been ah wakiil uga noqdo xubnaha hoos ku qoran ama cid kale ku dirqiya in ay sidaas yeelaan iska dhiga xubin Komishanka ka mid ah, xubin shaqaalaha Komishanka ka mid ama wakiil Komishan, iska dhiga hawl-wadeen doorasho, iska dhiga wakiil xisbi ama urur sharciyaysan, iska dhiga musharrax ama wakiil musharrax, iska dhiga goob-joogayaasha Komishanku ogolaaday, iska dhiga ciidanka amniga ee goobta cod-bixinta sida rasmiga ah ugu qoran, waxa uu galay fal-damiyeed waxaana uu mutaysanayaa ciqaab dhan seddex bilood illaa lix bilood oo xadhig ah ama ganaax lacageed oo dhan 2,000,000/= illaa 3,000,000/= (laba illaa saddex milyan oo shillin Somaliland ah).

Qodobka 154[aad]

Bixinta Laaluushaka

1. Qof kasta oo laaluush u bixiya si toos ah ama si' dadban wakhtiga doorashada si' uu cod-bixiye ugaga hor istaago in uu codkiisa bixiyo am cid gaar ah u codeeyo waxa uu galay fal-dambiyeed. Waxana uu mutaysanayaa ciqaab dhan lix bilood illaa laba sannadood oo xadhig ah iyo/ama ganaax lacageed ah oo dhan 500,000/= illaa 2,000,000 oo Shilin Somaliland ah.
2. Qaadashada laaluushka: Cod-bixiye kasta oo aqbala in uu qaato laaluushka faqradda sare ku sheegan si toos ah ama dadban waxa uu galay fal-dambiyeed waxaanu mutaysanayaa ciqaab dhan lix bilood illaa laba sannadood oo xadhig ah iyo/ama ganaax lacageed ah oo dhan 500,000/= illaa 2,000,000 oo Shilin Somaliland ah.

Qodobka 155[aad]

Khasabka iyo Khiyaamada

Qof kasta oo qof kale ku khasba in aanu codayn ama aanu cid gaar ah u codayn, ama si khiyaamo ah qof uga hor istaaga in uu codeeyo ama cid gaar ah u codeeyo sida in uu ku qanciyo in aan cod-bixintu sir ahayn waxa uu galay fal-dambiyeed waxaanu mutaysanayaa ciqaab dhan saddex bilood illaa lix bilood oo xadhig ah iyo ganaax lacageed oo dhan 2,000,000 illaa 3, 000, 000 (laba milyan illaa seddex milyan oo shilin Somaliland ah).

Qodobka 156[aad]

Dembiyada la'xidhiidha hawl-wadeennada

1. Hawl-wadeen kasta oo fududdeeya in la' musuqmaasuqo natiijada goobaha cod-bixinta ama wax is daba marin ku kaca, waxa uu galay denbi, waxaana uu mutaysanayaa ciqaab dhan 3 sanno illaa 5 sanno oo xadhig ah iyo ganaax lacageed oo dhan 1,000,000/= illaa 5,000,000/= oo Somaliland shillin ah.
2. Hawl-wadeen kasta oo si ula kac ah u burburiya, qariya ama baabiiya waraaqaha cod-bixinta, najiitada cod-bixinta ama qalabka goobta cod-bixinta waxa uu galay denbi waxaana uu mutaysanayaa ciqaab dhan hal sanno ilaa laba sanno oo xadhig ah, ama/iyo ganaax lacageed oo dhan **1,000,0000 = illaa 3,000,000/= oo shilin.**

Qodobka 157[aad]

Denbiyada la'xidhiidha codaynta

1. Qof kasta oo la yimaadda goob cod-bixineed kaadh cod-bixneed oo aanu lahayn, isaga oo ujeeddadiisu tahay in uu ku codeeyo ama waraaqo cod-bixineed oo dheeraad ah, waxa uu galay denbi, waxaana uu mutaysanayaa ciqaab dhan hal sanno ilaa laba sanno oo xadhig ah ama ganaax lacageed oo dhan 2,000,000/= illaa 3,000,000/= (laba illaa saddex milyan oo shillin Somaliland ah)
2. Qof kasta oo keydsada kaadhadh cod-bixineed oo cid kale leedahay isaga oo ujeeddadiisu tahay in uu maalinta cod-bixinta si' qaldan uga faa'iideysto, waxa uu galay denbi waxaana

XAFIISKA ARKIIFIYADA MADAXTOOYADA

uu mutaysanayaa ciqaab dhan lix bilood illaa laba sannadood oo xadhig ah iyo/ama ganaax lacageed ah oo dhan 500,000/= illaa 2,000,000 oo shillin Somaliland ah.

3. Qof kasta oo sameeya, qaybiya, qaata ama sifo kalaba u adeegsada kaadh cod-bixineed oo been abuura ama waraaqo cod-bixneed oo been abuur ah, waxa uu galay danbi waxaanu mutaysanayaa ciqaab dhan saddex sanno ilaa lix sanno oo xadhig ah iyo ganaax lacageed oo dhan 5,000,000 illaa 10, 000, 000 (Shan milyan illaa toban milyan oo shilin Somaliland ah).
4. Waxa reebban in goobta cod-bixinta laga ololeeyo, cod-bixiyayaasha laga hor istaago ama loo diido in ay codeeyaan, la'hadido, la' laaluusho ama khalkhal gelin lagu sameeyo nidaamka goobta cod-bixinta. Qof kasta oo falalkaasi ku kacaa waxa uu galay denbi waxaanu mutaystay ciqaab dhan lix bilood illaa saddex sanno iyo/ama ganaax lacageed oo dhan 1 milyan illaa 3 milyan oo Somaliland shillin ah.
5. Qof kasta oo xoog u adeegsada ama ugu hanjaba in uu xoog u adeegsanayo, hawl-wadeennada goobta cod-bixinta, si ugu qasbo in ay wax is daba marin sameeyaan ama joojiyaan hawsha goobta cod-bixinta, waxa uu galay denbi, waxaana uu mutaysanayaa ciqaab dhan lix bilood illaa 5 sanno oo xadhig ah, iyo/ama ganaax dhan 1,000,000/= illaa 5,000,000/= oo shillin

Qodobka 158aad
Dembiyada La'xidhiidha Diiwaan-gelinta Cod-bixiyaha

1. Qof kasta oo isdiiwaangeliya in ka badan hal mar ama been ka sheega xogtiisa waxa uu mutaysayanaa ciqaab dhan 3 bilood oo xadhig ah iyo ganaax lacageed oo dhan 1Milyan oo Somaliland Shilin ah.
2. Qof kasta oo isdiiwaangeliya hal mar wax ka badan, waxa uu waayayaa xaqa cod-bixinta ee doorasho illaa inta diiwaangelinta dambe laga gaadhaayo.
3. Qof kasta oo aan muwaaddin Somaliland ah ahayn oo isku daya in uu isdiiwaan geliyo ama qaata kaadhka cod-bixinta waxa uu galay fal-dambiyeed waxaanu mutaysanayaa ciqaab dhan 6 bilood illaa 2 sannadoood iyo dalka oo laga mustaafuriyo marka uu dhammaysto xadhigga, kaadhkii uu qaatayna la' tirtiro, magaciisana laga saaro liisaska diiwaan-gelinta.
4. Masuul kasta oo ka shaqaynaya diiwaangalinta kuna xadgudba xeerka waxa uu mutaysanayaa ciqaab dhan 3 illaa 5 sanno oo xadhig ah.
5. Qof kasta oo been abuur ku sameeya kaadhadhka cod-bixinta ama diiwaanka cod-bixiyeyaasha waxa mutaysanayaa ciqaab dhan 3 illaa 5 sanno oo xadhig ah.

Qodobka 159aad
Dembiyada La'Xidhiidha Anshax-xumada waqtiga ololaha

Qof kasta oo ku kaca anshax-xumo ka soo horjeedda dhaqanka suubban, Diinta Islaamka isaga oo ku guda jira ololaha xisbiga ama ururka ama si' ka baxsan shareecada islaamka uga qayb qaata ololaha xisbiga ama ururka ama ku kaca fisqi ama waxyaalaha dhaqan

xumada ah ee la mid ah waxa uu galay fal-dambiyeed, waxana uu mutaysanayaa ciqaab dhan hal sanno illaa laba sanno oo xadhig ah, ama/iyo ganaax lacageed oo dhan 1, 000, 0000/= illaa 3,000,000/= oo shillin.

Qodobka 160aad

Anshax-marinta ku Xadgudubka Xeerka iyo Habka Doorashada

1. Komishanku waxa uu awood u leeyahay in uu soo saaro xeer anshax oo aan ka hor imanayn xeerkan.
2. Haddii qof lagu helo in uu ku gefay xeerarka iyo habka doorashooyinka, Komishanku waxa uu ku anshaxmarin karaa sida ku cad xeerkan iyo xeerka anshaxa.
3. Haddii Komishanku lagama maarmaan u arko, waxa uu Xafiiska Xeer-ilaaliyaha Guud ka codsan karaa baadhitaan dheeraad ah iyo dembi oogis, isaga oo Komishanku ku salaynaya baadhitaan hordhac ah oo uu sameeyay oo ku lifaaqan codsiga.

Qodobka 161aad

Ku Xadgudubka Xeerarka iyo Habka Doorashooyinka

1. Komishanku waxa uu masuul ka kayahay hubinta habsami u socodka doorashada. Waxa ay awood u leedahay dhegeysiga iyo go'aan ka gaadhista dacwadaha la'xidhiidha ku xadgudubka xeerarka doorashooyinka.
2. Marka Komishanka u caddaato in lagu xadgudbay Xeerka Anshaxa ee doorashooyinka waxa ay soo saari karaan tallaaboyinkan anshax marineed oo waafaqsan xeerka.
3. Haddii xadgudubku yahay mid aan ku xusnayn xeerkan ama mid culus oo uu ka dhalan karo fal-ciqaabeed ama khatar ku ah nidaamka doorashada ama nidaamka kala dambaynta iyo nabadgalyada, Komishanku iyaga oo Xeerka raacaya waxa ay amri karaan in la qaado tallaabooyinka ku habboon sida xadhig iyo maxkamadayn si'waafaqsan Xeerka Ciqaabta Guud.
4. Marka la'samaynayo amarka ku xusan faqradda (3) Komishanku waa in ay warbixintooda hordhaca ah u gudbiyaan Xeer-ilaalinta iyaga oo taladooda raacinaya.

CUTUBKA TOBNAAD

DACWADAHA DOORASHOOYINKA

Qodobka 162aad

Dacwadaha Doorashada Madaxweynaha iyo ku-xigeenkiisa

1. Dacwadaha ku saabsan doorashooyinka Madaxweynaha iyo Ku-xigeenka Madaxweynaha waxa awood u leh Maxkamadda Sare, waana in dacwaddaasi soo gaadho kaalinta maxkamadda 7 maalmood gudahood oo ka bilaabmaya marka lagu dhawaaqo natiijada doorashada. Haddii ay wakhtigaa dhaafto dacwaddaasi wax tixgelin ah ma yeelanayso.
2. Maxkamadda Sare waa in ay dacwadaha doorashada madaxtooyada kaga go'aan gaadhaan muddo 10 casho gudahood ah.

5. Maxakamadda Sare marka ay hesho qoraallada raad-raaca ee xafiiska dhexe ee Komishanka Doorashooyinka Qaranka isla markaana hubiso xisaab ahaan iyo sharci ahaan doorashada waxa ay ansixinaysaa natiijada doorashada madaxweynaha iyo ku-xigeenkiisa.
6. Maxkamadda Sare waxa ay awood u leedahay in ay soo saarto amaradan –
   b. In ay wax ka beddesho codadka marka ay hesho caddaymo ku filan.
   t. Waxba kama jiraan ka dhigto natiijada doorashada, amartana in doorashada dib looga qabto si'waafaqsan shuruucda dalka.

Qodobka 163aad

Dacwadaha Doorashada Golaha Wakiillada

1. Maxkamadda Sare ayaa awood u leh ka garnaqa iyo go'aan ka gaadhista cabashooyinka la'xidhiidha natiijada doorashada Golaha Wakiillada.
2. Qof kasta oo cabasho ka qaba natiijada doorashada Golaha Wakiilladu waxa uu cabashadiisa u gudbinayaa Maxkamada Sare 7 cisho gudahood oo ka bilaamanta maalinta lagu dhawaaqay doorashada Golaha Wakiillada.
3. Si ay go'aan uga gaadho cabashooyinka soo baxa, Maxkamada Sare waxa ay awood u leedahay in ay:-
   b. Amarto in la' hubiyo waraaqo cod-bixineed ama dib loo tiriyo codadka gobol, degmo ama goob cod-bixineed;
   t. U yeedho markhaatiyo ama dalbato in dhukumentiyo Maxkamadda la' hor keeno.
   j. Dadweynaha u sahasho ka soo qaybgalka dhegeygsiga dacwadda.
4. Maxkamadda Sare waxa ay awood u leedahay in ay soo saarto amarradan: –
   b. In ay wax-ka-beddesho saamiga kuraasta loo kala helay.
   t. Waxba kama jiraan ka dhigto natiijada doorashada amartana in doorashada dib looga qabto gobol ama degmo gaar ah.
5. Maxkamadda Sare waxa ay go'aanka ku soo saaraysaa 14 maalmood gudahood oo ka bilaabanta taariikhda loo soo gudbiyay dacwadda.
6. Go'aanka Maxkamadda Sare waa kama dambays, rafcaanna lagama qaadan karo.
7. Wakhtiga dhegeysiga dacwadda Guddoomiyaha Maxkamadda Sare waxa uu shaacinayaa arrimaha uu qodobkani jideeyay.

Qodobka 164aad

Dacwadaha Doorashada Golayaasha Degaanka

1. Guddoomiyaha Maxkamadda Gobolku waa in uu hubaal-celiyo oo ansixiyo go'aanka doorashada Golayaasha degaannada. Waa in uu go'aan ka gaadho wixii muran ama cabasho ah ee guud ahaan uu u soo gudbiyey xafiiska doorashada ee degmadu ee soo baxay intii hawshu socotey.
2. Dacwadaha ku saabsan Doorashada Deegaanka waxa awood u leh Maxkamadda Gobolka, waana in dacwaddaasi ay soo gaadho kaalinta maxkamadda gobolka 7 (toddoba) maalmood gudahood oo ka bilaabmanta maalinta ay xafiiska heer degmo ee Komishanka Doorashooyinka Qaranku ay soo saaraan go'aannada doorashooyinka deegaannada.

XAFIISKA ARKIIFIYADA MADAXTOOYADA

Cabasho kasta oo ka danbaysa muddada qaanuuniga ahi waa waxba kama jiraan (null and void).

3. Maxkamadda gobolku waa in ay go'aan qaadataa muddo 30 (sodon) maalmood ah gudahood ah oo ka bilaabanta maalinta ay cabashadu soo gaadhay kaalinta Maxkamadda Gobolka ee ay khuseyso.

4. Dhinac kasta oo aan ku qanacsanayn go'aanka Maxkamadda Gobolku waa in ay rafcaan qaadashadooda diiwaangeliyaan, isla marka xukunka lagu dhawaaqo. Waa in ay rafcaan qaadashadooda qoraal ahaan ku soo gudbiyaan muddo saddex (3) malmood gudahood ah oo ka bilaabmaysa isla maalinta ay maxkamaddu ku dhawaaqday go'aanka.

5. Maxkamadda Gobolku waa in ay muddo 2 (laba) maalmood ah ugu soo gudbiso Maxkamadda Sare. Haddii ay isla maalintaas rafcaan qaadan waayaan, xaq uma laha in ay dacwaddoodu u gudubto Maxkamadda Sare.

6. Go'aanka Maxkamadda Gobolka waxa looga rafcaan qaadanayaa Maxkamadda Sare. Maxkamadda Sare waa in ay muddo soddon maalmood gudahood ah (30 maalmood) ku soo saartaa xukunka iyo natiijada kama danbaysta ah.

Qodobka 165aad

Dacwadaha doorashada tooska ah ee ururrada iyo axsaabta siyaasadda

1. Maxkamadda Sare ayaa awood u leh ka garnaqa iyo go'aan ka gaadhista cabashooyinka la' xidhiidha natiijada doorashada tooska ah ee ururrada iyo axsaabta siyaasadda.
2. Urur kasta iyo xisbi kasta oo cabasho ka qaba natiijada doorashada tooska ah waxa uu cabashadiisa u gudbinayaa Maxkamadda Sare 10 casho gudahood oo ka bilaamanta maalinta Komishanka doorashooyinku ku dhawaaqay natiijada doorashada tooska ah.
3. Si'ay go'aan uga gaadho cabashooyinka soo baxa, Maxkamadda Sare waxa ay awood u leedahay in ay:-
   b. Amarto in la' hubiyo waraaqo cod-bixineed ama dib loo tiriyo codadka gobol, degmo ama goob cod-bixineed.
   t. U yeedho markhaatiyo ama dalbato in dhukumentiyo maxkamadda la' hor keeno.
   j. Dadweynaha u sahasho ka soo qaybgalka dhegeygsiga dacwadda.
4. Maxkamadda Sare waa in ay go'aankeeda ku salayso caddaymo sugan oo aan daah saarnayn waafaqsanna xeerarka dalka.
5. Maxkamadda Sare dhegeysiga dacwadda ka dib waxa ay awood u leedahay in ay soo saarto amarradan: –
   b. In ay wax-ka-beddesho natiijada doorashada.
   t. Waxba kama jiraan ka dhigto natiijada doorashada amartana in doorashada dib looga qabto gobol ama degmo gaar ah.
6. Go'aanka Maxkamadda Sare waa kama dambays, rafcaanna lagama qaadan karo.
7. Maxkamadda Sare waa in ay dacwadaha doorashada tooska ah kaga go'aan gaadho muddo 15 cisho gudahood ah oo ka bilaabanta maalinta dacwadda loo soo gudbiyay.

CUTUBKA KOW IYO TOBNAAD
QODOBBO QUBANE AH

Qodobka 166aad
Xeer-nidaamiye

1. Komishanka Doorashooyinku waxa uu awood u leeyahay in uu soo saaro xeer-nidaamiye, xeerar anshax, hab-raacyo, hagaha tababarka (training manuals), wacyigelinno hannaanka doorashooyinka oo lagu hirgalinaayo, laguna faahfaahinayo xeerkan iyo doorashooyinka, kuwaas oo aan ka hor imanayn xeerkan.
2. Dhammaan Xeer-nidaamiyayaasha, hab-raacyada, awaamiirta iyo natiijada ay soo saaraan Komishanku waa in lagu soo saaro faafinta rasmiga ah ee Qaranka.

Qodobka 167aad
Laalis

1. Waxa xeerkan lagu laalay xeer kasta oo hore u jiray oo la'xidhiidha doorashooyinka qaranka iyo diiwaangelinta cod-bixiyayaasha, xeerarkaas oo kala ahaa Xeer Lr. 20/2001, Xeer Lr. 20-2/2005, iyo Xeer Lr. 37/2007 marka laga reebo diiwaanka madaniga oo ku jira Xeer Lr. 37/2007.
2. Waxa dhaqan-gal ah oo sidoodii u jiraaya dhammaan qodobbadii xeerka diiwaangelinta ee la' xidhiidhay diiwaangelinta madaniga ah inta laga samaynaayo xeer u gaar ah diiwaan gelinta madaniga ah.

Qodobka 168aad
Dhaqan-galka

Xeerkani waxa uu dhaqan-gelayaa marka ay ansixiyaan Goleyaasha Xeer-dejintu (Golaha Wakiillada iyo Golaha Guurtida), Madaxweynuhuna uu saxeexo, laguna soo saaro faafinta rasmiga ah ee JSL.

C/risaaq Siciid Ayaanle
Xoghayaha Guud ee Golaha Wakiillada JSL

Md. Yaasiin Maxamuud Xiir (Faratoon)
Guddoomiyaha Golaha Wakiillada JSL